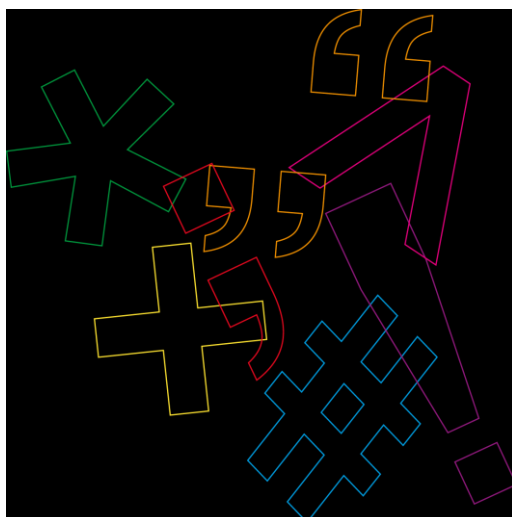

SPRÁVA O ČINNOSTI A HOSPODÁRENÍ za rok 2021

Správa o činnosti a hospodárení za rok 2021

Organizácia: **Štátna vedecká knižnica v Prešove**

Rezort: **Ministerstvo kultúry SR**

Typ hospodárenia: **rozpočtová organizácia**

Miesto konania verejného odpočtu: **prezentačná miestnosť, Námestie mládeže 1**

Dátum a čas konania verejného odpočtu: **11. máj 2022 o 10.00 h.**

Správa je zverejnená na adrese:

<https://www.culture.gov.sk/ministerstvo/organizacie-ministerstva/verejne-odpocty/>

Správa je na webovom sídle organizácie: www.svkpo.sk

Vypracovali: Mgr. Valéria Závadská
 Mgr. Roman Čonka
 Doc. Mgr. Marcela Domenová, PhD.
 PhDr. Valéria Ferková
 Ing. Anna Hajníková
 Mgr. Mária Halienová
 PaedDr. Zuzana Pašmíková
 PhDr. Renáta Šmidová
 Jana Vitališová

OBSAH

1. IDENTIFIKÁCIA ORGANIZÁCIE	5
2. ZHODNOTENIE ČINNOSTI ORGANIZÁCIE	6
2.1 ROZHODUJÚCE ČINNOSTI KNIŽNICE	6
2.2 AKVIZÍCIA A SPRACOVANIE KNIŽNIČNÉHO FONDU	7
2.3 HISTORICKÝ KNIŽNIČNÝ FOND A VEDECKO-VÝSKUMNÁ ČINNOSŤ.....	7
2.4 OCHRANA KNIŽNIČNÉHO FONDU	7
2.5 KNIŽNIČNO-INFORMAČNÉ SLUŽBY	7
2.6 UDRŽATEĽNOSŤ NÁRODNÉHO PROJEKTU	25
2.7 INFORMAČNÉ A KOMUNIKAČNÉ TECHNOLOGIE.....	30
3. KONTRAKT ORGANIZÁCIE S ÚSTREDNÝM ORGÁNOM A JEHO PLNENIE	35
3.1 VYHODNOTENIE KONTRAKTU	35
4. ROZPOČET ORGANIZÁCIE	56
4.1 ZHODNOTENIE PLNENIA ZÁVÄZNÝCH UKAZOVATEĽOV	57
4.2 PRÍJMY ORGANIZÁCIE	58
4.3 VÝDAVKY ORGANIZÁCIE.....	59
4.4 ZHODNOTENIE PLNENIA KONTRAKTU PODĽA ČINNOSTÍ	63
4.5 SAMOSTATNÉ ÚČTY	64
5. PROSTRIEDKY EURÓPSKEJ ÚNIE A NA SPOLUFINANCOVANIE	65
6. PERSONÁLNE OTÁZKY	66
6.1 ORGANIZAČNÁ ŠTRUKTÚRA	66
6.2 STAV ZAMESTNANCOV	67
6.3 PRIEMERNÁ MZDA	68
6.4 PERSONÁLNA POLITIKA, SOCIÁLNA STAROSTLIVOSŤ	68
6.5 BEZPEČNOSŤ A OCHRANA ZDRAVIA, POŽIARNA OCHRANA	69
ZÁVER.....	70
PRÍLOHA Č. 1 – ŠTATISTIKA VÝKONOV KNIŽNICE.....	72
PRÍLOHA Č. 2 – ZHODNOTENIE VÝSLEDKOV INTERNÝCH A EXTERNÝCH KONTROL A AUDITOV	
VYKONANÝCH ZA OBDOBIE ROKA 2021	73

1. IDENTIFIKÁCIA ORGANIZÁCIE

Názov: **Štátna vedecká knižnica v Prešove**
Sídlo: **Hlavná 99, 081 89 Prešov**
prevádzky:
Námestie mládeže 1 (oddelenie knižnično-informačných služieb)
Námestie mládeže 4 (dokumentačno-informačné centrum rómskej kultúry)
Jilemnického 3/c (sklad knižničného fondu v prenájme)
Rezort/zriaďovateľ: **Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky**
Dátum zriadenia: **1. september 1952**
Rozhodnutie MK SR o vydaní zriaďovacej listiny č. MK-5893/2018-110/17023 zo dňa 1. 1. 2019
Forma hospodárenia: **štátna rozpočtová organizácia**
Kontakt: **tel.: +421 51 2451 101**
e-mail: kniznica@svkpo.gov.sk, URL: www.svkpo.sk www.portalsvk.sk
Štatutárny orgán: **Mgr. Valéria Závadská, riaditeľka**

Členovia vedenia ŠVK:

Čonka Roman, Mgr. – vedúci dokumentačno-informačného centra rómskej kultúry
Domenová Marcela, doc., Mgr., PhD. – vedúca oddelenia historických knižničných fondov
Ferková Valéria, PhDr. – vedúca oddelenia knižnično-informačných služieb
Hajníková Anna, Ing. – vedúca oddelenia ekonomiky a prevádzky
Halienová Mária, Mgr. – vedúca oddelenia informačných technológií
Pašmíková Zuzana, PaedDr. – vedúca oddelenia akvizície a spracovania fondov
Vitališová Jana – vedúca oddelenia ochrany fondov

2. ZHODNOTENIE ČINNOSTI ORGANIZÁCIE

2.1 Rozhodujúce činnosti knižnice

Štátna vedecká knižnica v Prešove (ďalej len „knižnica“) plní verejné funkcie a realizuje verejnoprospešné činnosti v súlade so zriaďovacou listinou vydanou Rozhodnutím Ministerstva kultúry Slovenskej republiky (ďalej len „MK SR“) o vydaní zriaďovacej listiny č. MK-5893/2018-110/17023 zo dňa 01.01.2019. Do nej sú premietnuté ustanovenia zákona NR SR č. 126/2015 Z. z. o knižniciach v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o knižniciach“), ktorý je základnou legislatívnou normou pre činnosť knižníc. To sa prejavuje plnením úloh pri zabezpečovaní prístupu k poznatkom a informáciám, pri podpore rozvoja vedy, výskumu a vzdelávania, v ochrane kultúrneho dedičstva a vytvorení optimálnych podmienok na jeho využívanie.

V súlade so zriaďovacou listinou knižnica vykonáva:

stále činnosti:

- a) akvizícia knižničného fondu z domácej i zahraničnej produkcie,
- b) elektronické spracovanie všetkých druhov získaných dokumentov, spracovanie historického knižničného fondu, analytické spracovanie článkov tvorbou bibliografických záznamov v knižnično-informačnom systéme Virtua (ďalej len „KIS Virtua“), tvorbou autoritatívnych záznamov,
- c) ochrana knižničného fondu, uloženie a prísun dokumentov, starostlivosť o skladové priestory, revízia knižničného fondu, zabezpečovanie knihárskych a konzervačných prác,
- d) poskytovanie knižnično-informačných služieb v zmysle zákona o knižniciach, prístup k externým informačným zdrojom, prístup na internet,
- e) dokumentácia rómskeho kultúrneho dedičstva, najmä jeho živých prejavov, tvorba digitálnych kultúrnych objektov,
- f) správa a prevádzka informačných a komunikačných technológií, podpora práce s rôznymi aplikáciami, zabezpečovanie bezpečnosti informačných systémov,
- g) riadiaca, ekonomická a kontrolná činnosť v spolupráci so systémom Štátnej pokladnice a plnenie úloh v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a požiarnej ochrany, zabezpečovanie ochrany osobných údajov,

dlhodobé činnosti:

- a) spolupráca pri budovaní spoločnej databázy knižníc používajúcich KIS Virtua,
- b) vedecko-výskumná činnosť v oblasti dejín knižnej kultúry,
- c) digitalizácia hmotného a nehmotného kultúrneho dedičstva,
- d) príprava a realizácia strednodobých a dlhodobých prioritných projektov (2 a viac rokov),

krátkodobé činnosti:

- a) kultúrno-spoločenské a vzdelávacie aktivity pre verejnosť a aktivity na propagovanie ponúkaných služieb,
- b) realizácia odborných podujatí pre odbornú verejnosť a odbornú knihovnícku komunitu,
- c) príprava a realizácia krátkodobých (max. ročných) rozvojových projektov,
- d) edičná a publikačná činnosť.

Uvedené činnosti predstavujú základný rámec pracovnej náplne všetkých organizačných útvarov knižnice, avšak v rámci konkrétneho rozpočtového roka sa môžu vyskytnúť aj činnosti a aktivity, ktoré v tomto výpočte nie sú zahrnuté, nie sú ani pravidelné a môžu byť súčasťou projektov.

2.1 Akvizícia a spracovanie knižničného fondu

Oddelenie akvizície a spracovania fondov (ďalej len „OASF“) realizuje akvizíciu knižničného fondu a spracovanie získaných informačných zdrojov, a to bez ohľadu na nosič, druh dokumentu a formu získania, ďalej evidenciu a spracovanie dochádzajúcich seriálov, analytické spracovanie článkov zo seriálov, adjustáciu a verifikáciu knižničného fondu, výmenu knižničných dokumentov, evidenciu dodaných povinných výtlačkov, evidenciu darov a ďalšie súvisiace činnosti.

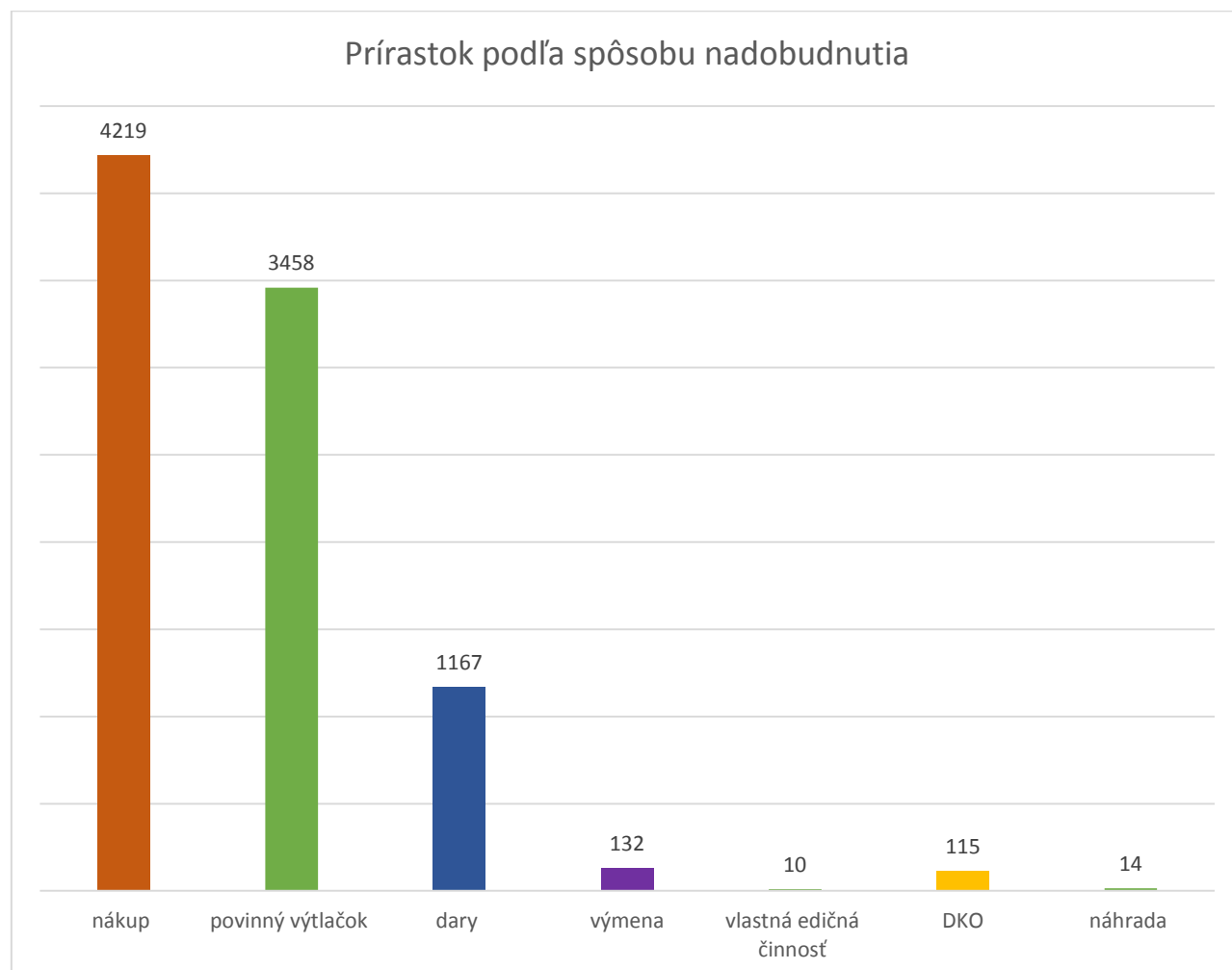
Od 01.03.2021 sa súčasťou OASF stala čítareň, ktorá bola v dôsledku nevyhnutných organizačných zmien presťahovaná z budovy oddelenia knižnično-informačných služieb na Námestí mládeže 1 do renovovaných priestorov sídelnej budovy na Hlavnej ul. v centre mesta. Oddelenie zabezpečuje jej prevádzku. Prácu na OASF v minulom roku vykonávalo 7 zamestnancov.

K 31.12.2021 evidujeme v knižničnom fonde **643 830 kn. j.** v celkovej hodnote **2 943 273,74 €**, a to hlavne domáce a zahraničné knihy a časopisy a v menšom objeme aj špeciálne audiovizuálne, elektronické a digitálne dokumenty a historické tlače.

2.2.1 Akvizícia knižničného fondu

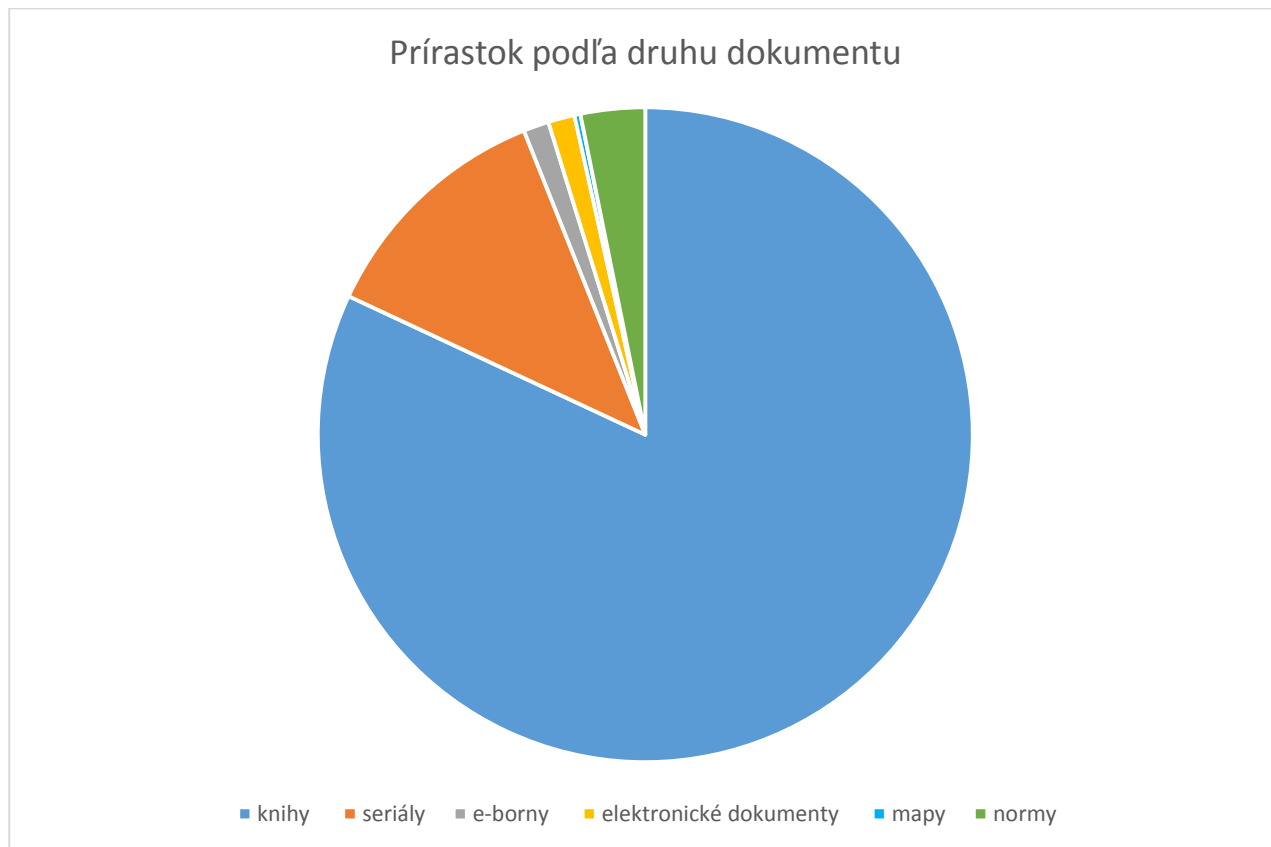
V roku 2021 bolo do fondu knižnice zaradených celkom **9 115 kn. j.**, z toho sme nákupom získali 4 219 kn. j., darom 1 167 kn. j. a výmenou 132 kn. j.. Ako povinný výtlačok sme nadobudli 3 458 kn. j., z vlastnej edičnej činnosti sme do fondu zaradili 10 kn. j., zaevidovali sme 115 digitálnych kultúrnych objektov (ďalej len „DKO“), ktoré sú výsledkom práce dokumentačno-informačného centra rómskej kultúry, a 14 kn. j. sme získali ako náhrady za nevrátené dokumenty. Graf č. 1 predstavuje prírastky podľa spôsobu nadobudnutia.

Graf 1 Prírastky knižničného fondu podľa spôsobu nadobudnutia

Z celkového počtu 9 115 kn. j. spracovaných v priebehu roka bolo 7 470 kníh, 1 094 periodík, 551 špeciálnych typov dokumentov. Tie tvorilo 115 DKO, 119 elektronických dokumentov, 27 máp a 290 noriem. Druhovú skladbu knižničných jednotiek získaných do knižničného fondu v roku 2021 znázorňuje graf 2.

Graf 2 Prírastky knižničného fondu podľa druhu dokumentu

Nákup dokumentov

V roku 2021 sme zakúpili spolu **4 219 kn. j.** v celkovej hodnote **72 299,83 €**. Druhovú skladbu zakúpených dokumentov je nasledovná: knihy 4 120 kn. j., 1 špeciálny dokument a 98 periodických titulov (z toho 76 zahraničných a 22 slovenských periodík). Návrh prioritného projektu *Nákup knižničných fondov na rok 2021* bol zriaďovateľom podporený sumou 10 000 € a z rozpočtu knižnice sme na nákup dokumentov použili 62 299,83 €.

V uplynulom roku sme sa zamerali na nákup dokumentov zo všetkých vedných odborov, avšak so zreteľom na profiláciu knižnice. Orientovali sme sa na spoločensko-vednú oblasť, hlavne na vedné odbory pedagogika, psychológia, filozofia, história, lingvistika, literatúra, ekonomika a právo, ďalej slavistika, ukrajinistika, rusinistika, romistika, knižná kultúra a dejiny knižnej kultúry. Knižničný fond bol v širšom výbere dopĺňaný aj o študijnú literatúru zo študijných odborov manažment, zdravotníctvo, medicína, ošetrovateľstvo, sociálna práca, šport, gréckokatolícka a pravoslávna teológia, náboženstvo, cestovný ruch a rozvoj podnikania.

V snahe poskytovať rôznorodé služby sme sa zamerali aj na **akvizíciu databáz**. Začiatkom roka sme prvýkrát sprístupnili používateľom databázu **STN online**. Na základe vyhodnotenia štatistických ukazovateľov zo skúšobného prístupu sme zakúpili prístup do všetkých ponúkaných modulov databázy právnickej literatúry **Beck-online**, a to procesné právo, súkromné právo, obchodné právo, verejné právo a trestné právo. Obnovili sme prístup do databázy **EPI Právny systém** zakúpením licencie pre najväčší balík Právny systém PREMIUM. Z finančných dôvodov sme však znížili počet zakúpených licencií zo štyroch na dve licencie v trvaní jeden rok. Súčasťou balíka je komplexný prehľad legislatívy SR od roku 1945 s prepojením na databázu súdnych rozhodnutí, komentárov, odborných článkov, aj výber diel vydavateľstva Eurokódex z rôznych oblastí práva.

Nákupom sme rozšírili knižničný fond o **35 kn. j. historických tlačí**, datovaných do obdobia 17. – 20. storočia (do roku 1918) v hodnote 2 021,46 €. Nákup dokumentov vo finančnom vyjadrení prezentuje tabuľka 1.

Tabuľka 1 Hodnota zakúpených prírastkov v €

Ukazovateľ	rok 2019	rok 2020	rok 2021
knihy + špeciálne dokumenty	93 280,19	57 359,73	60 005,37
seriály	5 328,92	7 874,03	4 416,06
elektronické databázy + e-books	4 503,06	5 862,00	7 878,40

SPOLU, v tom:	103 112,17	71 095,76	72 299,83
- rozpočet bežných výdavkov	83 112,17	61 095,76	62 299,83
- prioritný projekt	20 000,00	10 000,00	10 000,00

Dary, výmena, náhrady, vlastná edičná činnosť

Formou daru sme do fondu doplnili **1 167 kn. j.**, z toho 915 kníh, 133 seriálových ročníkov a 119 špeciálnych dokumentov. Od roku 2011 priebežne spracovávame dar etnografa a slavistu profesora Mikuláša Mušinku, v roku 2021 sme zaradili ďalších 285 kn. j. (277 kníh a 8 seriálových ročníkov) a za 11 rokov spracovávania sme do fondu zaevidovali celkom už 17 664 kn. j.. V danom roku sme ukončili spracovanie ďalšieho, počtom menšieho knižného daru – celoživotnej zbierky ukrajínika politológa Jána Hvaťa zaradením ďalších 144 kn. j. tejto zbierky (126 kníh a 18 seriálových ročníkov). Tento knižný dar spolu tvorí 1463 kn. j..

K ďalším významným darcom v roku 2021 patrili domáci jednotlivci aj inštitúcie, napríklad Daniel Sabol (tituly z katolíckej teológie a liturgiky), Peter Beňo (právnická literatúra), Inštitút vzdelávania veterinárnych lekárov v Košiciach, OZ Club milovníkov umenia Košíc, ale aj zahraniční darcovia, napríklad Spoločenstvo Rómov na Morave v Brne (monografická romistická literatúra a periodické tituly Romano Džaniben a Roma Rights) a Múzeum rómskej kultúry v Brne (monografická literatúra a periodický titul Bulletin Múzea rómskej kultúry).

Výmennou spoluprácou sme nadobudli **132 kn. j.**, a to 124 kníh a 8 seriálových ročníkov. Najvýznamnejšími partnermi vlni boli Slovanská knižnica Národnej knižnice ČR v Prahe, Štátna vedecká knižnica v Košiciach, Knižnica Ústredného archívu Evanjelickej cirkvi a. v., Univerzitná knižnica Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre, Knižnica Ústavu medzinárodných vzťahov v Prahe, Ústav pre súčasné dejiny Akadémie vied ČR v Prahe a Ústredná knižnica Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave. V roku 2021 sme nadviazali spoluprácu s dvoma výmennými partnermi, s Múzeom rómskej kultúry v Brne a s Trenčianskym múzeom v Trenčíne. Výmenným partnerom zabezpečujeme predovšetkým publikácie z vlastnej produkcie, ale na vyžiadanie aj konkrétne dokumenty iných vydavateľov. Vlni sme partnerom odoslali 65 dokumentov.

V rámci vlastnej odbornej činnosti tvoríme digitálne kultúrne objekty, tých sme zaevidovali **115**, a z **vlastnej edičnej činnosti** sme do fondu zaradili **10 kn. j.** a ako **náhrady** za nevrátené dokumenty sme získali **14 kn. j.**

Povinný výtlačok

Knižnica je v zmysle zákona č. 217/1997 Z. z. o povinných výtlačkoch periodických publikácií, neperiodických publikácií a rozmnoženín audiovizuálnych diel v znení neskorších predpisov **oprávneným príjemcom povinného výtlačku** uvedených publikácií. Na základe novely zákona z roku 2020 knižnica má nárok už len na odborné periodické aj neperiodické publikácie, v dôsledku čoho došlo ku kvantitatívnemu poklesu dochádzajúcich povinných výtlačkov. Do fondu sme ich zaradili celkovo **3 458 kn. j.**, z toho 2 292 kn. j. neperiodických publikácií, 808 kn. j. periodických publikácií, 42 kn. j. nepravých seriálov (ročeniek, zborníkov, kalendárov a iných) a 316 kn. j. špeciálnych dokumentov. Nasledujúca tabuľka prezentuje výkony v oblasti akvizície.

Tabuľka 2 Akvizícia knižničného fondu celkom (kn. j.)

Ukazovateľ	Skutočnosť 2019	Skutočnosť 2020	Skutočnosť 2021
Akvizícia celkom, z toho:	11 484	10 201	9 115
- knihy	9 994	8 642	7 470
- seriály	1 278	1 343	1 094
- špeciálne dokumenty, v tom:	212	216	551
- mapy, normy	85	47	317
- audio- a videodokumenty	4	5	0
- elektronické dokumenty	23	13	119
- e-books	19	18	0
- digitálne kultúrne objekty	81	133	115
Akvizícia celkom, z toho:	11 484	10 201	9 115
- nákup	5 370	4 299	4 219
- povinné výtlačky	4 131	3 904	3 458
- dary	1 632	1 652	1 167
- výmena	235	200	132
- digitálne kultúrne objekty	81	133	115
- náhrady za stratené dokumenty	7	7	14
- bezodplatný prevod	0	0	0
- vlastná edičná činnosť	28	6	10

Návrhy do knižničného fondu môžu predkladať aj používatelia, ak zistia, že požadovaný titul sa vo fonde nenachádza a majú pocit, že by v ňom mal byť. V prípade, že požadovaný dokument zodpovedá našej profi-

lácii, je ešte dostupný na knižnom trhu a máme dostatok finančných prostriedkov, snažíme sa ho zabezpečiť. O zakúpení a následnom zaradení dokumentu do fondu používateľa informujeme. V roku 2021 sme na základe návrhov od používateľov zakúpili 21 knižných titulov.

2.2.2 Spracovanie knižničného fondu

Spracovanie kníh, seriálov a špeciálnych dokumentov

V knižnično-informačnom systéme Virtua **bolo spracovaných 9 115 kn. j.**, z toho 7 470 kníh, 1 094 seriálov a 551 špeciálnych dokumentov. Ďalej sme v systéme vykonávali dennú evidenciu všetkých dochádzajúcich novín a časopisov, takto bolo zaevidovaných 11 222 čísel bežného ročníka dochádzajúcich periodík, ako aj spracovávanie zviazaných ročníkov časopiseckých a novinových titulov.

Pri priebežnom sledovaní počtu dochádzajúcich periodických titulov sme zistili, že v roku 2021 nám vydavateľia prestali zasielať 216 titulov, či už preto, že nešlo o odborné vedecké tituly alebo preto, že boli zrušené. Vlni sme zaevidovali aj 39 nových periodických titulov. Celkový prírastok **viazaných ročníkov novín a časopisov je 1 094 kn. j.** v 1 769 zväzkoch. Do Súborného katalógu periodík SR sme potvrdili, že v roku 2021 k nám dochádzalo 945 už existujúcich a 39 nových periodických titulov.

Analytické spracovanie článkov

V rámci **analytického spracovania článkov rusínskej a ukrajinskej periodickej tlače** vydávanej menšínou Rusínov a Ukrajincov na Slovensku bolo vyexcerpovaných 1 346 bibliografických záznamov z periodík Nove žyttja, Duklja, Veselka, Rusyn, NN info Rusín, Studium Carpato-Ruthenorum a Artos. V spolupráci s oddelením historických knižničných fondov sme naďalej spracovávali články zo zborníkov vydaných knižnicou, konkrétne zo zborníkov *19. storočia v zrkadle písomných prameňov*, *Knižná kultúra Slovenska koncom 19. a v prvej polovici 20. storočia*, *Liber - verbum - monumentumque III.* Celkovo sme spracovali **1 432 bibliografických záznamov článkov** zborníkovej a časopiseckej literatúry.

Na tomto úseku knižničnej práce sme sa v minulom roku v spolupráci so Spolkom ukrajinských spisovateľov na Slovensku podieľali na spracovaní bibliografickej časti pripravovanej publikácie Peter Gula (1931-1987), ktorá mapuje život a tvorbu ukrajinského básnika, preklady jeho básní do slovenského a českého jazyka, recenzie jeho diel a ohlasy na jeho tvorbu. Doposiaľ bolo spracovaných 177 bibliografických záznamov v ruskom, rusínskom, ukrajinskom, českom a slovenskom jazyku.

V snahe čo najviac upozorňovať na zaujímavé dokumenty v rubrike *Kniha týždňa* na webovej stránke predstavujeme týždenne jeden z najnovších prírastkov knižnice. Na tento výber kolegýň na OASF následne realizujeme upútavku na sociálnej sieti Facebook v rubrike *Predstavujeme knihu týždňa*.

Tabuľka 3 Spracovanie knižničných jednotiek v číslach

Ukazovateľ	Skutočnosť 2019	Skutočnosť 2020	Skutočnosť 2021
Katalogizácia menná, z toho:	11 484	10 201	9 115
- knihy	9 994	8 642	7 470
- periodiká	1 278	1 343	1 094
- špeciálne dokumenty, v tom:	212	216	551
- mapy, normy	85	47	317
- audio- a videodokumenty	4	5	0
- elektronické dokumenty	23	13	119
- e-books	19	18	0
- digitálne kultúrne objekty	81	133	115
Katalogizácia vecná	4 593	4 695	4 915
Analytické spracovanie seriálov, v tom:	1 518	1 402	1 432
- zborníky	112	53	86
- rusínske a ukrajinské tituly	1 406	1 349	1 346

2.2.3 Prevádzka a služby čítárne

Služby spojené so sprístupňovaním aktuálneho ročníka všetkých dochádzajúcich titulov domácich i zahraničných periodík sme začali poskytovať v novovybudovanej čítárni v zrekonštruovaných priestoroch sídelnej budovy knižnice na Hlavnej ul. od 01.03.2021 počas celoslovenského podujatia Týždeň slovenských knižníc (ďalej len „TSK“). Vzhľadom k aktuálnej dispozícii knižničných budov a ich vnútorných priestorov čítární od uvedeného dátumu patrí organizačne od OASF, ktoré zabezpečuje všetky jej činnosti a služby.

Tak ako všetky ostatné poskytované služby aj služby čítárne boli v dosahovaných ukazovateľoch negatívne ovplyvnené dôsledkami pandémie Covid-19 a všetkých opatrení, ktoré mali zamedziť šíreniu ochorenia.

V druhej a tretej pandemickej vlne bola čítareň zatvorená pre verejnosť až 45 pracovných dní a aj v čase poskytovania prezenčných služieb sme z veľkej časti museli obmedziť vstup len pre zaočkovaných a tých, ktorí ochorenie prekonali.

Čítareň navštívilo spolu **583 používateľov**, najvyššia návštevnosť bola v mesiaci október, a to 115 návštevníkov. V rámci prezenčných služieb sme v nej poskytovali voľný prístup ku všetkým odborným aj voľnočasovým periodikám aktuálneho ročníka dochádzajúcich titulov domácich i zahraničných periodík, voľne prístupné periodiká v elektronickej verzii, reprografické služby, informácie o knižnično-informačných službách, možnosť registrácie do knižnice a online databázu slovenských technických noriem.

Spolu sme poskytli **1671 prezenčných výpožičiek**, najsilnejším mesiacom bol takisto október, kedy bolo 357 poskytnutých prezenčných výpožičiek. K najčítanejším periodickým titulom patria **denníky** (Pravda, Sme, Korzár, Denník N, Plus jeden deň, Hospodárske noviny, Šport, Nový čas) a **týždenníky** (Slovenka, Život, Plus 7 dní, Trend, Téma), ďalej tituly Život seniora, Senior, Zdravie, 50+ revue, 100+1, Epoque, a z **odborných titulov** periodiká zamerané na literatúru a literárnu vedu, kultúru, manažment, medicínu a psychológiu. Najvyššia návštevnosť čítarne, až 74 %, bola medzi 9.00-13.00 hodinou. Zároveň sme poskytli 102 bibliografických a faktografických informácií a v rámci reprografických služieb 2 167 kópií.

Obrázok 1 Čítareň v nových priestoroch na Hlavnej ul. – predná časť

Obrázok 2 Čítareň v nových priestoroch na Hlavnej ul. – zadná časť

2.2 Historický knižničný fond a vedecko-výskumná činnosť

Oddelenie historických knižničných fondov (ďalej len „OHKF“) je odborný útvar, ktorého hlavnou pracovnou náplňou je práca s historickými dokumentmi. OHKF vykonáva v menšej či väčšej miere takmer všetky činnosti, ktoré sú náplňou práce OASF, OKIS či OOF, pričom jediným spojením je historický knižničný fond (ďalej len „HKF“). Prácu na tomto útvare v roku 2021 vykonávali 4 zamestnanci.

2.2.1 Spracovanie a ochrana historického knižničného fondu

Spracovanie HKF, čiže tvorba bibliografických záznamov jednotlivých historických dokumentov je náročná odborná činnosť, ktorú realizujú všetci zamestnanci útvaru, a to predovšetkým podľa jazykových kompetencií. Pri spracovávaní dokumentov vlastného historického fondu, aj historických fondov iných vlastníkov dominovali v roku 2021 tlače vydané v 19. storočí a zo začiatku 20. storočia. Hoci bol plán spracovať 700 záznamov, dosiahli sme počet **671 bibliografických záznamov**. Dôvodom mierne nižšieho plnenia bola v prvom rade nepriaznivá epidemiologická situácia a opatrenia štátu prijaté na jej zmiernenie. Bližšie hodnotenie spracovania HKF je v kap. 3 Zhodnotenie kontraktu.

V snahe rozširovať aj HKF o ďalšie vzácne dokumenty v spolupráci s OASF bol realizovaný výber titulov pre akvizíciu 35 historických tlačí, ktoré zamestnanci OHKF následne zaevidovali a postupne spracovávali do fondu. Zaujímavé dokumenty sme získali aj výmenou z Národnej knižnice ČR, ale aj od individuálnych darcov. Po jazykovej stránke dominovali bohemiká a germaniká. Z tematického hľadiska možno vyzdvihnúť dva okruhy, a to tituly, ktoré sú spojené s menom prešovského rodáka Emila Trévala (1859 - 1929, vlastným menom Václav Walter), druhý okruh sa viaže na problematiku geografie a cestopisnej literatúry, a to cielene preto, že v roku 2021 sme usporiadali vedeckú konferenciu a dve výstavy k problematike historickej geografie a kartografie.

V rámci spracovania článkovej bibliografie vybraných titulov periodickej literatúry na OASF bola nevyhnutná súčinnosť a odborní zamestnanci OHKF spolupracovali na spracovaní článkov zo zborníkov, ktoré v predchádzajúcich rokoch oddelenie pripravilo na vydanie. Spolupráca spočívala v tvorbe vecných autorít a takto sa podieľali na spracovaní 86 bibliografických záznamov.

V oblasti starostlivosti o historický knižničný fond sme dbali na adekvátne podmienky **uloženia a ochrany HKF** v dvoch samostatných depozitoch. Oddelenie priebežne zabezpečovalo aj všetky manipulačné práce súvisiace s výberom žiadanych titulov pre používateľov na prezenčné štúdium a s heuristikou pre účely vedecko-výskumnej činnosti. Súčasťou HKF je aj historický fond Rehole piaristov, ktorý spravujeme na základe uzatvorenej zmluvy o spolupráci. V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že manipulácia s HKF či už pre potreby výskumnej činnosti alebo pre poskytovanie prezenčných služieb je plne v kompetencii OHKF a bez kompetentného zamestnanca do depozitov nie je povolený vstup ani zamestnancom iných knižničných útvarov.

Dokumenty, u ktorých sa počas manipulácie s nimi zistila potreba nenáročnej opravy, boli odovzdávané na oddelenie ochrany fondov do knižárskej dielne, pričom sa z ich opravy realizovala fotodokumentácia. Po každom takom zásahu bolo nevyhnutné opäť vstupovať do bibliografického záznamu a túto informáciu v ňom uviesť. V spolupráci s OOF sa uskutočnila revízia HKF podľa plánu revízií na rok 2021.

2.2.2 Vedecko-výskumná, edičná, publikačná a prezentačná činnosť

OHKF je útvar s vysokými požiadavkami na odborný potenciál a kvalifikáciu zamestnancov najmä pokiaľ ide o požadované vzdelanie, orientáciu v problematike v ich vecnej pôsobnosti a jazykové schopnosti. Od zamestnancov sa tiež vyžaduje neustály individuálny odborný rast, ktorý do veľkej miery súvisí s osvedčením vykonávať výskum a vývoj.

Osvedčenie o spôsobilosti vykonávať výskum a vývoj sme ako knižnica získali po prvýkrát v roku 2016 na základe rozhodnutia Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR (ďalej len „MŠVVaŠ SR“) s platnosťou na 6 rokov do 10.02.2022. V novembri 2021 sme elektronicky predložili *Žiadosť o vykonanie hodnotenia spôsobilosti právnických a fyzických osôb uskutočňujúcich výskum a vývoj na vykonávanie výskumu a vývoja* za uplynulé obdobie s presvedčením, že sa nám podarí získať osvedčenie o spôsobilosti vykonávať výskum a vývoj na ďalších 6 rokov. Hodnotiteľská komisia v zmysle § 3 bod 10 Výnosu MŠVVaŠ SR z 15.5.2009 č. CD-2009-20239/4722-1:11, ktorá zasadala začiatkom februára 2022, rozhodla, že knižnica splnila relevantné kritéria potrebné pre získanie predmetného osvedčenia, a navrhuje udeliť osvedčenie na dobu 6 rokov. Takmer okamžite nám bola poskytnutá informácia, že knižnica je uvedená v Registri organizácií, ktoré disponujú platným osvedčením na informačnom portáli SK CRIS. Následne bolo doručené písomné rozhodnutie ministra školstva. Knižnica tak môže plynule pokračovať vo vedecko-výskumnej činnosti bez prerušenia platného osvedčenia.

Vedecko-výskumná činnosť v oblasti dejín knižnej kultúry sa realizuje dvoma smermi: (1) riešením konkrétnych vedecko-výskumných úloh, ktorých výsledky sú predmetom kap. 3 Zhodnotenie kontraktu, a (2) realizáciou heuristiky, spracovania a analýzy dokumentov pri príprave a realizácii viacerých odborných činností

OHKF, napríklad pri aktívnej účasti zamestnancov na konferenciách (prednášky a referáty), v publikačnej oblasti (príspevky a štúdie do odborných periodík) a v edičnej činnosti pri príprave publikácií na vydanie. Získavanie nových poznatkov, ich overovanie, porovnávanie a dopĺňanie cez primárne i sekundárne zdroje z iných historických knižníc mesta alebo z iných pamäťových a fondových inštitúcií na Slovensku je v tomto kontexte náročná, ale nevyhnutná činnosť. Vlni OHKF pracovalo nie len s vlastným historickým fondom, ale v rámci možností, ktoré dovoľovala epidemiologická situácia, realizovalo výskum v iných inštitúciách, napríklad Archív Gréckokatolíckeho arcibiskupstva v Prešove, Štátny archív v Prešove, Kolegiálna knižnica v Prešove, Univerzitná knižnica v Prešove, Eparchiálna knižnica v Prešove, Slovenská národná knižnica Martin.

Publikovanie výstupov z odbornej činnosti OHKF formou prednášok na odborných konferenciách alebo v podobe štúdií v odborných časopisoch alebo vydaním zborníkov, katalógov či monografií je samozrejmosťou. Kolegovia OHKF vystúpili na viacerých konferenciách na Slovensku, a to aktívne so 7 príspevkami, z toho 2 príspevky boli zaradené do programu, no neodznili z dôvodu práceneschopnosti zamestnancov alebo kolízie termínov, ale s možnosťou zaslania príspevku do tlače. Obsahové zhodnotenie týchto výstupov je v kap. 3 Zhodnotenie kontraktu.

Edičnú činnosť OHKF zväčša prezentujeme na osobných stretnutiach s autormi, zostavovateľmi a návštevníkmi, ale vlni sme ju začali predstavovať novým spôsobom ako knižné trailery na kanáli knižnice na YouTube.

OHKF je aktívnym organizátorom odborných podujatí, a to **vedeckých konferencií** najmä z oblasti výskumu dejín knižnej a duchovnej kultúry, ktoré každoročne tematicky venuje príslušným historickým medzníkom, výročiam či jubileám v tom-ktorom roku v duchu ekumenizmu a na interdisciplinárnej úrovni. Sú určené užším skupinám historikov, archivárov, knihovníkov, múzejníkov atď., ale nie je vylúčená ani širšia verejnosť. Tej sú viac venované **odborné výstavy**, panelové alebo virtuálne, ktoré zaujímavou grafickou formou cez ukážky dokumentov HKF približujú dejinné udalosti a osobnosti. V roku 2021 kolegovia z OHKF pripravili a uskutočnili 2 vedecké konferencie a 3 odborné výstavy, ktorých podrobnejšie zhodnotenie je v kap. 3 Zhodnotenie kontraktu.

Okrem nich uskutočnili ďalšie výstavy, ktoré mali skôr popularizačný charakter a ich cieľom bolo prijateľnou a zrozumiteľnou formou predstaviť históriu fotografiami k určitej historickej téme alebo regiónu. Boli sprístupnené vo Window Gallery sídelnej budovy knižnice. Spomenieme napríklad:

- **Hľa, Boží stánok je medzi ľuďmi** – výstava fotografií zachytáva vybrané kostoly a chrámy rímskokatolíckej, gréckokatolíckej a pravoslávnej konfesie, ktoré sa nachádzajú v okrese Sabinov. Fotografie vznikli v lete 2020 počas terénneho výskumu OHKF a dokumentovania drobných sakrálnych pamiatok – stavieb, ktoré sú zaujímavými nehnuteľnými pamiatkami aj trvalou pripomienkou vzťahu Boha a veriacich na východnom Slovensku (1. – 30.6.2021);
- **L'utina – mariánske pútnické miesto** pre veriacich gréckokatolíckej aj pravoslávnej cirkvi. Ide o drobné sakrálné stavby ako kríže a kaplnky, ale aj tiež chrám a baziliku zasvätené sviatku Zosnutia Presvätej Bohorodičky. Fotografie vznikli počas terénneho výskumu kolegov z OHKF ešte v roku 2020 a niektoré z nich budú zaradené do pripravovanej publikácie (1. – 31.8.2021);
- **Slovensko a Šariš na starých mapách** – výberový pohľad na zachytenie nášho územia od konca 18. do 1. polovice 20. storočia ako súčasti Uhorska, Rakúsko-Uhorska, Československa, prípadne z pohľadu stredoeurópskeho tak, ako ho poznali a zaznamenali bádatelia, kartografi, geografi či rytci. Ide o kartografický materiál v podobe máp – jednotlivín alebo máp, ktoré sú súčasťou príručných, vreckových, školských či odborných atlasov, učebníc či vybraných odborných a slovníkových publikácií, ktoré sa zachovali v historickom, ale aj v súčasnom knižničnom fonde (1. – 31.10.2021).

Obrázok 3 Plagát výstavy *Hľa, Boží stánok...***Hľa, Boží stánok je medzi ľuďmi**

výstava fotografií
z terénneho výskumu oddelenia historických knižničných fondov
SVK v Prešove
1. 6. - 30. 6. 2021

Obrázok 4 Plagát výstavy *Ľutina...***Obrázok 5** Plagát výstavy *Slovensko a Šariš...*

Medzi najnovšie formy prezentácie možno zaradiť aj rubriku *Minulosť známa neznáma* na sociálnej sieti Facebook, ktorá ponúka informácie a obrazové ukážky z dokumentov HKF.

2.2.3 Služby slovanskej študovne a študovne starých tlačí

Slovanská študovňa a študovňa starých tlačí spadali organizačne pod OHKF, ktoré v roku 2021 zabezpečovalo všetky agendy súvisiace s ich prevádzkou. Slovanská študovňa, ktorá ponúkala prístup k literatúre rôznych slovanských národov, sa od roku 2022 stáva súčasťou všeobecnej študovne v zrekonštruovanej budove knižnice na Námestí mládeže 1 a verejnosti budú sprístupnené najviac žiadané dokumenty z jej doterajšej príručnej knižnice. Organizačnou súčasťou OHKF ostane študovňa starých tlačí ako špeciálna študovňa zameraná na prezenčné sprístupňovanie HKF a literatúry k problematike dejín.

Možnosť využívať služby oboch študovní bola značne limitovaná práve šírením ochorenia Covid-19 a protipandemickými opatreniami. Obe študovne boli, rovnako ako ostatné obdobné pracoviská, buď zatvorené v súvislosti s príslušnými nariadeniami vlády SR, alebo boli ich služby výrazne obmedzené len očkovaným používateľom, príp. tým, čo toto ochorenie prekonali. Navyše sa tomuto ochoreniu nevyhli ani samotní zamestnanci OHKF, ktorí služby oboch študovní zabezpečovali. Vzhľadom na tento výrazný výpadok služieb počas roka sme prijali rozhodnutie poskytovať služby aj v letnom dovolenkovom období s výnimkou termínu celozávodnej dovolenky. V uplynulých rokoch bývali tieto študovne v letných mesiacoch zatvorené.

Prezenčné služby študovní boli viazané predovšetkým na poskytovanie dokumentov z fondu príručnej knižnice (slovanská študovňa), z vlastného historického fondu, ale aj historického fondu Kolegiálnej knižnice (študovňa starých tlačí). Na prezenčné štúdium sme poskytli **2 433 kn. j.**, najmä z fondu príručných knižníc študovní, vrátane starých tlačí a rukopisov (vydaných do roku 1918) donesených z depozitu HKF.

Spomedzi monografickej literatúry študovne starých tlačí sme zaznamenali záujem o encyklopédie a biografistiku, slovenské dejiny, cirkevné dejiny, predovšetkým o katolícku cirkev, resp. jej východný obrad – gréckokatolícku cirkev, stabilný záujem registrujeme aj o evanjelickú cirkev a. v., pomocné vedy historické, z jazykov hlavne o kodikológiu, numizmatiku a heraldiku. Záujem bol aj o využívanie bibliografií a edície prameňov, dominoval záujem o latinčinu. Pokiaľ ide o časopiseckú literatúru v príručných knižniciach oboch študovní najväčší záujem bol o historický časopis *Annales historici Presovienses*, regionálne zameraný zborník *Nové obzory*, časopis zameraný na oblasť cirkevných dejín *Historia Ecclesiastica* a knihovedné zborníky *Kniha* a *Studia Bibliografia Posoniensia*.

Používatelia v slovanskej študovni tradične využívali slovníky, nasledovali dokumenty z rusinistiky a ukrajinistiky, do popredia vystúpil záujem o osobnosti, konkrétne o osobnosť Alexandra Duchnoviča, slavisticky ladenú literárnu vedu a jazykovedu, ale i ukrajinskú a rusínsku národnostnú menšinu a cirkevnú slovančinu. K najžiadanejším periodikám patrili podobne ako v predchádzajúcom roku literárny časopis *Duklja*, na žiakov základných škôl orientovaný časopis *Veselka*, záujem sme registrovali aj o *Nove žyttja* vychádza-

júce v Prešove, ale i vedeckopopularizačný časopis ruskej proveniencie *Nauka i žizn'* a miestne menšinové časopisy *Družno vpered* a *NN infoRusyn*.

V roku 2021 využilo služby oboch študovní **633 používateľov**, poskytli sme spolu 2 662 faktografických a bibliografických informácií. O vzdelávacie aktivity ako je *Bibliografická hodinka*, *Naučme sa rešeršovať* bol záujem minimálny, obmedzil sa na konzultácie pre prácu s online katalógom knižnice. Používatelia sa informovali o možnostiach a podmienkach štúdia informačných zdrojov a o poskytovaných službách s dôrazom na historické dokumenty a inojazyčné dokumenty z oblasti slavistiky.

Tabuľka 4 Služby slovanskej študovne a študovne starých tlačí

Ukazovateľ	Skutočnosť 2019	Skutočnosť 2020	Skutočnosť 2021
Služby študovní, v tom:			
- počet návštevníkov	1 146	716	633
- počet prezenčných výpožičiek	4 766	2 575	2 433
- počet poskytnutých informácií	6 557	2 400	2 662
- počet žiadaniek na HKF	1 650	1 769	1 716

2.2.4 Partnerská spolupráca

V rámci zahraničnej spolupráce na odbornej úrovni sa na OHKF udržiavala pracovná komunikácia so Slovenským inštitútom vo Varšave, Slovanskou knižnicou v Prahe, Národnou knižnicou v Prahe, Zakarpatskou oblastnou všeobecnou vedeckou knižnicou v Užhorode a Országos Széchényi Könyvtár v Budapešti. Z akademického prostredia sme spolupracovali s Pedagogickou univerzitou v Krakove, redakciou periodika *Res Gestae*, a to vo veci konferenčných a publikačných výstupov.

V rámci spolupráce a prepojenia na odborné aktivity tu možno uviesť aj fakt, že v mesiaci apríl 2021 sme na OHKF umožnili realizovať prax študentke odboru história Inštitútu histórie Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity, a to v hybridnej forme.

V rámci mapovania pamiatok či dejín knižnej kultúry OHKF spolupracovalo s pamäťovými a fondovými inštitúciami, vedeckovýskumnými pracoviskami, vedeckými a akademickými knižnicami na Slovensku, čo sa odrazilo na konferenčnej a publikačnej činnosti, resp. aj vo forme priebežnej pracovnej komunikácie, konzultácií a budovania kolegiálnych vzťahov pri výskume najmä regionálnych dejín, retrospektívnej bibliografie a dejín knižnej kultúry.

2.3 Ochrana knižničného fondu

Odborné činnosti súvisiace so starostlivosťou o knižničné fondy zabezpečuje oddelenie ochrany fondov (ďalej len „OOF“). Jeho hlavnou náplňou je denný prísun a odsun dokumentov zo/do skladov a ich prepravu do/z požičovne, do príručných knižníc študovní a jednotlivých oddelení, revízie knižničného fondu, prevádzka knihárskej dielne a starostlivosť o priestory skladov. Prácu na OOF vykonávalo 8 zamestnancov.

Prevádzka skladov a knihárskej dielne

Prenajatý sklad, lokalizovaný v priemyselnej zóne Prešova, je objekt, v ktorom je umiestnený celý knižničný fond s výnimkou HKF. Kapacitne a dispozične vyhovuje nielen adekvátnemu uloženiu knižničného fondu, ale vďaka mobilnému regálovému systému, zabudovanému do jednej časti objektu, ponúka dostatočnú skladovú rezervu na niekoľko rokov.

OOF je plne zapojené do práce v KIS Virtua, prostredníctvom ktorého sa zabezpečuje tlač používateľských požiadaviek priamo na oddelení, čo urýchľuje prácu a predovšetkým značne šetrí čas pri overovaní, či je žiadaný dokument požičaný. Tým sa podarilo do veľkej miery eliminovať dlhodobé problémy, ktoré vznikali pri žiadankách vypisovaných manuálne. V roku 2021 bolo **prijatých spolu 49 126 žiadaniek**.

Činnosť knihárskej dielne bola zameraná hlavne na väzbu periodík, na malé aj väčšie opravy dokumentov a v minimálnej miere na väzbu interných materiálov a ďalšie kartonážne a rezačské práce pre potreby knižnice. Na tomto pracovisku sme realizovali kníhviazačské práce v počte **3 344 zv.**, z toho bolo zviazaných 1 605 zv. seriálov, opravených 1 678 zv. poškodených dokumentov z knižničného fondu, zviazaných 22 zv. interných materiálov knižnice a 39 zv. boli nekomplikované opravy dokumentov HKF. Externé kníhviazačské služby sme využili len v prípadoch zlatenia väzby niektorých časopiseckých titulov, a to v počte 86 zv. časopisov pre potreby príručnej knižnice študovne viazaných periodík, pretože na práce s tým spojené nemá knižnica vo vlastnej dielni dostatočné technické vybavenie.

Revízia knižničného fondu

Na úseku ochrany fondov bola v zmysle zákona o knižniciach, vyhlášky MK SR č. 201/2016 Z. z. o spôsobe vedenia odbornej evidencie, vyradovaní a revízii knižničného fondu v knižniciach a internej Smernice riaditeľky o evidencii, vyradovaní a revízii knižničného fondu v ŠVK v Prešove vykonaná **pravidelná revízia knižničného fondu** v počte 27 900 signatúr, t. j. **41 686 kn. j.**, čím sme revízne práce splnili na 100 % podľa plánu revízií. Na základe výsledkov revízie sme vyradili nezvestné, multiplicitné a poškodené dokumenty v počte 1910 kn. j. Najviac bolo vyradených multiplicitných dokumentov, sú to prevažne skriptá, učebnice, ktoré máme vo fonde vo viacerých exemplároch a nie sú využívané alebo sú obsahovo zastarané.

Súčasne s revíziou fondu sme k revidovaným dokumentom priradzovali čiarový kód, ak v dokumente chýbal, a realizovali sme čipovanie starších dokumentov fondu v počte 36 054 zv.. Tieto práce sme uskutočňovali najmä v čase zatvorenia knižnice z dôvodu prijatia pandemických opatrení.

Na oddelení sa nepodarilo výraznejšie pokračovať v odbornom prieskume stavu historických knižničných fondov pre nedostatočné odborné kapacity. Zistili sme, že doterajšie práce nepreukázali adekvátny výkon odborného prieskumu stavu HKF tak, aby knižnica mala postačujúce podklady pre zabezpečenie ďalšej starostlivosti, napríklad výkon zložitejších konzervátorských a reštaurátorských zásahov. Na riešenie tejto úlohy bude nevyhnutné hľadať kvalifikované ľudské zdroje.

Tabuľka 5 Činnosť OOF v číslach

Ukazovateľ	Skutočnosť 2019	Skutočnosť 2020	Skutočnosť 2021
Prijaté žiadanky spolu, v tom:	70 802	54 198	49 126
- z KIS Virtua	69 115	52 321	47 291
- na historické fondy	1 650	1 769	1 716
Knihárske práce, z toho:	3 277	3 320	3 344
- oprava dokumentov	1 133	1 359	1 678
- väzba novín a časopisov	2 069	1 903	1 605
- väzba interných materiálov	57	27	22
- opravy HKF	18	31	39
Úbytky knižničného fondu	1 046	16	1 910

Z tabuľky je zrejмый výrazný pokles žiadaniek za posledné 2 roky, čo je v drvivej miere spôsobené pandemiou a opatreniami, ktoré štát prijímal. Vplyv na výkony knižnice pritom nemali len opatrenia, ktoré sa jej dotkli priamo (zatvorenie knižnice), ale aj opatrenia určené stredným a vysokým školám (dištančné vzdelávanie) alebo verejnosti ako takej (obmedzenie pohybu). V neposlednom rade je dôvodom medziročného poklesu aj demografia a jej nepriaznivé dopady, čo sa odráža v školách a následne aj v knižnici.

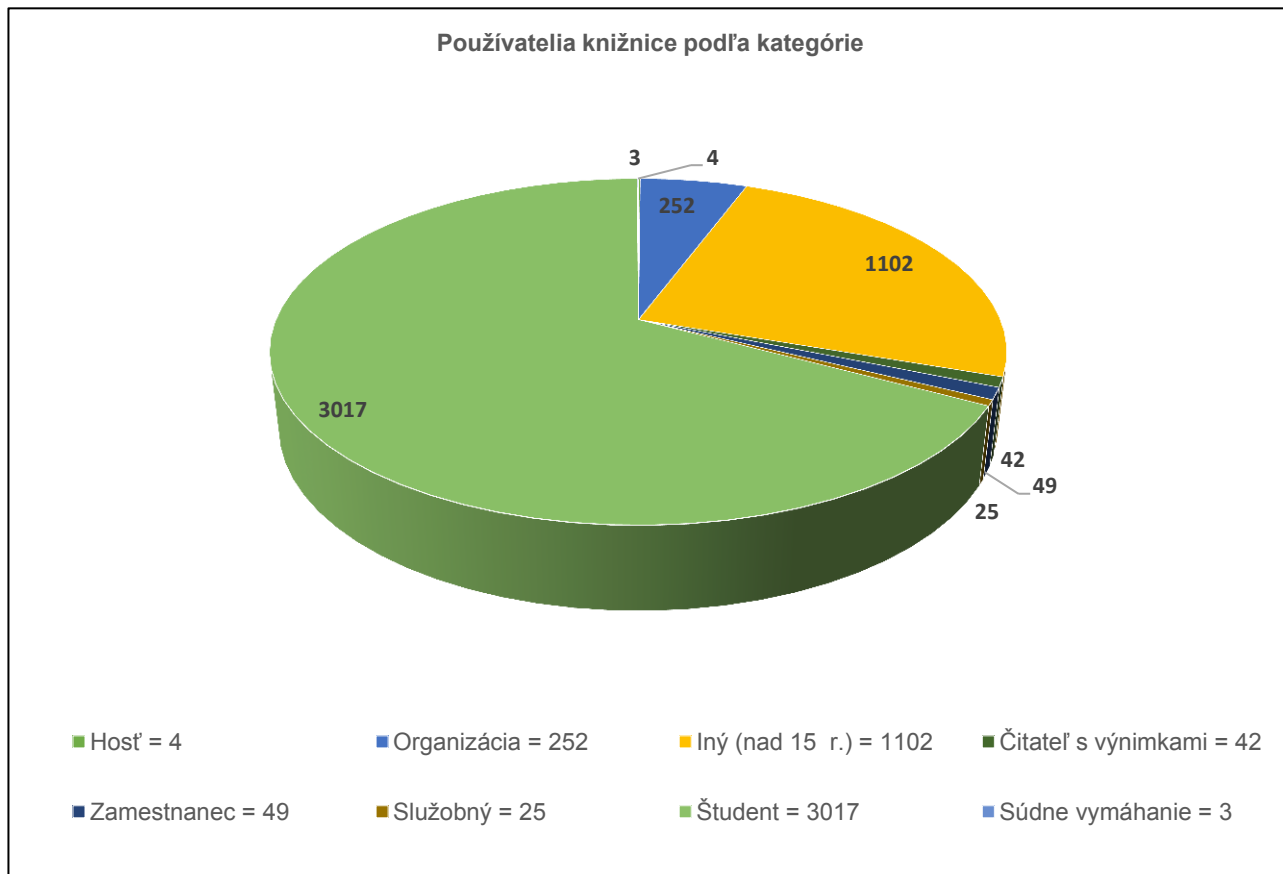
2.4 Knižnično-informačné služby

Knižnica poskytuje knižnično-informačné služby verejnosti v zmysle zákona o knižniciach, kde v § 16 a 17 sú uvedené typy služieb a podmienky ich poskytovania.

2.4.1 Používatelia knižnice

Používateľské zázemie knižnice tvorili študenti stredných a vysokých škôl a odborníci rozličného zamerania, a to pedagogickí zamestnanci vysokých škôl, odborníci z vedy a výskumu, orgány štátnej správy a samosprávy, podnikateľské subjekty, rôzne marginalizované skupiny obyvateľstva aj tretí sektor. V roku 2021 sme dosiahli počet **4 494** registrovaných používateľov, z toho 3 061 používateľov boli noví a tí, ktorí si členstvo opätovne predĺžili. Počet aktívnych používateľov, ktorí za kalendárny rok vykonali aspoň jednu

Graf 3 Kategórie používateľov knižnice

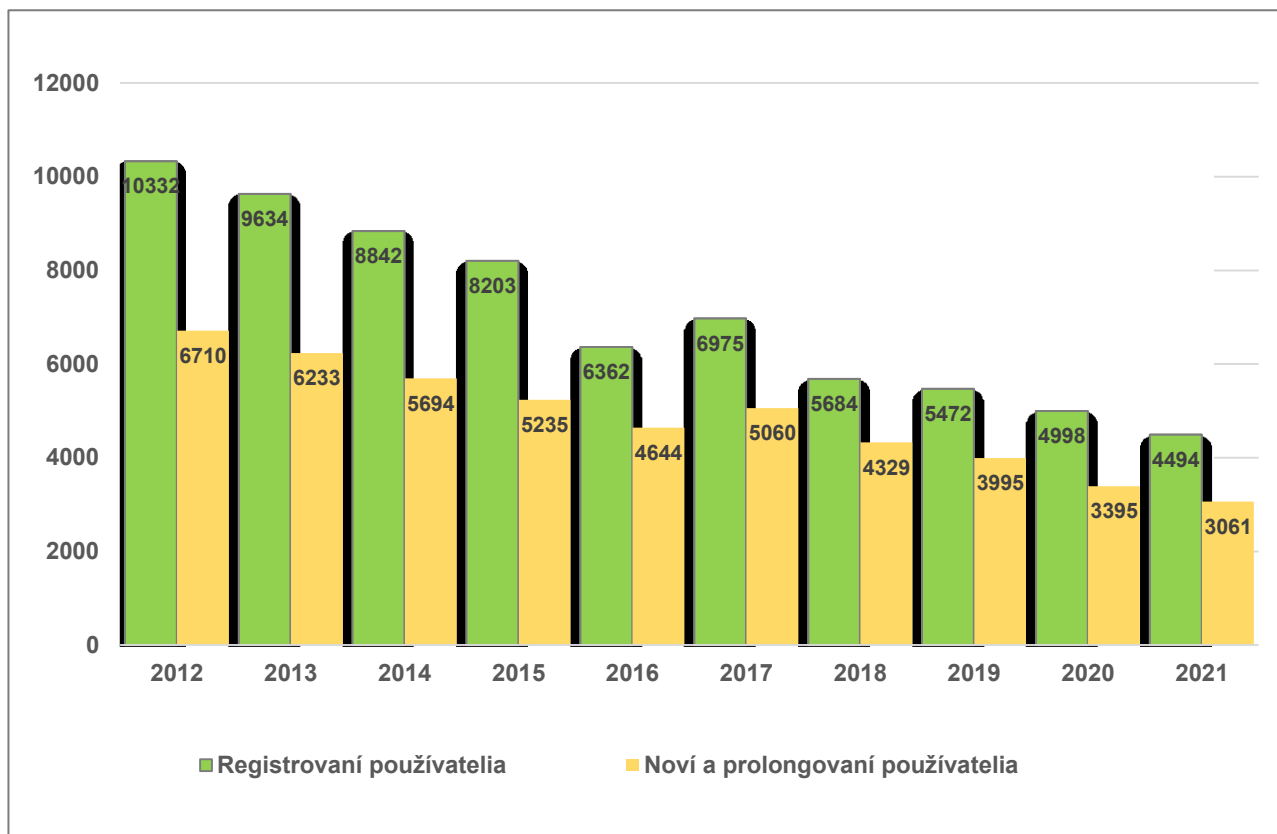

transakciu, bol 3 220 **používateľov**. Knižnicu navštívilo spolu **330 254 návštevníkov**.

Ukazovateľ návštevnosti tvorí **návštevnosť fyzických osôb** v priestoroch knižnice, t. j. návšteva požičovne, čítárne, študovní a podujatí realizovaných v knižnici, a **virtuálna návštevnosť**, t. j. návšteva webovej stránky, online katalógu, portálu a online podujatí. Virtuálne návštevy predstavujú veľkú časť z celkovej návštevnosti, pretože používaný knižnično-informačný systém umožňuje používateľom vykonávať rôzne transakcie bez fyzickej návštevy knižnice, z prostredia domova, školy, práce, čo je dnes bežný štandard a patrí to ku komfortu poskytovaných online služieb. Obdobie posledných dvoch rokov sa na virtuálnej návštevnosti výrazne odrazilo.

Činnosť oddelenia knižnično-informačných služieb (ďalej len „OKIS“) zabezpečovalo 7 zamestnancov. Oddelenie bolo druhým útvarom, ktoré sa muselo vysporiadať s organizačnou zmenou – znížením počtu zamestnancov na základe limitu stanoveného zriaďovateľom. Rozhodnutie o organizačnej zmene na tomto útvaru mohlo byť prijaté hlavne preto, že v priebehu 12 rokov sme implementovali technologický projekt, ktorý výrazne zefektívnil poskytovanie výpožičných služieb a ušetril ľudské zdroje. Kým niektoré organizačné zmeny – presuny zamestnancov viedli k efektívnosti pracovných procesov v rámci celej knižnice, rozhodnutie v roku 2021 viedlo k zníženiu počtu zamestnancov na základe rozhodnutia zriaďovateľa.

Graf 4 Vývoj registrovaných používateľov v porovnaní s novými a prolongovanými používateľmi

2.4.2 Absenčné výpožičné služby

Knižnica realizuje výpožičný proces v module výpožičky KIS Virtua, v rámci ktorého sme evidovali spolu **183 812 výpožičiek**. Z uvedeného počtu bolo **165 633 absenčných výpožičiek** a počas celého roka bolo uskutočnených **107 975 prolongácií**. Používatelia si mohli požičané dokumenty naďalej prolongovať 5x na dobu 30 dní v prípade, že požičané dokumenty neboli žiadané iným používateľom. Periodicitu výpožičiek u najviac žiadaných dokumentov sme operatívne obmedzili na výpožičnú dobu 2 týždne, čo ocenili aj samotní používatelia, lebo sme dosiahli rýchlejší obrat výpožičiek.

V čase obmedzenia pohybu občanov, resp. zatvorenia knižnice, sme sa sústredili na poskytovanie iba niektorých, najmä online služieb ako napríklad spracovanie rešerší, vyhotovovanie skenov článkov, prístup k elektronickým informačným zdrojom, tiež prolongovanie a obnovenie výpožičiek po piatom predĺžení a pod. Na základe zhoršenej epidemiologickej situácie a nariadenia núdzového stavu vo 4. štvrtroku sme zaviedli novú službu *zasielanie objednaných dokumentov poštou* formou dobierky všetkým registrovaným používateľom, ktorí mali platné členstvo, nemali žiadne podlžnosti voči knižnici a potrebovali dokumenty k štúdiu, k písaniu záverečných prác atď. V tejto súvislosti došlo k okamžitej zmene cenníka knižnično-informačných služieb, v rámci ktorého boli spoplatnené náklady spojené s odoslaním zásielky. Nový cenník nadobudol účinnosť v deň začiatku poskytovania tejto dočasnej služby dňa 26.11.2021. Počas 14-tich pracovných dní, kedy bola táto služba aktívna, sme odoslali 52 zásielok a poskytli spolu **240 výpožičiek**. Obratom došlo k refundácii nákladov na poštovné. Dňom otvorenia knižnice dňa 17.12.2021, v dôsledku postupného uvoľňovania opatrení súvisiacich s pandemiou COVID-19, bolo poskytovanie tejto služby ukončené.

Druhou službou, ktorú si vyžiadali pandemické opatrenia, bolo ešte v roku 2020 zavedenie skenovacej služby, prostredníctvom ktorej sme registrovaným používateľom poskytli prístup k časopiseckým článkom na základe zaslaných bibliografických údajov. Oskenované články sme im následne zaslali elektronickou poštou. V roku 2021 sme v rámci tejto služby poskytli spolu 1 460 skenov.

V roku 2018 sme ako prvá knižnica na Slovensku spustili prevádzku samoobslužného návratového automatu, ktorého obstaranie bolo jedným z finálnych výsledkov projektu *Implementácia RFID technológie*

v knižnici. Zariadenie slúži používateľom nonstop na vrátenie dokumentov požičaných z fondu knižnice, čo prinieslo veľkú výhodu pre našich používateľov v čase, keď bola knižnica zatvorená. Za rok 2021 bolo prostredníctvom návratového automatu vrátených až **29 048** dokumentov, čo je iba o 4 708 dokumentov menej ako v roku 2020. Dôvodom bolo odstavenie zariadenia na 154 kalendárnych dní pre výkon stavebných prác pri rekonštrukcii budovy. Súčasná epidemiologická situácia nás inšpirovala k príprave prioritného projektu *Implementácia RFID technológie v knižnici – nové služby*, ktorého obsahom bol nákup a inštalácia samoobslužného výpožičného zariadenia remoteLocker, ktorý sme pre ľahšie zapamätanie nazvali knihomat. Projekt sme v priebehu roka 2021 zrealizovali, ale ostrá prevádzka nového zariadenia bola spustená až v januári 2022. Už teraz sa ukazuje, že to bol dobrý krok smerom k používateľovi.

Medziknižničné výpožičné služby

Súčasťou výpožičných služieb sú aj **medziknižničné výpožičné služby** (ďalej len „MVS“) v rámci spolupráce slovenských aj zahraničných knižníc. Ich cieľom je sprostredkovať používateľom prístup k dokumentom, ktoré knižnica vo svojom fonde nemá, ale nachádzajú sa vo fondoch iných slovenských alebo zahraničných knižníc (MVS žiadajúca). Súčasne požičiava aj dokumenty, ktoré má vo vlastnom fonde a žiadajú ich iné knižnice pre svojich používateľov (MVS požiadaná).

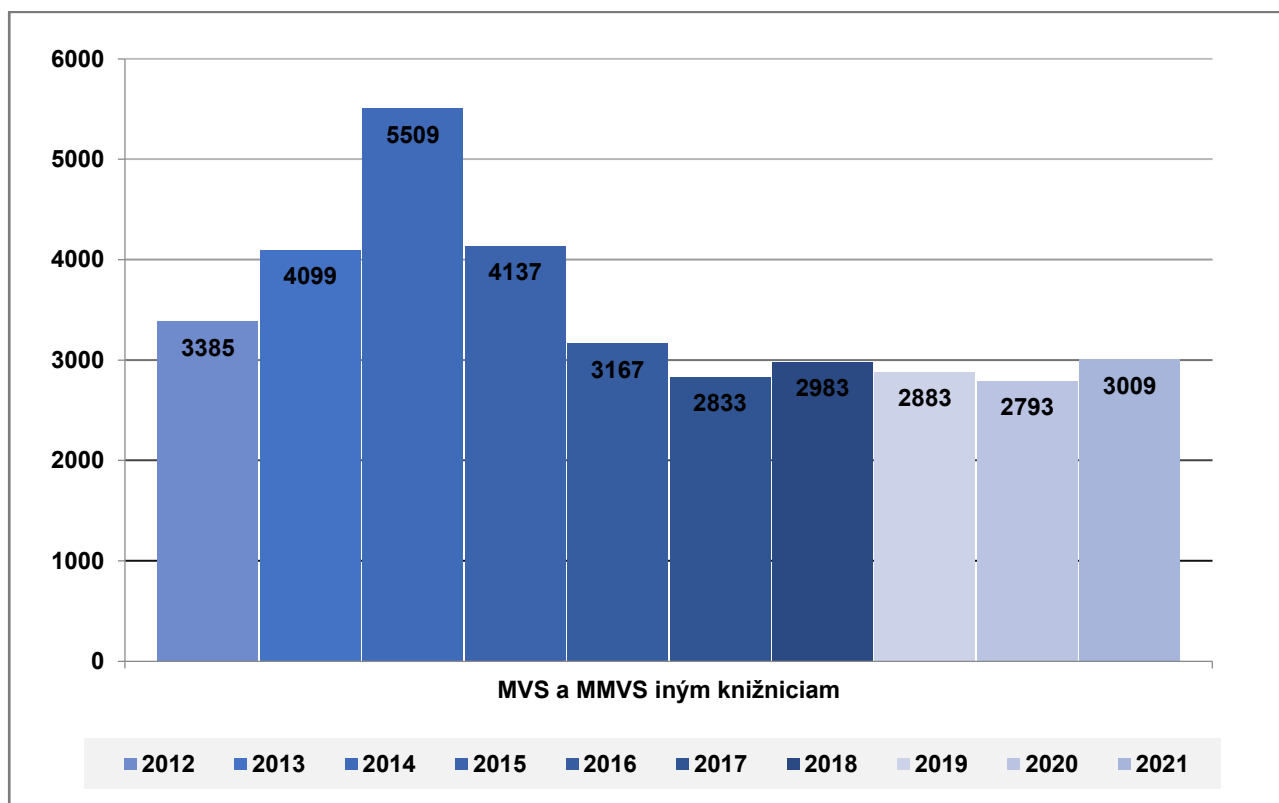
V rámci **MVS, MMVS** bolo poskytnutých spolu **3 620 výpožičiek** (3 564 MVS a 56 MMVS), čo predstavuje **nárast 347 výpožičiek** oproti predchádzajúcemu roku.

V rámci **MVS, MMVS požiadanej** bolo iným knižniciam poskytnutých **3 009 výpožičiek** (2 973 MVS a 36 MMVS), čo predstavuje nárast o 216 výpožičiek oproti predchádzajúcemu roku. Predpokladáme, že dôvodom tohto nárastu je aj skutočnosť, že naša knižnica poskytovala služby MVS v maximálnej možnej miere aj v čase pandémie. Referát MVS sa vo zvýšenej miere venoval konzultáciám kolegov z partnerských knižníc, aby dokumenty žiadali výhradne prostredníctvom online katalógu, dodržiavali pokyny ohľadne úplnosti údajov a aby dodržiavali dobu vrátenia vypožičaných dokumentov. Pokiaľ išlo o požiadavky na vyhotovenie kópií článkov, poskytli sme 2 021 kópií (skenov), čo je medziročný pokles o 9 %. Z uvedeného vyplýva, že kolegovia v knižniciach preferovali objednávanie tlačených dokumentov pred skenovaním.

V rámci **žiadajúcej MVS a MMVS** bolo **kladne vybavených 611 požiadaviek** (medziročný nárast o 131 výpožičiek), pričom zo slovenských knižníc bolo zabezpečených spolu 591 výpožičiek MVS a zo zahraničných knižníc bolo kladne vybavených 20 požiadaviek, a to najmä z Česka, Nemecka a Poľska. Vlastným používateľom sme zabezpečili spolu až **1 488 kópií**, čo predstavuje obrovský nárast požiadaviek (o 272 % viac) ako v roku 2020. Všetky požiadavky o MVS boli vybavené k spokojnosti používateľov našej knižnice.

Záujem o službu MVS a MMVS považujeme v súčasnosti za stabilizovaný a aj napriek množstvu dokumentov dostupných v elektronickej podobe je naša knižnica zaradená medzi pravidelných a najviac oslovených poskytovateľov služieb MVS a MMVS na Slovensku.

Graf 5 Vývoj medziknižničných výpožičných služieb

V súvislosti s ochranou knižničného fondu, ktorý spravujeme, mailom používateľom zasielame pripomienky na blížiaci sa koniec výpožičnej lehoty, neskôr upomienky s požiadavkou na vrátenie zmeškaných výpožičiek. V roku 2021 sme zaslali až 136 posledných výziev na nevrátené dokumenty, čo je o 68 výziev viac ako v roku 2020, z toho 2 výzvy sme postúpili na riešenie právnej zástupkyňi knižnice. Posledné výzvy na úhradu dlžnej sumy sme zaslali 31 používateľom, ktorí síce vrátili všetky vypožičané dokumenty, ale neuhradili vzniknuté sankčné poplatky, pričom 7 z nich ostáva v riešení.

2.4.3 Prezenčné výpožičné služby

V priebehu roka 2021 sa realizovala dlhodobu plánovaná rekonštrukcia priestorov 2. nadzemného podlažia OKIS, ktorá si vyžiadala čiastočné obmedzenia v poskytovaní služieb. Cieľom rekonštrukcie bola:

- (1) *modernizácia interiéru priestorov pôvodnej čítárne a študovní a zmena dispozície vytvorením jedného otvoreného priestoru, menšieho študijného priestoru (coworkingová miestnosť) a*
- (2) *zriadenie bezbariérového prístupu do objektu na Námestí mládeže 1 vybudovaním nájazdovej rampy pri vstupe do budovy a inštaláciou výťahu na poschodie.*

Prezenčné služby na Námestí mládeže 1 boli týmto výrazne obmedzené a poskytované v náhradných priestoroch v študovni romistiky na Námestí mládeže 4. Čítareň bola premiestnená do sídelnej budovy na Hlavnej ul. v centre mesta. Napriek vyššie uvedeným skutočnostiam sme dosiahli **18 179 prezenčných výpožičiek** (pokles o 15 575 oproti r. 2020). Prezenčné služby všetkých študovní a čítárne využilo v priebehu roka spolu 3 383 návštevníkov (o 183 návštevníkov menej ako v r. 2020).

Služby všeobecnej študovne a študovňa viazaných periodík

V dôsledku začatých rekonštrukčných prác služby **všeobecnej študovne a služby študovne viazaných periodík** sme od 01.03.2021 poskytovali v náhradných priestoroch dokumentačno-informačného centra rómskej kultúry. Zabezpečovali sme prístup k viazaným ročníkom odborných aj voľnočasových periodík, reprografické služby, informácie o knižnično-informačných službách a pod. Za týchto obmedzených podmienok poskytli **3 064** prezenčných výpožičiek, z toho bolo 26 špeciálnych dokumentov a 2 normy, 12 675 informácií (z toho 6 323 bibliografických a 6 352 faktografických). Návštevnosť študovne bola 1 977 používateľov a prostredníctvom skenovacej služby sme poskytli 1 329 skenov.

Obrázok 6 Rekonštrukcia študovni OKIS

Prístup k elektronickým informačným zdrojom, napríklad k databázam GALE, Science Direct (v rámci neho Elsevier, Engineering Village), ďalej Emerald Insight, IET Digital Library, Sage Premiere, Springer, Wiley, sme poskytovali aj v roku 2021. Zmluvu o používaní adresára, tzv. používateľského konta na zabezpečenom serveri SNK v Martine a o využívaní služieb systému Naviga podpísali spolu 4 používatelia, od začiatku realizácie projektu v roku 2009 k 31.12.2021 podpísalo zmluvy so SNK prostredníctvom našej knižnice spolu 295 používateľov.

Služby informačno-vedeckého centra

V informačno-vedeckom centre (ďalej len „IVC“) sme už v roku 2020 a následne v roku 2021 zaznamenali značný pokles všetkých dosahovaných ukazovateľov. Predpokladáme, že dôvodom bolo nielen zatvorenie študovne alebo obmedzenie návštevnosti počas pandémie, ale aj jej lokalizácia v zadnom trakte sídelnej budovy na Hlavne ul. a obmedzenie otváracích hodín. Počet návštevníkov v IVC nikdy nebol vysoký a preto rozhodnutím vedenia knižnice ešte v roku 2019 došlo k obmedzeniu otváracích hodín tak, aby zamestnankyňa študovne mala priestor na výkon odbornej práce, ktorú vykonáva kumulovane s poskytovaním služieb IVC.

IVC v roku 2021 navštívilo **141** návštevníkov, čo je o 83 návštevníkov menej ako v roku 2020, z toho internet využilo 124 používateľov a poskytnuté boli 3 prezenčné výpožičky. Z celkového počtu poskytnutých informácií sa IVC podieľalo počtom 377 informácií, pričom najviac požiadaviek na informácie sa týkalo informačných zdrojov a služieb knižnice a ich prístupnosti pre používateľov. V roku 2021 sme v IVC poskytli spolu 653 kópií.

Počítačové stanice boli využívané predovšetkým z dôvodu bezplatného prístupu na internet na vyhľadávanie, na odosielanie online žiadaní a realizáciu rezervácie kníh, vyhľadávanie v databázach, na prácu v textovom editore Microsoft Word a na prácu v tabuľkovom editore Microsoft Excel. Tieto stanice umožňujú tiež prístup ku grafickým programom ako je Microsoft Office PowerPoint, Microsoft Office Publisher, Microsoft Office Visio, Microsoft Expression Design a k mapám Európy v programe Ma20p-Microsoft MapPoint Europe.

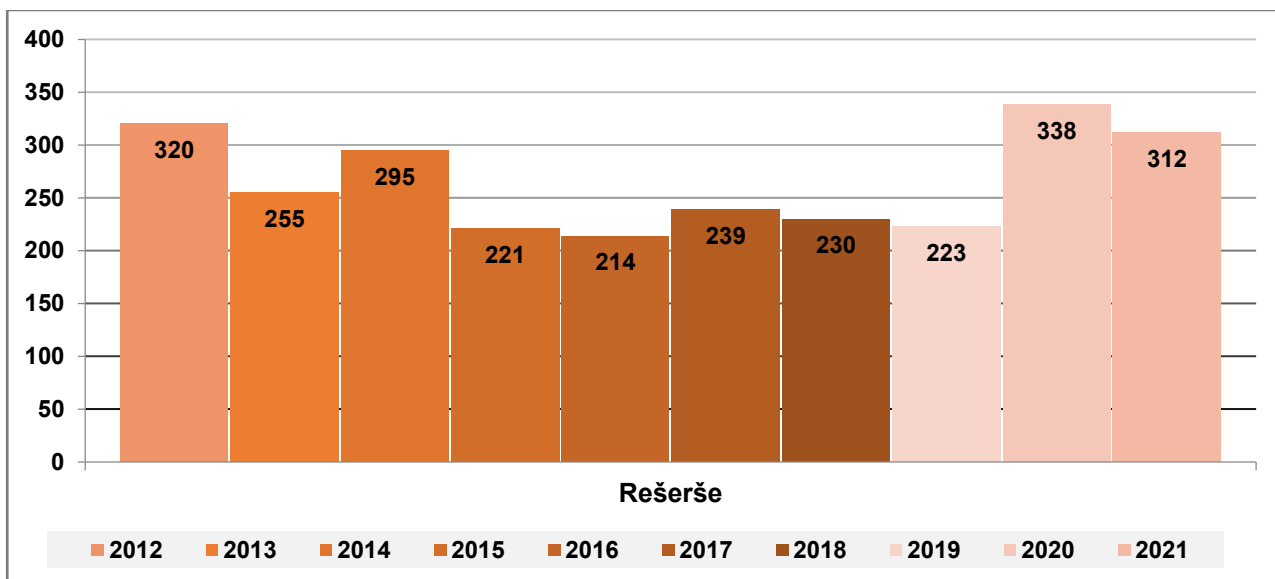
V roku 2021 bola v tomto centre zrealizovaná 1 bibliografická hodinka, ktorej sa zúčastnilo 5 návštevníkov, a v IVC sme tiež umožnili vrátiť absenčne vypožičané dokumenty aj registrovať sa do knižnice.

2.4.4 Rešeršné, informačné a reprografické služby

Uvedené služby zabezpečovali najmä zamestnanci útvarov, ktoré zabezpečujú prezenčné služby v študovniach a čítarni, ale informácie poskytovali telefonicky či elektronicky aj zamestnanci iných útvarov.

Využitie **rešeršnej služby** nie je viazané na registráciu do knižnice, a keďže ide o platenú službu, môže ju využiť ktokoľvek, kto prejaví záujem. Objednávku je možné realizovať osobne, telefonicky alebo elektronicky. Osobná, príp. telefonická konzultácia k vypracovaniu rešerše je často nevyhnutná z dôvodu bližšej špecifikácie možných zdrojov k požadovanej téme. Dôvodom je snaha vyhľadať relevantné zdroje tak, aby ich mohol používateľ všetky využiť. Rozsah záznamov v rešerši je rôzny a odvíja sa od témy zadávanej objednávateľom rešerše, časového rozpätia rokov vydania požadovaných zdrojov, jazykovej požiadavky na zdroje, okamžitej dostupnosti a pod. Knižnica na základe používateľských požiadaviek spracovala **312 rešerší**, čo predstavuje medziročný pokles iba o 7,7 %, t. j. o 26 rešerší menej. V rámci nich bolo poskytnutých spolu 18 775 záznamov. Vývoj rešeršnej služby za posledných 10 rokov uvádzame v nasledujúcom grafe.

Graf 6 Vývoj rešeršnej činnosti

Súčasťou služieb knižnice je **poskytovanie faktografických a bibliografických informácií** podaných ústnou alebo písomnou (elektronickou) formou. Vlni bolo poskytnutých spolu **16 117 informácií**, z toho 8 196 faktografických a 7 921 bibliografických. Najviac žiadané bibliografické informácie boli z oblasti ošetrovateľstva, špeciálnej pedagogiky, výchovy, prírodných vied, sociálnej práce, ekonomiky, religionistiky, medicíny, dejín, manažmentu, práva, kriminalistiky, umenia, filozofie, spoločenských a aplikovaných vied. Pri prepočte na 250 pracovných dní bolo denne poskytnutých priemerne 65 informácií, čo je o 14 informácií menej ako v predchádzajúcom roku.

Jednou z informačných služieb je online služba **Spýtajte sa knižnice**, v rámci ktorej majú používatelia možnosť položiť otázky z rôznych oblastí, na ktoré knižnica odpovedá najneskôr do 48 hodín. Prevažne sú to však otázky týkajúce sa knižnice, knižničného fondu, konkrétnych publikácií a pod. Prostredníctvom uvedenej služby odpovedala knižnica vlni na **250** takto položených otázok, čo je až o **105 odpovedí na otázky viac** ako v predchádzajúcom roku. Jej cieľom je poskytovať informácie rôzneho charakteru, presnejšie je to uvedené v pokynoch na webovej stránke knižnice. Z možnosti položiť otázku sú, okrem iného, vylúčené najmä požiadavky na rešeršovanie, pretože objednávanie rešerší má svoje špecifiká a na tento účel slúži iný formulár knižnice.

Ďalšou možnosťou poskytovania informácií je **dotykový kiosk**, umiestnený vo vstupnom vestibule OKIS, ktorý slúži na poskytovanie aktuálnych elektronických informácií o knižnici a jej aktivitách. Na kiosku je možné si prehľadne prezerať a získavať informácie v rámci definovaných rubrik. Počas roka sme zaznamenali len pozitívne ohlasy na tento spôsob informovania.

Na poskytovanie informácií online slúži webová stránka knižnice v rámci nej ako jedna z noviniek špecifická funkcionálna je **privátna zóna** pre registrovaných používateľov knižnice. Do 31.12.2021 sa prostredníctvom registračného formulára prihlásilo spolu 308 žiadateľov, pričom prístup do systému bol administrátorom potvrdený 207 registrovaným používateľom, pretože 1/3 nespĺňala podmienky registrácie.

Táto platforma prináša jedinečné služby, ktoré môžu využívať z pohodlia svojho domova a tak byť v spojení s knižnicou a pritom disponovať svojím časom a momentálnou chuťou alebo náladou prijímať informácie,

ktoré im knižnica ponúka. V rámci privátnej zóny knižnica ponúka napríklad odborné online výstavy, prístup k databáze Beck-online a k zoznamu dokumentov, ktoré pribudli do nášho fondu vždy za posledný mesiac.

Knižnica umožňuje svojim používateľom využívať **reprografické služby** na vlastných aj prenájatých zariadeniach, ktoré sa nachádzajú v jednotlivých študovniach. V roku 2021 pre používateľov bolo vyhotovených spolu **10 597 kópií** (údaj tvorí 4 496 papierových kópií, 6 061 skenov).

Tabuľka 6 Poskytované služby

Ukazovateľ	Skutočnosť 2019	Skutočnosť 2020	Skutočnosť 2021
Počet návštevníkov, v tom:	343 689	305 700	330 254
- požičovňa	69 095	52 337	47 363
- študovne	5 204	3 566	3 383
- OPAC, webstránka, portál	265 622	244 685	218 432
- podujatia	3 768	5 112	61 076
Výpožičky, v tom:	252 768	206 475	183 812
- absenčné	204 743	172 721	165 633
- prezenčné	48 025	33 754	18 179
MVS a MMVS spolu, v tom:	3 504	3 273	3 620
- MVS iným knižniciam	2 878	2 790	2 973
- MVS z iných knižníc	556	453	591
- MMVS z iných knižníc	65	27	20
- MMVS iným knižniciam	5	3	36
Podujatia pre používateľov, v tom:	158	103	153
- výstavy, prednášky, prezentácie, besedy	64	33	86
- výstavy nových kníh	45	42	45
- informačná výchova	45	19	18

2.4.5 Podujatia a prezentácia knižnice

Knižnica, okrem výstupov odbornej činnosti, prezentovala svoje fondy a služby aj prostredníctvom ďalších aktivít realizovaných pre laickú i odbornú verejnosť, a to od výstav, prednášok, prezentácií, exkurzií cez odborné podujatia až po edičnú činnosť.

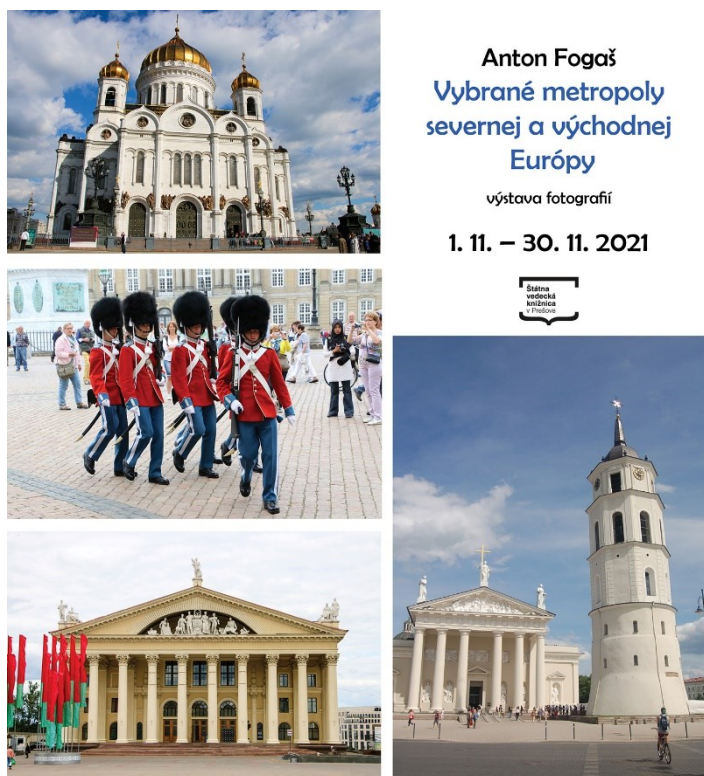
V roku 2021 sme uskutočnili spolu **153 všetkých podujatí** na všetkých útvaroch a bez ohľadu na spôsob realizácie podujatia. Medziročný nárast bol o 33 %. Sumárne číslo predstavuje 31 tematických výstav dokumentov z knižničného fondu, 45 ostatných výstav (napríklad výstavy obrazov, digitálne výstavy), 10 prezentácií, prednášok a besied, 4 odborné podujatia a 45 výstav novej literatúry. Výstavy novej literatúry sa realizovali týždenne a predstavujú voľný prístup k najnovším prírastkom knižničného fondu. U používateľov majú stále veľmi pozitívny ohlas, nakoľko si môžu bez čakacej lehoty okamžite vybrať a požičať dokument, ktorý ich zaujme. V rámci realizácie vzdelávacích podujatí knižnica uskutočnila 18 informačných výchov (bibl. hodinky a naučme sa rešeršovať), ktorých sa zúčastnilo 39 návštevníkov. Celková návštevnosť všetkých podujatí knižnice fyzicky aj online v roku 2021 bola **61 076**.

Takmer každý útvar knižnice sa nejakou formou organizácie alebo spolupráce podieľal na prezentačných aktivitách knižnice počas celého roka. Ich cieľom bolo priblížiť verejnosti výstupy z vlastnej činnosti, osloviť rozličné cieľové skupiny a priťahovať nových potenciálnych používateľov. Kvôli pretrvávajúcej nepriaznivej epidemiologickej situácii sme zvolili prevažne online formu podujatí, ktoré sa v spoločnosti tešili značnej obľube. Potvrdila to aj odozva používateľov a návštevníkov knižnice, ktorá sa prejavila v našich štatistikách.

Tak ako každý rok, aj v roku 2021 sme sa zapojili do aktivít celoslovenského podujatia *Týždeň slovenských knižníc*, ktorý organizuje Slovenská asociácia knižníc. V roku 2021 sa konal v dňoch 1. - 7. marca realizáciou rôznych typov podujatí, rôzne tematicky zameraných. Na informovanie verejnosti, aj na sprístupnenie výstav digitálnou formou sme intenzívne začali využívať **Window Gallery** (Galéria v okne).

Ide o ďalšiu formu prezentácie knižnice navonok. Je umiestnená v okne čítárne sídelnej budovy knižnice na Hlavnej 99, kde je možné si prezerať predkladané digitálne výstavy. Počas roka ich premietanie spúšťame v zimnom období v čase od 16.00 h do 22.00 h a v letnom období od 17.00 h do 23.00 h. Registrovaní používatelia majú prístup k vybraným výstavám aj prostredníctvom privátnej zóny na webovej stránke knižnice. V roku 2021 sme prostredníctvom tejto formy prezentácie ponúkli verejnosti spolu **12** digitálnych výstav. Viaceré už boli spomenuté, ale jednou z výstav bola aj výstava fotografií stredoeurópskych a východoeurópskych metropol fotografa a cestovateľa Antona Fogaša.

Obrázok 7 Plagát výstavy *Vybrané metropoly severnej a východnej Európy*

V snahe pripomenúť si čítanie ako dôležitú ľudskú činnosť sme v adventnom období roka pripravili 2. ročník aktivity **Kniha na Vianoce**. Zamestnanci knižnice prinášali verejnosti tip na knižný dar a zároveň sme vylosovali používateľa, ktorému knižnica venovala malý darček (napr. ročné členstvo zdarma, prezentačné darčeky s logom knižnice – plátenná taška, pero, zápisník,...). Tip na knihu, ako aj výherca malého prekvapenia boli denne zverejnení na webe knižnice.

2.5 Udržateľnosť národného projektu

Národnému projektu Dokumentačno-informačné centrum rómskej kultúry v roku 2021 definitívne skončila povinná 5-ročná udržateľnosť, ktorú si vyžaduje Európska únia pri poskytnutí nenávratných finančných prostriedkov. Podali sme záverečnú monitorovaciu správu o udržateľnosti a plnení dopadových indikátorov počas tohto obdobia. Pre knižnicu je nové odborné pracovisko, ktoré z realizácie projektu vzišlo, integrálnou súčasťou knižnice. Obsahovú náplň všetkých aktivít centra zabezpečuje 5 zamestnancov.

Technické a technologické zázemie spravované oddelením informačných technológií, vrátane personálnych kapacít, je samozrejmosťou súčasťou celého procesu tvorby digitálneho obsahu od nahrávania až po prezentáciu, resp. odosielanie DKO do centrálneho dátového archívu. Toto oddelenie zabezpečuje podporu všetkým útvarom knižnice, ale spolupráca s DICRK na tvorbe digitálneho obsahu je najintenzívnejšia.

Napĺňanie plánu činností oddelenia bolo aj v roku 2021 poznačené protiepidemickými opatreniami súvisiacimi s pandemiou koronavírusu. Opatrenia vlády ako vyhlásenie núdzového stavu, zákaz vychádzania, služobných ciest a realizácie kultúrnych podujatí ovplyvnili aj v tomto roku dosahovanie stanovených cieľov. Nerealizovali sme besedy, prednášky a exkurzie pre verejnosť, viaceré aktivity sme presunuli do online priestoru. Čiastočne bol realizovaný plán nových nahrávaní, hlavne počas druhej polovice roka, kedy boli protiepidemické opatrenia miernejšie. Kvôli opatreniam sme nerealizovali ani pravidelné podujatia pre verejnosť –

Živé knihy – s fyzickou účasťou. Pandémia koronavírusu takmer vôbec neovplyvnila výkon hlavnej činnosti – spracovanie digitálnych kultúrnych objektov, realizáciu edičnej činnosti z výstav.

2.5.1 Tvorba digitálnych kultúrnych objektov

Ťažiskovou činnosťou dokumentačno-informačného centra rómskej kultúry (ďalej len „DICRK“) je tvorba digitálneho obsahu a následná prezentácia s cieľom jeho využitia na rôzne účely a pre rôzne cieľové skupiny. Celý proces tvorby začína mapovaním a identifikáciou rôznorodých prejavov rómskej kultúry v troch oblastiach: *orálna história a literatúra, hudobné dedičstvo Rómov, vrátane divadelnej činnosti, a Rómovia a remeslá vrátane výtvarného umenia*. Po analýze a selekcii zmapovaných informácií sa realizuje nahrávanie kultúrnych prejavov v teréne, pokračuje spracovávaním nahrávok až do finálnej podoby ako digitálne kultúrne objekty, vrátane popisných metadát, a ich sprístupnením na prezentačnom portáli knižnice a portáli Slovakiana. Hlavné typy DKO sú audiodokumenty, videodokumenty, skeny a fotografie. V roku 2021 **sme vytvorili 115 digitálnych objektov**, z toho 55 videí, 14 audií, 25 fotografií a 21 skenov kresieb a malieb. Ich prehľad je uvedený v tabuľke 8.

Vytvoreniu DKO predchádza, ako je uvedené v predošlom odseku, zaznamenanie živých prejavov. Vlni sme zrealizovali 8 spomienkových rozhovorov a na základe licencie poskytnutej spoločnosťou Art Society s.r.o. sme získali nespracované spomienkové rozprávania piatich rómskych osobností kultúrno-spoločenského a politického života. Obsahové zhodnotenie vytvorených DKO a nových nahrávaní je v kap. 3 Zhodnotenie kontraktu. Nasledujúca tabuľka č. 7 uvádza prehľad vytvorených finálnych digitálnych objektov.

Tabuľka 7 Prehľad DKO vytvorených v roku 2021

P. č.	Autor/interpret	Názov DKO	Typ DKO	Kategória na portáli
1.	ZŠ Jarovnice	Portrét	2D OBJEKTY	výtvarné umenie
2.	ZŠ Jarovnice	At the pigs pets	2D OBJEKTY	výtvarné umenie
3.	ZŠ Jarovnice	Great horse	2D OBJEKTY	výtvarné umenie
4.	ZŠ Jarovnice	Girl	2D OBJEKTY	výtvarné umenie
5.	ZŠ Jarovnice	Boy	2D OBJEKTY	výtvarné umenie
6.	ZŠ Jarovnice	Portrét dievčaťa	2D OBJEKTY	výtvarné umenie
7.	ZŠ Jarovnice	Roma (gypsy) woman	2D OBJEKTY	výtvarné umenie
8.	ZŠ Jarovnice	Dancing woman	2D OBJEKTY	výtvarné umenie
9.	ZŠ Jarovnice	Smiling horse	2D OBJEKTY	výtvarné umenie
10.	ZŠ Jarovnice	Family	2D OBJEKTY	výtvarné umenie
11.	ZŠ Jarovnice	Accordeonist	2D OBJEKTY	výtvarné umenie
12.	Jozef Fečo	Ján Cibula	2D OBJEKTY	výtvarné umenie
13.	Jozef Fečo	Ján Berky Mrenica	2D OBJEKTY	výtvarné umenie
14.	Jozef Fečo	Rinaldo Oláh	2D OBJEKTY	výtvarné umenie
15.	Jozef Fečo	Dezider Banga	2D OBJEKTY	výtvarné umenie
16.	Jozef Fečo	Margita Reiznerová	2D OBJEKTY	výtvarné umenie
17.	Jozef Fečo	Johann Wilhelm Rukeli Trollmann	2D OBJEKTY	výtvarné umenie
18.	Jozef Fečo	Věra Bílá	2D OBJEKTY	výtvarné umenie
19.	Jozef Fečo	Tera Fabianová	2D OBJEKTY	výtvarné umenie
20.	Jozef Fečo	Cinka Panna	2D OBJEKTY	výtvarné umenie
21.	Jozef Fečo	Katarína Taikon Langhammer	2D OBJEKTY	výtvarné umenie
22.	Roman Čonka	Roman Godla	FOTOGRAFIA	fotografia
23.	Roman Čonka	Eva Adamová	FOTOGRAFIA	fotografia
24.	Norbert Végh	Ma bisteren! (Nezabudnite!)	FOTOGRAFIA	fotografia
25.	Elena Cinová	Elena Cinová	FOTOGRAFIA	fotografia
26.	Ondrej Gadžor	Ondrej Gadžor - Chlapec	FOTOGRAFIA	rezbárstvo
27.	Ondrej Gadžor	Ondrej Gadžor - Madona I.	FOTOGRAFIA	rezbárstvo
28.	Ondrej Gadžor	Ondrej Gadžor - Madona II.	FOTOGRAFIA	rezbárstvo
29.	Jaroslav Cicko	Jaroslav Cicko - Matka	FOTOGRAFIA	rezbárstvo
30.	Jaroslav Cicko	Jaroslav Cicko - Útek	FOTOGRAFIA	rezbárstvo
31.	Jaroslav Cicko	Jaroslav Cicko - Dievča	FOTOGRAFIA	rezbárstvo
32.	Jaroslav Cicko	Jaroslav Cicko - Žena v kroji	FOTOGRAFIA	rezbárstvo
33.	ZŠ Jarovnice	Krajina	FOTOGRAFIA	výtvarné umenie
34.	ZŠ Jarovnice	Usmievavý muž	FOTOGRAFIA	výtvarné umenie
35.	ZŠ Jarovnice	Mužská tvár	FOTOGRAFIA	výtvarné umenie
36.	Vladimír Paprčka	Róbert Rigó - Rómovia na Slovensku	FOTOGRAFIA	kováčstvo
37.	Vladimír Paprčka	Róbert Rigó - Svetník s rómskym kolesom	FOTOGRAFIA	kováčstvo
38.	Vladimír Paprčka	Róbert Rigó - Svetník s ružou	FOTOGRAFIA	kováčstvo
39.	Vladimír Paprčka	Róbert Rigó - Svetník pre tri sviečky	FOTOGRAFIA	kováčstvo
40.	Vladimír Paprčka	Róbert Rigó - Svetník pre dve sviečky	FOTOGRAFIA	kováčstvo
41.	Vladimír Paprčka	Róbert Rigó - Stojan na kvety	FOTOGRAFIA	kováčstvo

42.	Vladimír Paprčka	Róbert Rigó - Stolička	FOTOGRAFIA	kováčstvo
43.	Vladimír Paprčka	Róbert Rigó - Stolička v čokoládovni	FOTOGRAFIA	kováčstvo
44.	Vladimír Paprčka	Róbert Rigó - Stolička pre terasy	FOTOGRAFIA	kováčstvo
45.	Vladimír Paprčka	Róbert Rigó - Kytica	FOTOGRAFIA	kováčstvo
46.	Vladimír Paprčka	Róbert Rigó - Stojan na zeleninu	FOTOGRAFIA	kováčstvo
47.	L'H Alexandra Daška	O poštaris avel/Prichádza poštar - Ľudová hudba Alexandra Daška	AUDIO	hudba
48.	L'H Alexandra Daška	Veša veša, churde veša/Lesy, lesy, lesíky - Ľudová hudba Alexandra Daška	AUDIO	hudba
49.	L'H Alexandra Daška	Odoj avel o vonato/Prichádza vlak - Ľudová hudba Alexandra Daška	AUDIO	hudba
50.	L'H Alexandra Daška	Aušvicate o kher baro/V Osvienčime je veľký dom - Ľudová hudba Alexandra Daška	AUDIO	hudba
51.	L'H Alexandra Daška	Na balockom kostole; Tadeto, tadeto - Ľudová hudba Alexandra Daška	AUDIO	hudba
52.	Elena Cinová	Koloman Gunár - rozprávanie	AUDIO	rozprávanie
53.	Elena Cinová	Renáta Kirvejová - rozprávanie	AUDIO	rozprávanie
54.	Elena Cinová	Mária Gunárová - rozprávanie	AUDIO	rozprávanie
55.	Elena Cinová	Marta Tokárová - rozprávanie	AUDIO	rozprávanie
56.	Elena Cinová	Ervín Tokár - rozprávanie	AUDIO	rozprávanie
57.	Elena Cinová	Brekov - spomienky	AUDIO	rozprávanie
58.	Elena Cinová	Etela Kirvejová - rozprávanie	AUDIO	rozprávanie
59.	Elena Cinová	Monika Siváková - rozprávanie	AUDIO	rozprávanie
60.	Elena Cinová	Cyril Demeter - rozprávanie	AUDIO	rozprávanie
61.	Viliam Sarközy	Viliam Sarközy - Svetník	VIDEO	kováčstvo
62.	Alexandra Kuruczová, Mário Mezei	Alexandra Kuruczová, Mário Mezei - Khonik naj Devla kada sar Tu	VIDEO	hudba
63.	Jozef Fečo	Rómske hviezdy - Romane čercheňa - Michalovce	VIDEO	výtvarné umenie
64.		Chameleónka	VIDEO	dívanlo
65.	Arpád Farkaš	Arpád Farkaš - rozprávanie	VIDEO	rozprávanie
66.	Lomnicke čháve	Ziva kniha - Lomnicke čháve	VIDEO	hudba
67.	Milan Polhoš	Milan Polhoš	VIDEO	rozprávanie
68.	Alexandra Kuruczová, Mário Mezei	Alexandra Kuruczová, Mário Mezei - Sako d'ives	VIDEO	hudba
69.	Alexandra Kuruczová, Mário Mezei	Alexandra Kuruczová, Mário Mezei - Me tut uža-rav	VIDEO	hudba
70.	Alexandra Kuruczová, Mário Mezei	Alexandra Kuruczová, Mário Mezei - Šeje kana dikhav tuha suno	VIDEO	hudba
71.	Alexandra Kuruczová, Mário Mezei	Alexandra Kuruczová, Mário Mezei - Sostar duk-hal	VIDEO	hudba
72.	Sestra Maristella	Sestra Maristella	VIDEO	rozprávanie
73.	Viktor Teru	Viktor Teru	VIDEO	rozprávanie
74.	Ľudovít Petik	Ľudovít Petik	VIDEO	rozprávanie
75.	Miroslava Kiňová	Miroslava Kiňová - Paličkovanie	VIDEO	remeslá
76.	Alexander Daško	O poštaris avel - Ľudová hudba Alexandra Daška	VIDEO	hudba
77.	Alexander Daško	Veša veša, churde veša - Ľudová hudba Alexandra Daška	VIDEO	hudba
78.	Alexander Daško	Odoj avel o vonato - Ľudová hudba Alexandra Daška	VIDEO	hudba
79.	Alexander Daško	Aušvicate o kher baro - Ľudová hudba Alexandra Daška	VIDEO	hudba
80.	Alexander Daško	Na balockom kostole; Tadeto tadeto - Ľudová hudba Alexandra Daška	VIDEO	hudba
81.	Štefan Bučko	Štefan Bučko	VIDEO	rozprávanie
82.	Alexander Daško	Alexander Daško	VIDEO	rozprávanie
83.	Elena Cinová	Elena Cinová	VIDEO	rozprávanie
84.	Ivana Šusterová	Ivana Šusterová - Dokumentovanie a prezentovanie kultúry olašských Rómov	VIDEO	rozprávanie
85.	Vladimír Horváth	Vladimír Horváth - Amari luma - rómsky internetová encyklopédia	VIDEO	rozprávanie
86.	Magda Kmeťková	Magda Kmeťková - Miesto autorského dokumentárneho filmu v rómskych témach	VIDEO	rozprávanie
87.	Zuzana Andrejová	Zuzana Andrejová - Zbierkové predmety dokumentujúce rómsku kultúru v Krajskom múzeu v Prešove	VIDEO	rozprávanie
88.	L'H Štefana Cínu	Ľudová hudba Štefana Cínu - Kale topanky, lole sandalky; Nane cocha, nane gad	VIDEO	hudba

89.	L'H Štefana Cínu	Ľudová hudba Štefana Cínu - Aničko, Aničko; Spoznala som muzikanta	VIDEO	hudba
90.	L'H Štefana Cínu	Ľudová hudba Štefana Cínu - Ľofí paradička	VIDEO	hudba
91.	L'H Štefana Cínu	Ľudová hudba Štefana Cínu - Me tut na kamav; Le more e brača	VIDEO	hudba
92.	L'H Júliusa Žigu	Amari sal amari - Žigovci	VIDEO	hudba
93.	L'H Martina Petíka	Čardáš - Martin Petík s kapelou	VIDEO	hudba
94.		a-mol séria & amp; Nane coha - Dezider Miko s kapelou	VIDEO	hudba
95.	L'H Jozefa Kottára	Zmes piesní - Jozef Kottár s kapelou	VIDEO	hudba
96.	L'H Jozefa Kozmu	Zmes čardášov - Jozef Kozma s kapelou	VIDEO	hudba
97.	L'H Júliusa Bandyho	Živá kniha holokaust - Ďusi band - Čajori romaňi	VIDEO	hudba
98.	L'H Júliusa Bandyho	Živá kniha holokaust - Ďusi band - Hatikva (židovská hymna)	VIDEO	hudba
99.	L'H Júliusa Bandyho	Živá kniha holokaust - Ďusi band - Schindlerov list	VIDEO	hudba
100.	L'H Júliusa Bandyho	Živá kniha holokaust - Ďusi band - Židovské piesne	VIDEO	hudba
101.	L'H Júliusa Bandyho	Živá kniha holokaust - Ďusi band - Yiddish csardas a A mol čardáš	VIDEO	hudba
102.	Jozef Fečo	Jozef Fečo - Věra Bílá	VIDEO	hudba
103.	Jozef Fečo	Jozef Fečo - Katarína Taikon	VIDEO	hudba
104.	Lomnické čháve	Živá kniha - Lomnické čháve - Ona ľubi pomaranče	VIDEO	hudba
105.	Lomnické čháve	Živá kniha - Lomnické čháve - Lomnické čháve sa voláme	VIDEO	hudba
106.	Lomnické čháve	Živá kniha - Lomnické čháve - Gelem, gelem	VIDEO	hudba
107.	Lomnické čháve	Živá kniha - Lomnické čháve - Mamo miri	VIDEO	hudba
108.	Lomnické čháve	Živá kniha - Lomnické čháve - Savana	VIDEO	hudba
109.	Maristella	Maristella - O rodine a Elene Lackovej	VIDEO	rozprávanie
110.	Ľudovít Petík	Ľudovít Petík- rómsky	VIDEO	rozprávanie
111.	Milo Suchomel	Milo Suchomel Orchestra - Jazz in The City 1.	VIDEO	hudba
112.	Milo Suchomel	Milo Suchomel Orchestra - Jazz in The City 2.	VIDEO	hudba
113.	Kristián Bandy	Kristián Bandy s kapelou - Nasvalo som mri phuri daj	VIDEO	hudba
114.	L'H Júliusa Bandyho	Ďusi Band - Demade, demade	VIDEO	hudba
115.	Teri Čikoš	Živá kniha - Teri Čikoš	VIDEO	rozprávanie

2.5.2 Prezentácia digitálneho obsahu

Centrum okrem tvorby DKO realizuje množstvo ďalších aktivít, ktoré podporujú integráciu a inklúziu pri zachovaní identity a svojbytnosti rómskej národnostnej menšiny. Živé knihy, výstavy fyzické aj digitálne, odborné podujatia, či podujatia pre širokú verejnosť, virtuálne prehliadky atď. sú aktivity, ktorými získavame materiál pre ďalšiu tvorbu digitálnych kultúrnych objektov, ponúkame hotový digitálny obsah na ďalší účel, najmä na vzdelávanie, alebo predstavujeme rómske osobnosti alebo osobnosti, ktorých práca s rómskou menšinou významne súvisí. Výstupy centra sú prezentované hlavne prostredníctvom vlastného webového priestoru www.portalsvk.sk, portálu www.slovakiana.sk, ale aj prostredníctvom KIS Virtua. S verejnosťou komunikujeme aj prostredníctvom sociálnej siete Facebook a video platformy YouTube. Neoddeliteľnou súčasťou prezentácie výstupov centra je aj komunikácia s médiami. V roku 2021 sme mali niekoľko významných mediálnych vystúpení.

DICRK sa veľmi aktívne zapája najmä do podujatí pre verejnosť, príkladom čoho sú fyzické alebo digitálne výstavy, virtuálne prezentovanie a televízne vysielanie digitálneho obsahu. Zároveň ich propagujeme rôznymi formami mediálnej prezentácie. Za všetky, ktoré sme vlni uskutočnili, spomenieme aspoň niektoré:

- **Digitálna výstava 30 fotografií z archívu ŠVK**, ktoré dokumentujú Rómov v umení a remeslách vo Window Gallery na Hlavnej ul. (február 2021);
- **Elena Lacková v novinách Romano nevo ľil** – v piatok 5. marca 2021 bola používateľom prostredníctvom Microsoft Teams predstavená publikácia s názvom **Elena Lacková I.** Hostom bol jej autor kultúrny antropológ Alexander Mušíka. Publikáciu sme vydali ako spomienku pri príležitosti 100. výročia naro-

denia spisovateľky, ktoré by oslávila 22. marca 2021. O tejto udalosti sme verejnosť informovali prostredníctvom tlačovej správy, ale aj komunikáciou s TASR a RTVS. Výstupy sú dostupné tu:

<https://www.teraz.sk/kultura/vyznamna-romska-spisovatelka-elena-l/536408-clanok.html>

<https://www.culture.gov.sk/ministerstvo/medialny-servis/aktuality-ministerstva-kultury/pripominame-si-100-rokov-od-narodenia-eleny-lackovej/>

<https://www.rtvs.sk/televizia/archiv/14026/264207#1163> (Ranné správy RTVS, 15.3.2021 od 0:19:25)

- **Milo Suchomel Orchestra – Jazz in the city 1. a 2. časť** – koncert popredného slovenského saxofonistu a hostí v rámci projektu Jazz in the city vo vysielaní Dvojky RTVS. Na koncerte sa okrem zoskupenia Milo Suchomel Orchestra predstavili aj hostia zo zahraničia ako Monika Bagarová (ČR) a Gail Anderson (USA). Milo Suchomel je učiteľom hudby a aktívnym hudobníkom – hráčom na saxofón, ktorý sa venuje primárne džezovým žánrom. V rokoch 1989 – 1995 vyštudoval Štátne konzervatórium v Žiline, v rokoch 1997 – 2000 študoval na Konzervatóriu v Bratislave. V roku 2001 absolvoval študijný pobyt na Univerzite v Louisville v štáte Kentucky, USA. Pravidelne účinkuje vo viacerých hudobných zoskupeniach, skladá koncertné skladby aj filmovú hudbu, za ktoré získal niekoľko ocenení. Podľa dát dodaných z peoplemetra RTVS sledovanosť jeho programov za obdobie apríl až august 2021 bola spolu 49 000 divákov;
- **Neznáme farby svetových osobností** – expozícia 23 veľkoformátových portrétov svetových osobností rómskeho pôvodu výtvarníka Jozefa Feča, ktorá v roku 2021 putovala po kultúrnych organizáciách Prešovského samosprávneho kraja (ďalej len „PSK“). Počas otvorenia výstavy na pôde PSK sa o výstave mohla dozvedieť široká verejnosť prostredníctvom večerného spravodajstva TV Markíza a TV JOJ. Téma rómskych osobností zaujala aj reláciu REFLEX TV Markíza, ktorá v priestoroch knižnice o výstave pripravila ďalšiu reportáž. O aktivity centra sa zaujímal aj časopis Život, v ktorom bola publikovaná tiež zaujímavá reportáž. Publicita k výstave je na linkách:

<https://zivot.pluska.sk/pribehy/jozko-feco-zachytava-romske-celebrity-sadrokartone-patria-nim-aj-chaplin-elvis-presley>

<https://presov.korzar.sme.sk/c/22634236/putovna-vystava-obrazov-predstavuje-osobnosti-romskeho-povodu.html>

<https://presov.dnes24.sk/elvis-chaplin-aj-vera-bila-maju-cosi-spolocne-prezradi-to-novinka-presovskej-zupy-foto-386912?fbclid=IwAR22W0X2OEUovNovAir-K85NZZGWHqHC3PjLfA6RqifjX-lkdsXvWQNIFcEc>

<https://www.culture.gov.sk/ministerstvo/medialny-servis/aktuality-ministerstva-kultury/putovna-vystava-o-romskych-osobnostiach-v-psk/?fbclid=IwAR2dMfJVSwdUopBKiQ3R1KaIn7P-uJJnU49XXuiAb4jpXXKGOq8ekGqChlq>

<https://www1.pluska.sk/regiony/dnes-je-svetovy-den-romov-toto-ste-netusili-ktore-svetove-hviezdy-mali-ciganske-korene>

https://www.tvnoviny.sk/domace/2025169_medzinarodny-den-romov-si-pripomenuli-s-chaplinom-i-elvisom-aj-oni-mali-romsky-povod

Na prezentácie rómskej kultúry využívame aj sociálnu sieť Facebook, kde v rámci rubriky *Rómska kultúra digitálne* zverejňujeme nielen najnovšie digitálne kultúrne objekty, ale akékoľvek informácie z oblasti rómskej kultúry, či aktivity, na ktorých sme participovali.

Odborné podujatia pre užšie skupiny odborníkov v pedagogickej oblasti a študentov so špecifickou tematikou sa postupne etablujú v činnosti DICRK a tretí rok za sebou centrum pripravilo odbornú konferenciu *Aktuálny stav rómskych štúdií na Slovensku II.*, ktorá sa zo zrejmých dôvodov konala online.

Súčasťou pracoviska je **študovňa romistiky**, kde prezenčne sprístupňujeme jednak rôzne tlačené zdroje s tematikou života a kultúry Rómov, jednak digitálny obsah. Fond študovne je postupne rozširovaný, neustále ho aktualizujeme tak, aby ponúkal najnovšie publikácie.

Návštevnosť tejto študovne, rovnako ako aj ostatných študovní a čítárne, bola v roku 2021 výrazne poznačená pandemiou a súvisiacimi opatreniami. V roku 2021 využilo služby študovne romistiky **16** návštevníkov. Z celkového počtu podaných informácií bola v študovni poskytnutá 1 bibliografická informácia, 28 prezenčných výpožičiek a pre používateľov bolo vyhotovených 1 058 printových kópií a 640 skenov.

2.5.3 Spolupráca s partnermi

Vyššie uvedené aktivity si často vyžadujú spoluprácu s partnermi. Jedným z významných partnerov v roku 2021 bola už druhý rok Asociácia pre kultúru, vzdelávanie a komunikáciu pri príprave a realizácii aktivít v rámci 13. ročníka ocenenia Roma Spirit 2021. Kolegyňa Jana Gáborová Kroková bola členkou Prípravného

výboru a riaditeľa knižnice odovzdávala ocenenie laureátovi v kategórii Obec a mesto, ktorým sa stalo mesto Filľakovo. Rovnako druhýkrát sme spolupracovali s RTVS pri prezentácii niektorých DKO formou televízneho vysielania.

Osvedčeným partnerom pri realizácii odborných podujatí je Ústav rómskych štúdií Prešovskej univerzity a Metodicko-pedagogické centrum v Prešove a jeho organizačná zložka ROCEPO. Zmluvná spolupráca je už 3 roky podpísaná so spoločnosťou SlovMediaGrioup Bratislava, ktorá prevádzkuje regionálne televízie TV Severka, TV Vega a TV Romana a ktorá prostredníctvom nich propaguje naše digitálne objekty.

Po prvýkrát sme vlni spolupracovali s Úradom PSK na zabezpečení výstav v kultúrnych organizáciách kraja. Viaceré zaujímavé aktivity boli výsledkom vopred neplánovanej spolupráce, napríklad v prípade organizovania niektorých odborných podujatí so Spoločenskovedným ústavom SAV v Košiciach či so Štátnym pedagogickým ústavom v Bratislave.

2.6 Informačné a komunikačné technológie

Činnosť OIT presahuje rámec vlastného útvaru a je dôležitá pre všetky odborné práce a aktivity realizované v knižnici. Zabezpečuje hardvérovú a softvérovú podporu a údržbu nevyhnutnú pre plynulú prevádzku knižnice. Na oddelení možno úlohy a odborné práce, ktoré zabezpečuje a realizuje 5 zamestnancov, rozdeliť do 4 oblastí:

1. zabezpečovanie udržateľnosti národného projektu DICRK vrátane virtuálneho sprístupňovania digitálneho obsahu (www.portalsvk.sk, www.slovakiana.sk);
2. správa a prevádzka ostatných IKT a IS v knižnici a ich servis, správa webového sídla a portálu;
3. zabezpečovanie grafických činností pre podujatia organizované ostatnými útvarmi knižnice;
4. realizácia prioritného rozvojového projektu.

2.6.1 Zabezpečovanie udržateľnosti NP DICRK

V súvislosti s udržateľnosťou národného projektu DICRK, ktorá oficiálne skončila v minulom roku, sme naďalej realizovali **spracovanie audio, video a foto** materiálov zozbieraných v predchádzajúcich rokoch do podoby finálnych digitálnych kultúrnych objektov a tiež sme zaznamenávali nové nahrávania v teréne.

Na strih a úpravu digitálneho zvuku – vytváranie, mixovanie a navrhovanie zvukových efektov bol zakúpený softvér Adobe Audition, ktorý uľahčí prácu zamestnancom DICRK pri výbere zvukového materiálu použitého

na finálny strih audiodokumentov. Softvér na strih videa Grass Valley EDIUS Pro 9 Amplify Bundle bol upgradovaný z verzie 9 na verziu 10.

Spracované objekty v prezentačnej podobe sprístupňujeme pre širokú verejnosť v 3 jazykových mutáciách (slovenskej, anglickej a rómskej) na portáli www.portalsvk.sk, kde sú neustále dopĺňané a aktualizované. Naďalej sme spracovávali aj analógové dokumenty skenovaním, ktoré sú tiež umiestňované na portáli. V priebehu roku boli riešené aktualizácie portálu a doladované jeho funkcionality.

Kontrolu DKO kurátorom metadát, ktorá pozostáva z trojfázovej kontroly objektov, zabezpečoval zamestnanec na dohodu o pracovnej činnosti. Od roku 2022 plánujeme túto činnosť zabezpečiť kmeňovým zamestnancom na plný úväzok, pretože ide o dôležitú fázu celého procesu digitalizácie a prezentovania. Táto kontrola má svoju postupnosť a realizujeme ju v troch fázach:

1. V prvej fáze po zostrihaní a prepise videa je kontrolovaná gramatická a obsahová správnosť prepisu slovenských tituliek. Po kontrole a oprave chýb sú postúpené externým prekladateľom na preklad do anglického a rómskeho jazyka.
2. Po ukončení spracovania DKO knihovníckymi a technickými zamestnancami je realizovaná druhá fáza kontroly objektu, ktorá okrem iného zahŕňa aj kontrolu mennej konvencie a kontrolu popisných a technických metadát. Tejto druhej fáze podliehajú všetky typy objektov. Po jej ukončení a oprave chýb je objekt zverejnený na portáli a zapísaný do KIS Virtua.
3. Následne pristupujeme k tretej fáze kontroly a to ku kontrole na portáli a v KIS Virtua.

Kontrola metadát je veľmi dôležitý proces, pretože sa tým výrazne eliminuje chybovosť pri spracovaní DKO. Na základe Zmluvy o spolupráci medzi NOC a knižnicou boli v pravidelných intervaloch odosielané SIP balíky pre jednotlivé typy DKO v súlade s požiadavkami NOC na import do CAIR a na prezentáciu na portáli Slovákiana. V roku 2021 bolo zaslaných do CAIR spolu 88 SIP balíkov.

Na prezentáciu 3D prehliadok prezentujúcich rómsku kultúru sme zakúpili a nakonfigurovali okuliare na virtuálnu realitu Oculus Quest 2, ktoré umožnia 3D prehliadky prezentovať aj mimo priestorov knižnice a mimo dosahu internetu.

Vzhľadom na pandemickú situáciu počas roka a nemožnosť realizovať plánované podujatia pre verejnosť, boli na sprístupnenie podujatí v online forme zakúpené **zariadenia na živé vysielanie**, a to televízne štúdio s náhľadovým monitorom na réžiu, 4k kamera, mixážny pult a príslušenstvo, ako aj dátové karty do týchto zariadení.

2.6.2 Správa a prevádzka IKT a IS v knižnici

Pre realizáciu odbornej knihovníckej činnosti sme naďalej využívali ako svoj základný knižničný softvér KIS Virtua. Softvérové zabezpečenie a údržba KIS Virtua bežali v rutinej prevádzke, priebežne podľa potreby sme vytvárali, resp. aktualizovali skripty na odhaľovanie chýb, napr. duplicitné záznamy holdingov, chyby v štruktúre prírastkových čísel a signatúr, využiteľnosti návratového automatu a pod. a pomocou existujúcich skriptov sme generovali základné odborné knižničné evidencie dokumentov, a to Prírastkový zoznam a Zoznam úbytkov.

V súlade s platnou európskou a slovenskou legislatívou o ochrane osobných údajov sme výmazom zo systému likvidovali údaje o používateľoch, ktorí nemali evidovanú nijakú aktivitu za posledné dva roky a voči knižnici nemali nijaké podľnosti. Po vymazaní z databázy používateľov sme následne ich prihlášky používateľa skartovali.

Pre novo registrovaných používateľov sme zakúpili bezkontaktné čipové karty Mifare slúžiace ako preukaz používateľa ŠVK. Ofsetová potlač bezkontaktných čipových kariet Mifare novým vizuálom knižnice je kvalitatívne stálejšia a odolnejšia voči fyzickému poškodeniu ako potlač páskou a zaručí dlhšiu životnosť použitia vizuálu, aj dotlačeného čiarového kódu so SRN karty. Pri registrácii používateľa dotlačíme na karty jeho fotografiu a meno.

Do zrekonštruovanej študovne na Námestí mládeže 1 sme zakúpili 4 ks mini PC Lenovo ThinkCentre s 23,8" monitorami pre používateľov, 2ks PC Dell Vostro s 23,8" monitorami a 2 ks APC Back-UPS PRO pre zamestnancov a farebné multifunkčné zariadenie formátu A3 XeroxVersaLink® C7025 pre zamestnancov aj používateľov knižnice.

Obrázok 8 Študovňa OKIS po rekonštrukcii

Z dôvodu opotrebovanosti sme vymenili starú a zakúpili novú pracovnú stanicu pre grafičku, ktorá bude slúžiť na prácu s grafickými programami používanými pri tvorbe vizuálnych prezentácií, propagačných materiálov a spracovaní DKO.

Kapitálové výdavky presunuté z roku 2020 sme využili na nákup servera s virtualizačnou platformou (Lenovo ThinkSystem SR650) na vnútornú prevádzku knižnice. Nahradili sme tak starý 10-ročný server slúžiaci na intranet, EDS, mailserver, helpdesk a ďalšie systémy novým.

Priebežne sme realizovali výmenu opotrebovaných batérií v UPS, ktoré zabezpečujú prevádzku pracovných staníc pri výpadku elektrického napätia, doplnenie dátových kariet do fotoaparátu a nahrávacieho zariadenia v štúdiu a výmenu pokazených slúchadiel pre zamestnancov DICRK a OIT, dokúpili sme webkamery pre zamestnancov DICRK a OHKF na online webináre a konferencie.

Pravidelne je realizovaná údržba sieťovej infraštruktúry, dátových úložísk a serverov, aktualizácia firmvéru týchto zariadení a potrebné profylaktické prehliadky a revízie zariadení. Počas roka boli realizované pravidelné ročné profylaktické prehliadky motorgenerátora, UPS a klimatizácií vo všetkých serverovniach. Koncom roka sme realizovali verejné obstarávanie na maintenance na technické zariadenia, ktorým uplynula záruka a ich bezporuchový chod je potrebný pre zabezpečenie plynulej prevádzky knižnice na rok 2022. Ide o aktívne sieťové prvky Cisco, servre, diskové pole a páskovú knižnicu IBM. Priebežne sme riešili problémy s elektronickou poštou, aplikačným softvérom, výpadkami siete alebo celkovým používaním počítačov a tlačiarň.

Internetové pripojenie v knižnici zabezpečuje firma SWAN s.r.o., ktorá je centrálnym poskytovateľom internetových služieb pre organizácie pod zriaďovateľskou pôsobnosťou MK SR. Počas roka sme zaznamenali niekoľko výpadkov pripojenia na internet na strane dodávateľa pripojenia, ktoré však boli v krátkom čase odstránené. Uzol umiestnený v sídelnej budove na Hlavnej 99 je aj pod správou vládnej siete Govnet, ktorá poskytuje podporu DNS a e-mailových služieb knižnice. Od septembra 2014 poskytuje knižnici v budove na Námestí mládeže pripojenie do internetu optickou linkou s rýchlosťou 1Gbps združenie SANET. Táto linka je využívaná na pripojenie portálu knižnice do internetu a IPsec tunel s SNK v Martine. Ochranu údajov v KIS Virtua pred poškodením a stratou, ako aj centrálné zálohovanie dát v súčasnosti zabezpečuje správca servera, na ktorom beží KIS Virtua. O ochranu počítačov v knižnici pred počítačovými vírusmi sa stará antivírusový systém Kaspersky, ktorý je aj naďalej pravidelne aktualizovaný, čo značne prispieva k tomu, že počas celého roka bolo zavírenie pracovných staníc prakticky nulové.

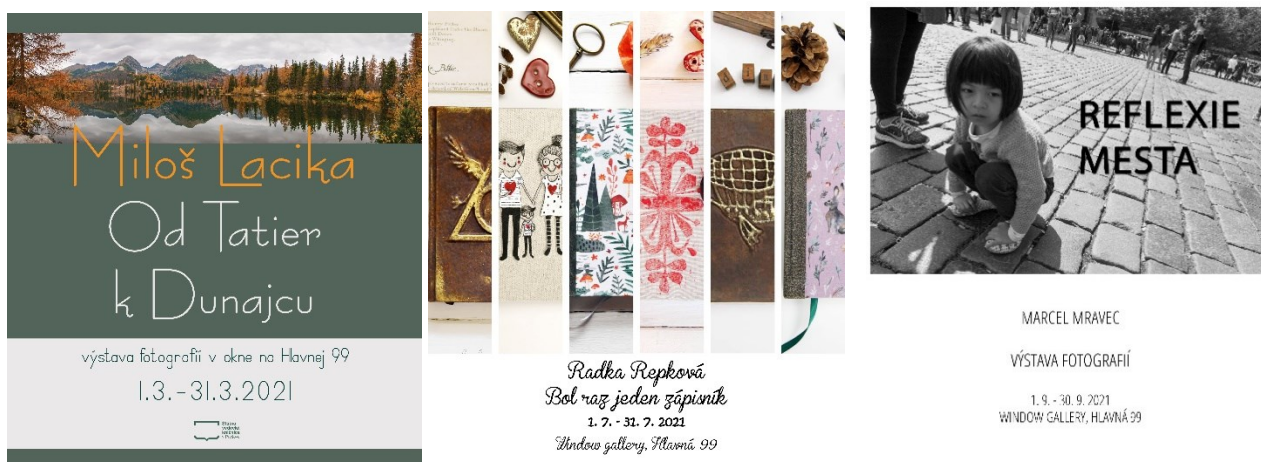
2.6.3 Zabezpečovanie grafických činností

Prezentačnú činnosť knižnice v značnej miere zabezpečovalo OIT vytváraním grafických návrhov na pozvánky, plagáty a ďalšie propagačné materiály, či už počas tradičného TSK alebo mimo neho, na propagáciu nových typov podujatí, na popularizáciu vedy, propagáciu odborných podujatí OHKF a DICRK.

Z dôvodu pandemických opatrení bol zrušený verejný odpočet knižnice za rok 2021 fyzickou formou, preto bol odpočet realizovaný online. OIT v spolupráci s niektorými ďalšími útvarmi pripravilo videodokument, ktorý oveľa zaujímavejším spôsobom než bežná prezentácia prostredníctvom slajdov predstavuje jednotlivé oddelenia a činnosti knižnice. Videodokument bol premiérovu spustený v stanovený deň a hodinu odpočtu, čo bolo patrične propagované na webovej stránke a sociálnej sieti. Doposiaľ je dostupný širokej verejnosti na jej [YouTube kanáli](#). O záujme o knižnicu a jej činnosť svedčí aj 305 zhliadnutí tohto dokumentu do 31.12.2021.

Zamestnanci oddelenia pripravili po obsahovej aj technickej stránke tri samostatné digitálne výstavy, ktoré boli prezentované vo Window Gallery v mesiacoch marec, júl a september a technicky pripravovali výstavy na ďalšie mesiace roku 2021 v spolupráci s útvarmi DICRK a OHKF.

Obrázok 9 Digitálne výstavy vo Window Gallery

K menej tradičným aktivitám patria aj grafické návrhy na pulty pre zamestnancov a okno v čítárni v sídelnej budove knižnice na Hlavnej ul. Ide o grafické prvky z logomanuálu a nápisy, ktoré vizuálne spríjemňujú prostredie čítárne. V rovnakom štýle boli v tomto objekte v nasledujúcom období dizajnované aj vstupné posuvné dvere, dvere na OASF a dvere na poschodie. V zrekonštruovaných priestoroch na Námestí mládeže bola na polopriehľadnú fóliu navrhnutá grafika na presklenú stenu pri knihomate a coworkingovej miestnosti a na okno pri vstupe na 1. poschodie. Tlač a nalepenie fólií boli realizované externým dodávateľom pod dohľadom zamestnancov OIT.

V spolupráci útvarov OIT a OHKF bola pripravená nová forma propagácie edičnej činnosti knižnice formou videoukážok tzv. knižný trailer. Takýmto spôsobom boli prezentované vydané publikácie. Knižné trailery sú dostupné verejnosti na YouTube kanáli knižnice a webovej stránke www.svkpo.sk v sekcii eshop.

Obrázok 10 Realizovaná grafika na fólii v novej študovni

2.6.4 Realizácia prioritného projektu

Technologické projekty sa nám darí realizovať, či už to bol vyššie spomínaný národný projekt digitalizácie živej rómskej kultúry alebo takmer súbežne realizovaný prioritný projekt *Implementácie technológie RFID v knižnici*. V zavádzaní tejto technológie nie sme jediní na Slovensku, ale sme prví a jediní v tom, že sme túto technológiu implementovali komplexne, to znamená, že máme prostredníctvom RFID zariadení a ich využívania podchytený celý proces od spracovania, cez ochranu fondu až po jeho požíčanie a vrátenie.

Od počiatočných menších investícií do obstarania prvých základných zariadení a materiálov (inicializačné jednotky, RFID brány, čipy do dokumentov) pred desiatimi rokmi, cez nevyhnutné stavebné úpravy, ktoré si táto technológia vyžiadala, sme dospeli k zakúpeniu finančne náročnejších technologických zariadení (samoobslužný návratový automat, selfcheck, remoteLocker), pričom posledný z nich sme obstarali v roku 2021.

Prevádzku samoobslužného návratového automatu sme spustili v roku 2018 a slúži používateľom 24 hodín denne, 7 dní v týždni, 365 dní v roku na vrátenie dokumentov požičaných z fondu knižnice. Investované prostriedky sa nám mnohonásobne vrátili vo forme spokojných používateľov hlavne počas obmedzení prevádzky z dôvodu epidémie ochorenia Covid-19.

V roku 2020 podaný prioritný projekt na získanie zariadenia na samoobslužné vyzdvihovanie rezervovaných dokumentov bol v roku 2021 schválený a my sme mohli realizovať jeho nákup a inštaláciu. Toto nové zariadenie remoteLocker sme poslovenčili na „knihomat“ a koncom roka 2021 bola spustená jeho testovacia prevádzka. Bude slúžiť používateľom podobne ako návratový automat v režime 24/7/365 na samoobslužné vypožičanie objednaných dokumentov.

V tejto súvislosti môžeme konštatovať, že pri príprave tohto projektu sme mali na pamäti obe strany: aj zamestnancov knižnice, aj používateľov, pretože z jeho implementácie výrazne profitujú obe strany. Vyššia efektivita a produktivita odborných činností, šetrenie personálnych kapacít a ich presun na iné činnosti a používateľský komfort vo výpožičných službách sú dostatočné benefity.

Obrázok 11 Knihomat dostupný v nonstop režime

3. KONTRAKT ORGANIZÁCIE S ÚSTREDNÝM ORGÁNOM A JEHO PLNENIE

3.1 Vyhodnotenie kontraktu

Štátna vedecká knižnica v Prešove uzatvorila s MK SR **kontrakt na rok 2021 pod číslom MK-1906/2020-421/22768** ako interný plánovací a organizačný dokument na prehľadnenie vzťahov medzi zriaďovateľom a knižnicou v oblasti realizácie činností a ich financovania. Kontrakt bol uzatvorený v súlade so zriaďovacou listinou knižnice ako prijímateľa na poskytovanie verejných služieb a realizáciu nasledovných činností:

- a) **výkon odborných knižničných činností** podľa zákona č. 126/2015 Z. z. o knižniciach a o zmene a doplnení zákona č. 206/2009 Z. z. o múzeách a o galériách a o ochrane predmetov kultúrnej hodnoty a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 38/2014 Z. z. (ďalej len „knižničný zákon“),
- b) **vedecko-výskumná činnosť**,
- c) zabezpečenie **financovania udržateľnosti projektov** implementovaných v rámci OPIS PO2.

Uvedené činnosti mali zadefinované tieto ciele a ich ukazovatele:

- a) v rámci výkonu odborných knižničných činností
 1. zabezpečiť rozšírenie knižničného fondu kúpou minimálne o 4 000 knižničných jednotiek,
 2. zabezpečiť elektronické spracovanie prírastku knižničných jednotiek minimálne v objeme 10 700 knižničných jednotiek,
 3. poskytnúť spolu minimálne 180 000 absenčných a prezenčných výpožičiek,
 4. zabezpečiť minimálne 3 000 aktívnych používateľov a 230 000 návštevníkov knižnice, z toho fyzická návštevnosť v počte 40 000,
- b) v rámci vedecko-výskumnej činnosti
 1. zabezpečiť práce na 2 vedecko-výskumných úlohách,
 2. autorsky spracovať a vydať 2 publikácie a spracovať a publikovať 6 samostatných odborných príspevkov najmä z oblasti knižničného výskumu, múzejníctva, vednoodborovej, personálnej a regionálnej bibliografie a biografistiky,
 3. pri budovaní vlastných elektronických databáz bibliografických a biografických informácií spracovať minimálne 700 dokumentov,
 4. realizovať 1 prezentáciu publikácie z edičnej činnosti knižnice,
 5. realizovať 3 odborné a vedecké podujatia,
- c) v rámci udržateľnosti projektu v OPIS PO2
 1. zabezpečiť tvorbu minimálne 100 digitálnych kultúrnych objektov v členení podľa typov kultúrnych objektov nasledovne: 42 videoobjektov, 16 audioobjektov, 22 fotografií, 20 skenov 2D objektov,
 2. zaznamenať minimálne 15 nových spomienkových rozprávání,
 3. realizovať minimálne 3 podujatia k významným udalostiam spojených s rómskou kultúrou a životom rómskeho etnika,
 4. zrealizovať 2 odborné podujatia,
 5. uskutočniť minimálne 10 výstav obrazov Jozefa Feča s názvom *Neznáme farby osobností* v kultúrnych organizáciách Prešovského samosprávneho kraja,
 6. v rámci edičnej činnosti pripraviť publikáciu tematicky zameranú na mapovanie rómskych remesiel na Slovensku.

Stanovené ciele a ukazovatele sú základným obrazom uvedených činností, ktoré realizujú jednotlivé knižničné útvary samostatne alebo vo vzájomnej spolupráci. Avšak neodrážajú všetky činnosti, aktivity a výstupy, ktoré knižnica realizovala a dosiahla. Splnenie ukazovateľov stanovených v kontrakte bolo prvoradým cieľom, ale nie jediným, preto stručné zhodnotenie činnosti je čiastočne uvedené už v kapitole 2. tejto správy.

A/ Výkon odborných knižničných činností

1. zabezpečiť rozšírenie knižničného fondu kúpou minimálne o 4 000 knižničných jednotiek

Celkový prírastok knižničného fondu v roku 2021 predstavuje 9 115 kn. j., pričom z uvedeného prírastku akvizícia kúpou dosiahla počet **4 219 kn. j.**, čo znamená, že ukazovateľ bol splnený na 105 %. Oproti predpandemickému rokom nejde o také vysoké prekročenie ako povedzme v roku 2019 (plnenie bolo až na 137 %), ale dôvodom bol najmä nedostatok finančných zdrojov, ktoré sme vlani boli schopní alokovať na tento účel. Spolu sme vynaložili sumu **72 299,83 €**, vrátane sumy 10 000 € schválenej na realizáciu prioritného projektu *Nákup knižničných dokumentov*. Oproti roku 2019 to však bolo takmer o 1/3 menej.

V rámci akvizície sme vlani riešili aj nákup licencií na prístup do databáz. Získali sme licenciu na kvalitnejší zdroj ekonomických a právnych informácií EPI Právny systém PREMIUM ako bol o triedu menej obsažný

EPI Právny systém MEDIUM, ale zakúpili sme ho iba na jeden rok a s menším počtom licencií. Nákup väčšieho počtu licencií na viac rokov, ktorý je v konečnom dôsledku výhodnejší, sme uskutočniť nemohli pre už spomínaný nedostatok financií. Totiž aj samotný nákup databáz ukrája zo zdrojov potrebných na nákup tlačенých dokumentov, o ktoré je zatiaľ stále väčší záujem než o elektronické informačné zdroje. Avšak prístup k EIZ špeciálne z oblasti práva je veľmi žiadaný. Svedčí o tom aj zakúpenie prístupu do databázy právnickej literatúry Beck-online na základe pozitívnej odozvy zo skúšobného prístupu.

Je samozrejmosťou, že pri rozpise rozpočtu do jednotlivých položiek a podpoložiek ekonomickej klasifikácie už na začiatku roka garantujeme sumu určenú na nákup dokumentov do fondu, ktorá je v posledných rokoch vždy vo výške 60 000 €. V 2. polroku 2021 sa nám nepodarilo vyčleniť z rozpočtu ďalší objem prostriedkov, čo po iné roky nebýval problém, a to až do výšky 20 000 €. Dôvodom bolo najmä zníženie rozpočtu bežných výdavkov na rok 2021 o 10 %, ale aj financie potrebné na rekonštrukciu objektu oddelenia knižnično-informačných služieb, ktorú sme si z 2/3 financovali z vlastných zdrojov, ušetrených v predošlých rokoch.

2. zabezpečiť elektronické spracovanie prírastku knižničných jednotiek minimálne v objeme 10 700 knižničných jednotiek

Celý proces automatizovaného spracovania všetkých dokumentov knižničného fondu sa realizuje v KIS Virtua, ktorý používame od roku 2004. V procese spracovania vytvárame úplný bibliografický záznam podľa aktuálnych medzinárodných katalogizačných pravidiel. Vzhľadom k tomu, že knižnica pracuje v jednotnom systéme, ktorý používa viacero knižníc, vytvoriť bibliografický záznam na získaný dokument môže ktorákoľvek z nich. V takom prípade, ak získame do fondu rovnaký dokument, pripájame sa k už vytvorenému záznamu holdingovým záznamom a záznamom o exemplári. Podľa našich odhadov vytvárame úplné bibliografické záznamy na 51 % získaných dokumentov. Po spracovaní je dokument expedovaný na oddelenie knižnično-informačných služieb, resp. na oddelenie ochrany fondov a zmenou statusu sa stáva dostupným na vypožičanie. V roku 2021 bolo takto spracovaných všetkých **9 115 kn. j.**, čo je rovnaké číslo ako je celkový ročný prírastok.

Z uvedených informácií je zrejmé, že plnenie ukazovateľa ročného prírastku bolo splnené **na 85 %**. Je pravda, že nákup sa podarilo splniť a to aj vďaka vzťahmi s dodávateľmi, kde sa podarilo vyjednať zľavy, čo pri nedostatku finančných prostriedkov bolo veľkým pozitívom. Celkový prírastok však pozostáva aj z dokumentov získaných inými formami akvizície, a to darom a výmenou, čo sa dá plánovať veľmi ťažko. Pri plánovaní darov vychádzame len z predpokladov a výmena dokumentov je závislá od finančných prostriedkov. Výmenným partnerom totiž zabezpečujeme nielen publikácie z vlastnej produkcie, ktorých máme dosť, ale aj vyžiadané dokumenty iných vydavateľov, čím sa nápor na rozpočet zvyšuje. V roku 2021 počet publikácií získaných do knižničného fondu prostredníctvom domácej a medzinárodnej výmeny medziročne poklesol o 34 %. Rovnako sme zaznamenali pokles prírastkov darovaných dokumentov, a to o 29 %. Poklesol počet publikácií darovaných individuálnymi darcami aj počet darovaných titulov od prof. Mikuláša Mušinku, ktoré sme spracovávali priebežne.

Do celkového ročného prírastku zahŕňame aj dokumenty, ktoré nadobúdame na základe zákona o povinných výtlačkoch. Ich počet klesol odhadom o 24 % na základe novely tohto zákona, podľa ktorej ako knižnica máme nárok iba na odborné a vedecké tituly, a to tak v prípade neperiodickej, ako aj periodickej literatúry. Novela nestanovila žiadne pravidlá a posudzovanie odbornosti a vedeckosti vydávanej literatúry je tak plne v kompetencii a na subjektívnom posúdení vydavateľov.

Posledným, ale dosť podstatným faktorom, ktorý ovplyvnil spracovanie ročného prírastku boli organizačné zmeny a personálne obmedzenia. Organizačnou zmenou bolo (1) zrušenie jednej pracovnej pozície na OASF v dôsledku zníženia záväzného ukazovateľa – limitu počtu zamestnancov na rok 2021 a (2) presun jedného pracoviska – čítárne pod OASF. Zníženie záväzného ukazovateľa sme ovplyvniť nemohli a museli sme ho akceptovať, čo malo za následok rozviazanie pracovného pomeru so zamestnankyňou síce v dôchodkovom veku, ale s veľkými skúsenosťami a stále vysokým pracovným nasadením. Presun čítárne z oddelenia knižnično-informačných služieb, vrátane presunu dvoch zamestnankyň (1 natrvalo, 1 dočasne ako zástup počas rodičovskej dovolenky), ktoré zatiaľ nemali väčšie skúsenosti so spracovávaním fondu, bol síce vedomý krok, avšak nevyhnutný z dôvodu plánovanej rekonštrukcie oddelenia služieb. Všetky tieto zmeny, vrátane zvýšenej práceneschopnosti zamestnancov útvaru, spolu spôsobili nižšie plnenie ukazovateľa spracovania ročného prírastku. Zároveň je potrebné upozorniť, že znížený limit sa odrazil aj pri plánovaní cieľov a ukazovateľov v kontrakte na rok 2022.

3. poskytnúť spolu minimálne 180 000 absenčných a prezenčných výpožičiek

Jednou z hlavných funkcií knižnice v zmysle zriaďovacej listiny a platného zákona o knižniciach je **poskytovanie knižnično-informačných služieb**, pričom výpožičné služby predstavujú hlavný produkt zo všetkých ponúkaných služieb a je o nich aj najväčší záujem. Ukazovateľ stanovený kontraktom sme splnili na 102 %. V roku 2021 sme zrealizovali **183 812** výpožičiek, z toho absenčné výpožičky **165 633** a prezenčné výpožičky **18 179**. Medziročne výpožičky poklesli o 11 %.

Celkový plánovaný ukazovateľ výpožičiek bol zámerne naplánovaný nižšie než v predchádzajúcom roku, kedy bol medziročný pokles ešte väčší (až 22 %). Viedli nás k tomu dve rozhodujúce skutočnosti: (1) veľmi nepriaznivá epidemiologická situácia na prelome rokov 2020/2021 a (2) plánovaná rekonštrukcia oddelenia knižnično-informačných služieb, ktorá zasiahla do organizácie práce na oddelení a obmedzila niektoré služby. Spolu s pandemickými opatreniami štátu poznačila najmä prístup a využívanie prezenčných výpožičiek, ktoré poklesli oveľa viac ako výpožičky absenčné, poskytovanie ktorých bolo tiež poznačené obmedzeniami.

V tejto súvislosti uvádzame, že knižnica bola zatvorená pre verejnosť až 53 pracovných dní (cca 10 týždňov), čo ovplyvnilo fyzickú návštevnosť a dosiahnuté výpožičky. Z uvedeného počtu dní až 32 pracovných dní bolo zatvorené z dôvodu nariadených pandemických opatrení, 5 pracovných dní v dôsledku zistenia pozitívnych prípadov Covid-19 medzi zamestnancami, 15 pracovných dní čerpaním pravidelnej celozávodnej dovolenky v letnom období (10 dní) a zimnom období (5 dní) a 1 pracovný deň z prevádzkových dôvodov.

Nútené zatvorenie knižnice pre opakovaný núdzový stav v novembri nás priviedol k myšlienke zaviesť dočasnú službu zasielanie dokumentov poštou, pričom finančne sa na nej podieľali aj používatelia tým, že si uhradili poštovné náklady. Poštové prevádzky patrili počas núdzového medzi tie prevádzky, ktoré bolo možné navštíviť bez výraznejších obmedzení. Podmienky a spôsob využitia služby sme propagovali na webovej stránke a sociálnej sieti s takmer okamžitou pozitívnou odozvou a k spokojnosti predovšetkým vysokoškolských a stredoškolských študentov končiacich ročníkov.

Situácia sa v posledných dvoch rokoch výrazne zmenila a dôraz na online informačné zdroje sa zvýšil, ale skúseností z práce s používateľmi ukazujú, že aj napriek množstvu rôznorodých informácií, študijných materiálov a odborných článkov dostupných na internete a v elektronickej forme, sú tlačené dokumenty stále veľmi žiadané a teda má význam budovať knižničný fond v tejto forme. Z toho plynie aj záujem o ich požičiavanie.

4. zabezpečiť minimálne 3 000 aktívnych používateľov a 230 000 návštevníkov knižnice, z toho fyzická návštevnosť v počte 40 000

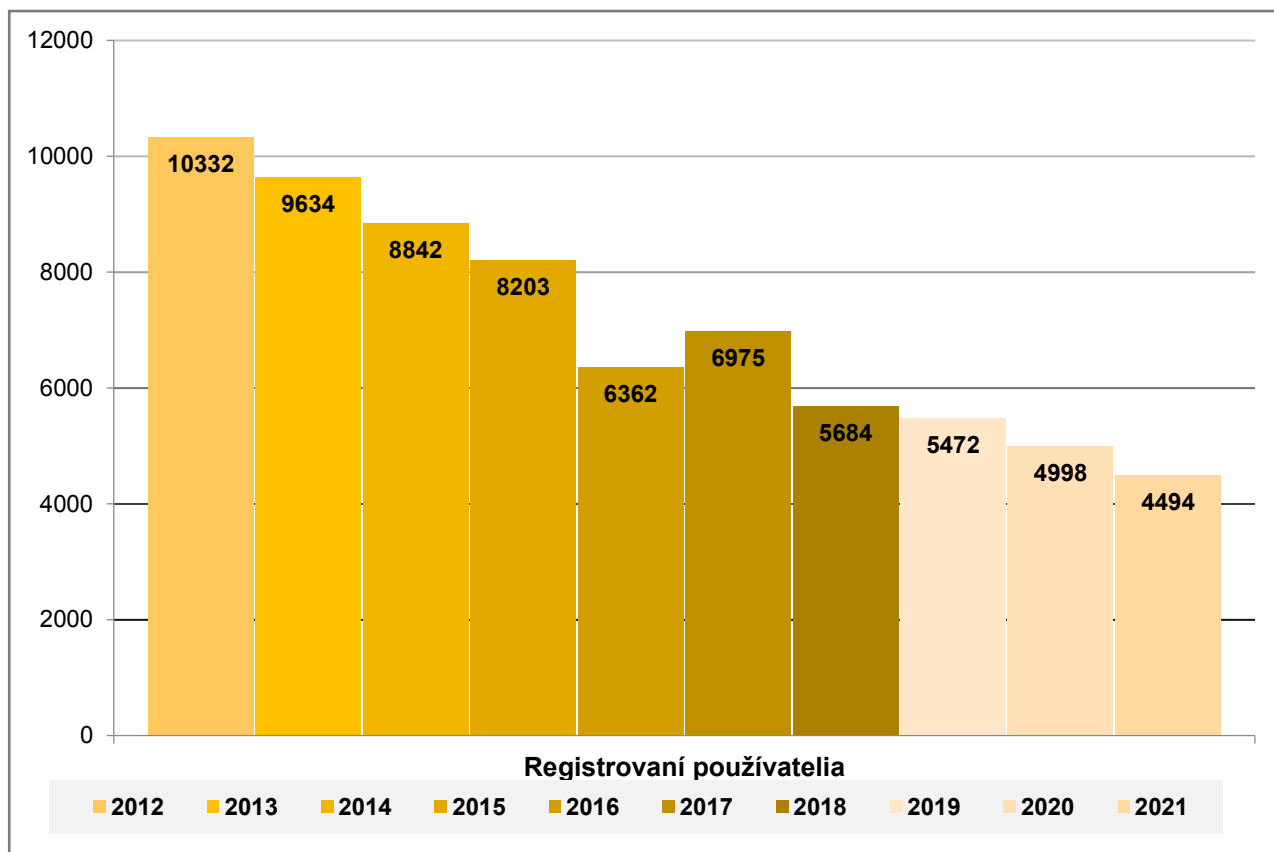
Počet aktívnych používateľov za rok 2021 bol **3 220**, z čoho jasne vidieť, že napriek poklesu oproti roku 2020 bol tento ukazovateľ naplnený, ale oproti roku 2020 sme zaznamenali pokles o 456 osôb. Pri evidencii aktívnych čitateľov postupujeme striktne podľa normy STN EN ISO 2789:2009, ktorá považuje za aktívneho používateľa iba toho, kto aspoň raz ročne zrealizuje akúkoľvek aktivitu evidovanú v knižničnom systéme. Znamená to, že nie je možné ho počítať viac ako raz, hoci knižnicu navštívil a jej služby využil viackrát v danom roku. Tento údaj podľa nášho názoru nedostatočne vyjadruje záujem o služby knižnice. Väčšiu výpočtovú hodnotu majú transakcie vykonané v KIS a online katalógu alebo návštevnosť knižnice.

Návštevnosť knižnice dosiahla počet **330 254** návštevníkov, čo predstavuje nárast o 24 554 návštevníkov oproti roku 2020 a plnenie ukazovateľa v roku 2021 až na 143 % plánu. Tento ukazovateľ pozostáva z fyzickej návštevnosti knižnice (požičovňa, študovňa, podujatia) a z návštevnosti virtuálnej (webová stránka, online katalóg, online podujatia, sledovanosť). Uvedené číslo zahŕňa návštevnosť:

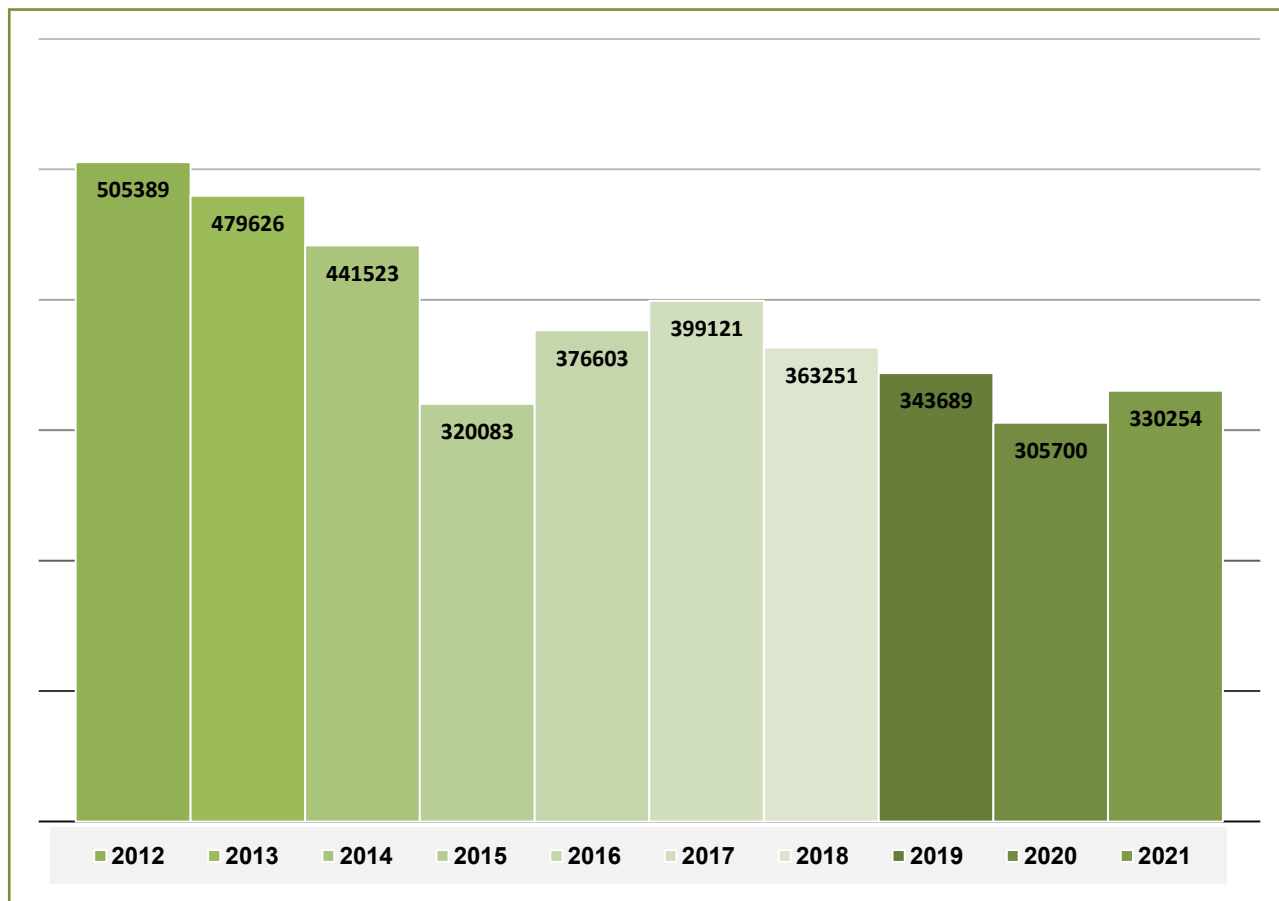
- a) požičovňa v počte **47 363 používateľov**,
- b) čítárne a študovne v počte **3 383 používateľov**,
- c) online katalógu knižnice **136 738 návštev**,
- d) webovej stránky **76 457 návštev**,
- e) portálu knižnice **5 237 návštev**,
- f) všetkých realizovaných podujatí v počte **61 076 návštevníkov**.

Návštevnosť knižnice je jedným z najdôležitejších ukazovateľov a graf 6 poskytuje **prehľad vývoja návštevnosti** za posledných 10 rokov. Okrem fyzickej návštevnosti požičovne, čítárne, študovne a knižnicou organizovaných podujatí zahŕňa aj návštevnosť virtuálnu, čiže návštevy webovej stránky, ale najmä online návštevy katalógu, portálu a podujatí. Z grafu je zrejmý postupný pokles celkovej evidovanej návštevnosti od roku 2012, hoci od roku 2016 pomaly opäť rastie. Tu však veľkú úlohu zohrala iná metodika počítania virtuálnej návštevnosti do roku 2015. Od roku 2017 pozorujeme znova mierny pokles. Svoju negatívnu úlohu tu zohrala pandémia Covid-19, preto ďalší trend je zatiaľ ťažké predpovedať. Nárast návštevnosti v roku 2021 veľmi výrazne zvýšila hlavne sledovanosť našich digitálnych výstupov.

Graf 7 Vývoj počtu registrovaných používateľov

Graf 8 Vývoj návštevnosti

B/ Vedecko-výskumná činnosť**1. zabezpečiť prácu na 2 vedecko-výskumných úlohách**

Vedeckovýskumná činnosť v roku 2021 bola zameraná na dve vedeckovýskumné úlohy:

(1) *Dejiny knižnej kultúry: Slovacikálne tlače do roku 1918 (1945) na území mesta Prešov*. Odborní zamestnanci OHKF sa v rámci svojej odbornej činnosti úspešne venovali dokumentovaniu, spracovaniu a prezentovaniu slovacík z obdobia 18. – 20. storočia. Prioritne pracovali s dokumentmi vydanými po roku 1918, čiže v období prvej Československej republiky, a to v kontexte vzniku československého, resp. slovenského školstva a potreby vydávania učebníc v novom úradnom jazyku pre všetky typy škôl. Zamerali sa najmä na prostredie škôl a knižný trh v meste Prešov.

V roku 2021 tento dokumentačný materiál čiastočne využili už v rámci príprav odborných podujatí OHKF, výstav, konferenčných prednášok, ale aj v publikačnej činnosti, napríklad pri výstave *Quidquid discis, tibi discis...*, vedeckej konferencii *Non scholae, sed vitae discimus...*, kde odzneli referáty Lucie Němcovej *Slovenský jazyk – učebnice – 1. Československá republika* a Šimona Kačmára *Učebnice pre ľudové školy Prešovskej eparchie z obdobia 1. Československej republiky*, vedeckej konferencii *Cestou necestou...*, kde zaznel referát Marcely Domenovej a Lucie Němcovej *Poznaj svoje mesto, poznaj svoj kraj – učebnice zemepisu, vlastivedy a dejepisu v 1. ČSR*, vedeckej konferencii *Veda a jej rozvoj v zrkadle pamiatok knižnej kultúry* s príspevkom Lucie Němcovej *Slovenská gramatika, českí autori, slovenské školy a učebnice slovenského jazyka v prvých rokoch existencie Československa* atď. Jednotlivé dokumenty, staré tlače, ktoré sa stali predmetom výskumnej úlohy, evidujeme nielen vo vlastnom HKF, ale aj v historickej Kolegiálnej knižnici v Prešove, Eparchiálnej knižnici, v historickom fonde UK Prešovskej univerzity, vo fonde Štátnej vedeckej knižnice v Košiciach a v Slovenskej národnej knižnici v Martine.

Výsledky tejto výskumnej úlohy majú vyústiť do samostatnej monografie v roku 2022. Plánovaná monografia bude zameraná na zachované pamiatky knižnej kultúry v slovenskom jazyku, resp. v jeho predkodifikačnej podobe, hlavne učebnice, školské pomôcky, kodifikačné, resp. jazykové učebnice a príručky, na území mesta Prešov. Nadviaže na monografiu *Fragmenty knižnej kultúry z obdobia slovenského národného vývinu (1780 – 1875)*, vydanú v roku 2016. Monografia sa zameria na parciálnu tému, t. j. na slovenský jazyk a jeho odraz v knižnej kultúre v podobe učebníc a gramatík.

(2) *Tlače 16. storočia zachované na území mesta Prešov*. V rámci riešenia tejto dlhodobej úlohy sa na základe dostupných pomôcok ako sú katalóg, lístkovnice, zrealizovala heuristika fondov Eparchiálnej knižnice a Kolegiálnej knižnice ECAV, v Eparchiálnej knižnici sa porovnávali existujúce signatúry so staršími. Pomôcka k rímskokatolíckej farskej knižnici poukázala na fakt, že dokumenty umiestnené v budove Katolíckeho kruhu nie sú tie, ktoré môžeme stotožniť ako niekdajšiu súčasť historickej farskej knižnice (zdokumentovanou pravdepodobne Jozefom Repčákom či Ladislavom Kolodziejským), ale najskôr ich možno nájsť na fare. Aktuálne pracujeme na štúdiu o tlačiach 16. storočia nachádzajúcich sa v Univerzitnej knižnici Prešovskej univerzity v Prešove. Rovnako pracujeme na tom, aby sme mali možnosť vstupovať do Krajského múzea v Prešove za účelom dokumentovania tlačí 16. storočia v jeho zbierkach, kde sme prešli orientačné pomôcky ku knižnici a hoci sa tlače 16. storočia v nich neevidovali, vieme, že tieto tlače boli istý čas dostupné v expozícii k dejinám mesta Prešov. Práve o tieto dokumenty máme z hľadiska výskumu záujem. Za prínos smerom k verejnosti považujeme aj nákup tlačí 16. storočia do HKF ako aj prezentovanie tohto nákupu v Bulétine Slovenskej asociácie knižníc.

Pre opatrenia súvisiace so šírením ochorenia Covid-19 a obmedzenia vstupu do priestorov iných inštitúcií, ale aj pre nedostatok odborných zamestnancov na OHKF, ktorí by sa venovali prioritne výskumným úlohám, sa riešenie tejto výskumnej úlohy posúva na rok 2022. Výskum tlačí 16. storočia, ktorý si vyžaduje čas, koncentráciu a systematickosť, bude mať prioritu pred inými témami výskumu.

2. autorsky zabezpečiť vydanie 2 publikácií a 6 samostatných odborných príspevkov (štúdií) najmä z oblasti knižničného výskumu, múzejníctva, vedno-odborovej, personálnej a regionálnej bibliografie a bibliografistiky

Edičná činnosť OHKF, ktorou vďaka odbornej výskumnej práci zamestnancov tohto útvaru ako knižnica prezentujeme verejnosti výsledky práce v oblasti dejín knižnej kultúry, bola v roku 2021 zavŕšená vydaním dvoch zborníkov.

Liber – verbum – monumentumque IV. (Pretiosa quam sit sanitas morbus docet: osveťa – zdravotníctvo – knižná kultúra). Ed. Marcela Domenová. Prešov: Štátna vedecká knižnica v Prešove, 2021. 260 s. ISBN 987-80-89614-74-5.

Interdisciplinárne ladený zborník je zameraný na prezentovanie výskumu vybraných pamiatok knižnej kultúry k problematike zdravia, dejín zdravotníctva a medicíny, chorôb v dejinách, ďalej na osvetovú literatúru a ďalšiu príbuznú problematiku. Dôležitou súčasťou zborníka je tiež prezentovanie osobností slovenskej (uhor-

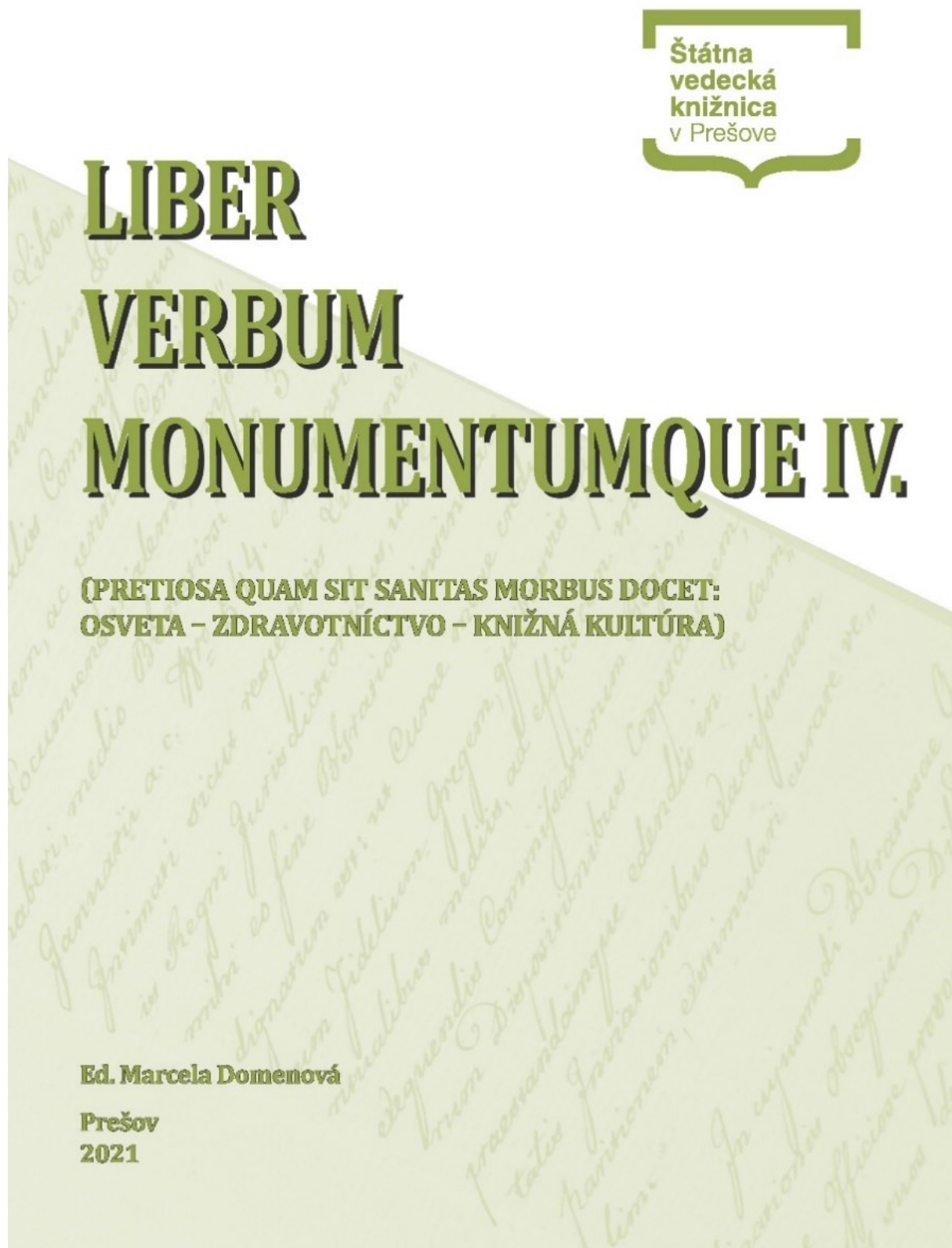
skej) farmácie a medicíny, ktoré boli aj literárne činné alebo ich tvorbu ovplyvnila otázka podlomeného zdravia, napríklad Eduard Samuel Bartsch, Ján Bijacovský, Ľudovít V. Rizner, Edmund Pascha. Jednotliví autori príspevkov sa zamerali aj na výskum chorôb, epidémií, pandémie a opatrení proti ich šíreniu v minulosti (morové príručky v 16. storočí, choleroá epidémia v roku 1831, problematika verejného zdravotníctva, činnosť Československého Červeného kríža a i.). Do zborníka boli zaradené najmä príspevky, ktoré zazneli na vedeckej konferencii s medzinárodnou účasťou *Pretiosa quam sit sanitas morbus docet...* (osveta – zdravotníctvo – knižná kultúra – osobnosti) pri príležitosti 250. výročia úmrtia J. A. Raymana, ktorú sme usporiadali v septembri 2020, teda v roku, kedy sa celý svet musel vysporiadať s priebehom a dôsledkami pandémie Covid-19. Zborník obsahuje aj rubriku Recenzie/Anotácie a vyšiel v tlačenej a elektronickej verzii.

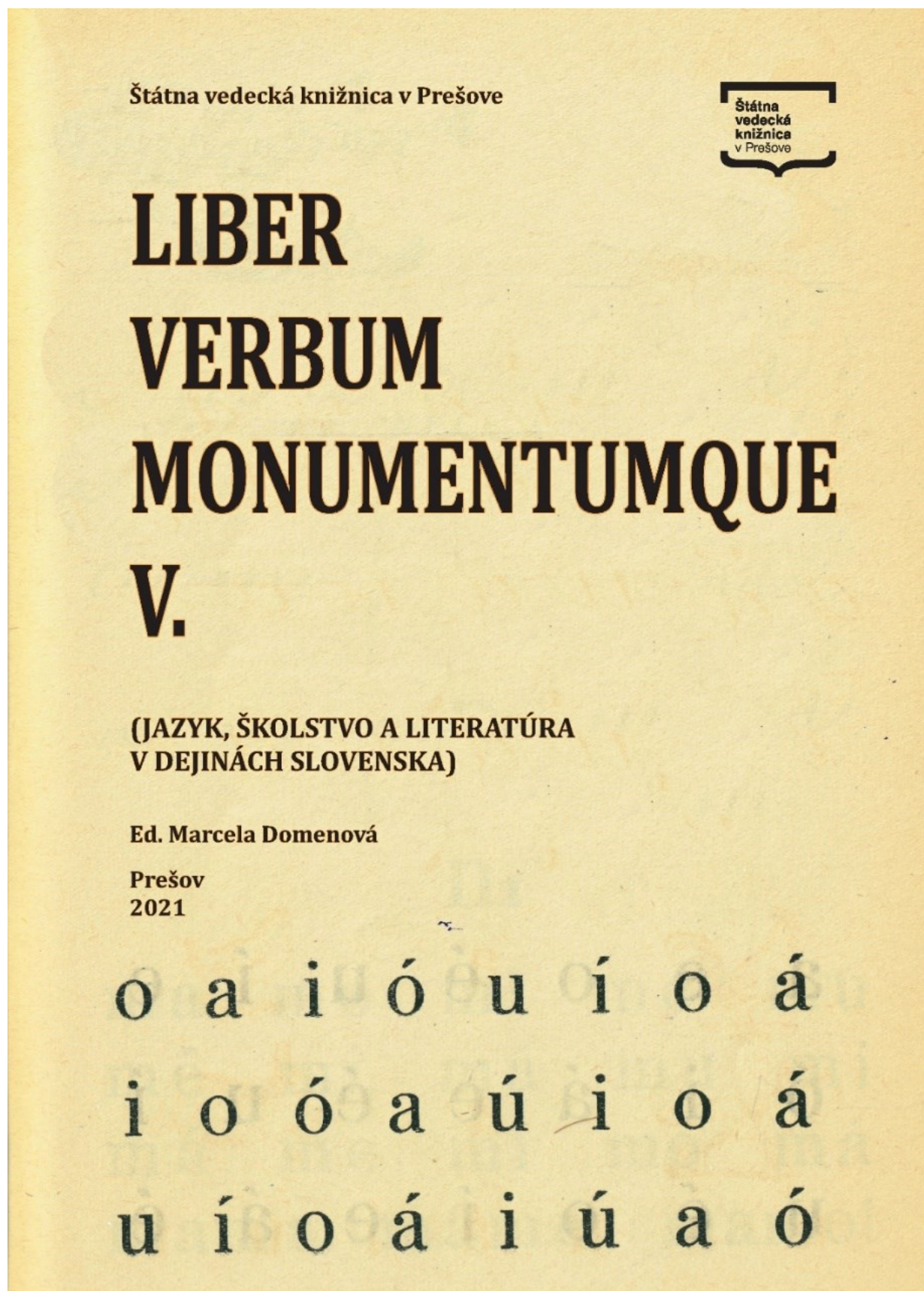
***Liber – verbum – monumentumque V. (Jazyk, školstvo a literatúra v dejinách Slovenska)*. Ed. Marcela Domenová. Prešov: Štátna vedecká knižnica v Prešove, 2021. 188 s. ISBN 987-80-89614-77-6.**

Tento rovnako interdisciplinárne ladený zborník je zameraný na dejiny a stav školstva (aj menšinového), na školský život v 18. – 20. storočí, študentské korporácie – spolky ako napríklad na Gréckokatolíckom rusínskom učiteľskom ústave v Prešove, ale aj na problematiku školských učebníc a slovenského či ukrajinského vyučovacieho jazyka. Ponúka tiež pohľad na postavenie pedagógov v minulosti, na život a vybrané dielo osobností ako napríklad Matej Bel, Ján Csink, Jozef Ignác Bajza, Martin Kukučín, Pavol Jozef Šafárik, Jozef Mistrík, Želmíra Tarcalová a iní. Zborník obsahuje 16 príspevkov a vychádza z referátov, ktoré zazneli na vedeckej konferencii usporiadanej pri príležitosti Medzinárodného dňa materinského jazyka v rezorte kultúry pod názvom *Jazyk, učebnice a literatúra v dejinách Slovenska (školstvo – knižná kultúra – osobnosti)*. Konferenciu sme uskutočnili do februára 2020 a zborník sme vydali v tlačenej a elektronickej verzii.

Do redakcií na Slovensku (SNK Martin, Prešovská univerzita v Prešove) a v Poľsku (Uniwersytet Pedagogiczny Krakov) sme zaslali viacero vedeckých a materiálových štúdií, pričom u siedmich bolo potvrdené ich zaradenie a vydanie, čím sme plánovaný ukazovateľ prekročili. Autormi štúdií sú odborní zamestnanci OHKF. Príspevok *Triumphus in mortem – pohrebné kázne, reči a prejavy Jána Kollára* autoriek Lucie Němcovej a Gabriely Olšovskej bol síce v roku 2021 zaslaný vydavateľovi Uniwersytet Pedagogiczny v Krakove v termíne podľa redakčnej uzávierky, avšak jeho recenzné konanie, autorizácia a vydanie sa predpokladá až v roku 2022. V roku 2021 bolo uverejnených niekoľko ďalších menších príspevkov (5 správ, 6 anotácií a recenzií).

Obrázok 12 Obálka zborníka *Liber verbum monumentuque IV.*

Vedecké štúdie, materiállové štúdie – prehľad:

1. DOMENOVÁ, Marcela. Časť židovskej menšinovej knižnice v Prešove bola zachránená – dočasne (?). In: *Spoločnosť a dejiny IV. (pramene – osobnosti- kultúra)*. Eds. Marcela Domenová, Eva Kušnírová. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, 2021, s. 44 – 56. ISBN 978-80-555-2849-6.
 2. DOMENOVÁ, Marcela. Mens sana in corpore sano (zdravovedné, osvetové práce, príručky, herbáre) – sonda do pramennej bázy vo fonde ŠVK v Prešove I. In: *Liber verbum Monumentumque IV. (Pretiosa quam sit sanitas morbus docet: osveta – zdravotníctvo – knižná kultúra)*. Ed. Marcela Domenová. Prešov: Štátna vedecká knižnica v Prešove, 2021, s. 21 – 36. ISBN 987-80-89614-74-5.
 3. KAČMÁR, Šimon. Jazyková situácia obyvateľstva v Šariši na prelome 19. a 20. storočia. In: *Liber – verbum – monumentumque V. (Jazyk, školstvo a literatúra v dejinách Slovenska)*. Ed. Marcela Domenová. Prešov: Štátna vedecká knižnica v Prešove, 2021, s. 160 – 172. ISBN 987-80-89614-77-6.
 4. NĚMCOVÁ, Lucia. „V čase moru a rozličných nákazlivých nemocí... ochráň nás, Pane!“ In: *Liber – verbum – Monumentumque IV. (Pretiosa quam sit sanitas morbus docet: osveta – zdravotníctvo – knižná kultúra)*. Ed. Marcela Domenová. Prešov: ŠVK Prešov, 2021, s. 46 – 64. ISBN 978-80-89614-74-5.
 5. NĚMCOVÁ, Lucia. Polonika w Preszowie. Stare druki ze szczególnym uwzględnieniem ich krakowskiej proveniencji. In: *Res Gestae. Czasopismo Historyczne*, 2021, Tom 12, s. 56 – 72. ISSN 2450-4475. Dostupné na: <https://resgestae.up.krakow.pl/article/view/8431/7587>
 6. NĚMCOVÁ, Lucia. Slovenská gramatika, českí autori, slovenské školy a učebnice slovenského jazyka v prvých rokoch existencie Československa. In: *Kniha 2021: zborník o problémoch a dejinách knižnej kultúry*. Martin: Slovenská národná knižnica, 2021, s. 269 – 280. ISBN 978-80-8149-149-8. ISSN 1336-5436.
 7. OLŠAVSKÁ, Gabriela. Lekár Eduard Samuel Bartsch a jeho dielo. In: *Liber verbum Monumentumque IV. (Pretiosa quam sit sanitas morbus docet: osveta – zdravotníctvo – knižná kultúra)*. Ed. Marcela Domenová. Prešov: ŠVK Prešov, 2021, s. 75 – 82. ISBN 978-80-89614-74-5.
- 3. pri budovaní vlastných elektronických databáz bibliografických a biografických informácií spracovať minimálne 700 dokumentov**

Jednou z hlavných a veľmi dôležitých odborných činností OHKF a knižnice vôbec je analytické spracovanie dokumentov historického knižničného fondu, ktorého obsahom sú vzácne historické dokumenty s vročením do 16. – 20. storočia (datované do roku 1918). V roku 2021 sme spracovali 671 bibliografických záznamov, čiže plnenie sme dosiahli v objeme 95,86 % plánu. Mierne nižší ukazovateľ ovplyvnili najmä okolnosti súvisiace so šírením ochorenia Covid-19 a prijatými opatreniami. Túto časť knižničnej práce nebolo možné vykonávať v rámci nariadenej práce z domu, čiže mimo priestorov knižnice. Ide o vzácne fondy a ich presúvanie do domáceho prostredia je zakázané.

Navyše spracovanie ovplyvnila dlhotrvajúca (viac ako jeden štvrťrok) práceneschopnosť jedného zamestnanca OHKF. Napriek tomu sklz v objeme ani nie 5 % z plánovaného ukazovateľa nepovažujeme za problematický, a to vďaka stanoveniu priorít. Práca na spracovaní HKF bola prerozdelená medzi ostatných zamestnancov útvaru práve preto, aby sa plán podarilo splniť, resp. aby bol sklz čo najnižší. Pri súčasnom počte odborných zamestnancov útvaru a pri náročnosti vedecko-výskumnej činnosti, ktorú vykonávajú, aj plnenie na necelých 96 % považujeme, s ohľadom na okolnosti, za mimoriadny výkon.

V tejto súvislosti je potrebné podčiarknuť, že spracovanie bibliografických záznamov knižničných jednotiek HKF je podstatne náročnejšie ako v prípade súčasného fondu. Navyše do uvedeného ukazovateľa nie je zahrnutá tá časť práce, ktorá súvisí s ochranou a starostlivosťou o HKF, kedy po zásahu do dokumentu, napríklad z dôvodu ošetrenia či iného konzervátorského alebo reštaurátorského zásahu, je potrebné vstúpiť do bibliografického záznamu a danú informáciu doň vložiť. Aj táto časť opätovného otvorenia bibliografického záznamu a spracovania nových údajov si vyžaduje čas.

4. realizovať 1 prezentáciu publikácie z edičnej činnosti knižnice

Z dôvodu pandémie ochorenia Covid-16 a prijímaných opatrení, ktoré výrazne obmedzovali konanie hromadných podujatí, sme pôvodne plánovanú prezentáciu edičnej činnosti s fyzickou účasťou návštevníkov neuskutočnili. V rámci prezentačnej činnosti a predstavenia jednotlivých titulov verejnosti sme zvolili nový spôsob a formu prezentácie. Na päť titulov vydaných v posledných rokoch sme vytvorili videoprezentácie, tzv. knižné trailery, a to [Evanjelici v Prešove v 18. a v 1. polovici 19. storočia](#) (G. Olšavská), [Prešovské kráľovské katolícke vyššie gymnázium a jeho knižnice v rokoch 1850 – 1918](#) (L. Bischof), [Osobnosti v knižnej kultúre a historických prameňoch: Ad honorem Jozef Repčák](#) (ed. M. Domenová), [Kveta a Jozef Stražanovci: personálna bibliografia](#) (ed. M. Socha), [Z dejín národnej kultúry Slovenska I.](#) (ed. M. Domenová). Trailery sú

dostupné na kanáli knižnice na úložisku videí YouTube a k 31.12.2021 mali 315 zhliadnutí. V tomto spôsobe prezentácie edičnej činnosti plánujeme pokračovať aj naďalej.

5. realizovať 3 odborné a vedecké podujatia

OHKF v rámci vedecko-výskumnej činnosti v snahe odprezentovať dosiahnuté výsledky už tradične organizuje ročne 1-2 vedecké konferencie predovšetkým z oblasti výskumu dejín knižnej a duchovnej kultúry, resp. aj dokumentovania samotných pamiatok kultúrneho dedičstva, venovaných spravidla vybranej téme, jubileu či udalosti. V prípade konferencie je potrebné pripraviť a zrealizovať podujatie na 1-2 dni, čo obsahuje stanoviť tému konferencie, osloviť potenciálnych prednášateľov, zabezpečiť miesto, resp. pripraviť online platformu, na základe návrhiiek stanoviť program konferencie a zabezpečiť plynulý priebeh podujatia z organizačného, personálneho a technického či technologického hľadiska.

Okrem toho oddelenie pripravuje a realizuje odborné výstavy s rovnakým zameraním na knižnú kultúru, dejinné udalosti a významné jubileá či osobnosti. Príprava odborných výstav, ktoré sa realizujú vo forme fyzickej panelovej výstavy alebo v digitálnej forme v privátnej zóne na webovej stránke alebo vo Window Gallery v sídelnej budove knižnice, si vyžaduje tiež stanovenie témy, resp. udalosti či osobnosti, ktorej je výstava venovaná. Nasledujú kroky ako hľadanie zdrojov, skenovanie vybraných častí či fotografovanie súvisiacich artefaktov, popis jednotlivých ukážok, a nakoniec grafickú úpravu a technické spracovanie do finálnej podoby. Výstava vo fyzickej podobe je doplnená o lektorovanie, čiže odborné sprievodné slovo či už pri vernisáži alebo v prípade požiadaviek jednotlivcov alebo skupinových návštev.

Bez súčinnosti iných útvarov, najmä oddelenia informačných technológií, by príprava uvedených aktivít bola problematická.

V roku 2021 sme uskutočnili dve vedecké konferencie a tri odborné výstavy, pričom ich časovo situujeme zväčša, ale nie výlučne, do obdobia konania celoslovenských podujatí ako je Týždeň slovenských knižníc (TSK) alebo celoeurópskych podujatí ako sú Dni európskeho kultúrneho dedičstva (DEKD), ktoré sa konajú každý rok v marci a septembri.

Odborné výstavy:

1. výstava *Quidquid discis, tibi discis, t. j. čokoľvek sa učíš, pre seba sa učíš*

Online výstava, ktorá bola pripravená v rámci podujatia TSK 2021, bola dostupná v privátnej zóne na webovej stránke knižnice. Privátna zóna je určená výlučne používateľom, ktorú sú registrovanými členmi knižnice. Bola sprístupnená od 04.03.2021 do 31.12.2021, ale jej trvanie bolo predĺžené do 04.03.2022.

Výstava prezentovala vybrané školské pomôcky, a to učebnice a čítanky z nášho HKF s vročením do roku 1918, ale aj učebnice, ktorých rok vydania spadá do obdobia 1. Československej republiky. Cieľom výstavy bolo poukázať na význam, úlohu, podobu a obsah učebníc vo vzdelávacom procese, na ich vývoj, autorov, zostavovateľov (často z radov samotných pedagógov). Tematicky bola výstava delená do viacerých celkov, a to učebnice vydané v Prešove, čítanky pre slovenské školy, učebnice cudzích jazykov, dejiny a občianska náuka, prírodné vedy, na ceste k spisovnej slovenčine a práce prešovských pedagógov.

Pri výstavách zverejňovaných v privátnej zóne evidujeme počet stiahnutí jednotlivých ukážok. V tejto súvislosti je potrebné upozorniť, že čo sa týka textových častí výstav a ich grafického spracovania, ide o autorské dielo zamestnancov knižnice, preto sú online výstavy sprístupňované iba v privátnej zóne a iba registrovaným používateľom, ktorí sa musia do tejto časti webovej stránky špeciálne zaregistrovať. Pre študijné a bádateľské účely umožňujeme sťahovanie jednotlivých ukážok. Počet stiahnutí: 100.

2. výstava *Homo historicus seu terrarum descriptor... (geografické, topografické, historické, lexikografické a cestopisné diela a ich odraz v knižnej kultúre a dejinách)*

Panelová výstava s textovými informáciami na clip-fix rámoch s expozíciou historických dokumentov vo výstavných vitrínach bola pripravená a zrealizovaná v rámci podujatia DEKD 2021. Je dostupná v študovni starých tlačí v sídelnej budove knižnice od 23.09.2021 a potrvá do 30.06.2022.

Výstava je zameraná na problematiku historickej geografie, kartografie a topografie, lexikografie, demografie, štatistiky a príbuzných vedných odborov, a na vybrané historické tlače, atlasy a učebnice zemepisu 17. – 1. polovice 20. storočia, ktoré sú k danej problematike zachované v HKF. Sú to práce významných geografov, kartografov či historikov, ktoré majú veľkú výpovednú a kultúrnu hodnotu aj pre súčasných bádateľov, vedcov a výskumníkov.

Pri výbere z množstva prác sme kládli dôraz na lokalitu mesta Prešov, región Šariša a východného Slovenska a predstavili sme napríklad vlastivedné dielo Ernesta Tomáša Teodora Kriegera *Das Sároscher Komitat in Ober-Ungarn* z roku 1841, ktoré bolo jednou z prvých monografií venovaných Šarišskej župe. Ďalej to boli o tlače o minerálnych prameňoch, geologická štúdia o sedimentoch, fosíliách, pôdnych hori-

zontoch vyskytujúcich sa v okolí Prešova od Jana Nepomuka Woldřicha, lekárskeho miestopisu Šariša vypracovaný Eduardom Samuelom Bartschom, práce pedagóga Karola Tuhrinszského uverejňované predovšetkým na stránkach školských výročných správ, či odbornej verejnosti známou trojväzkovú publikáciu Sándora Tótha. Výstava predstavila vybrané lexikografické diela celouhorského charakteru, v ktorých je Prešov a celý región Šariš zachytený, napríklad práce topografov ako Ján Matej Korabinský, Elek Fényes, Anton Adolf Schmidl, Dezső Csánki i práce významných geografov Uhorska – Mateja Bela, Jána Tomka-Sáskyho, Jána Lipského či Antona Szirmaya. Vystavené boli aj učebnice zemepisu vydané v slovenskom jazyku od autorov Ladislav Bartholomeides, Ján Kožehuba, Móric Obrók, Jozef Koreň, Ľudovít Remeník, Karol Lukáč a kartografické práce – mapy a atlasy od 17. storočia zachované vo fonde knižnice.

Do konca roka sme evidovali 40 návštevníkov. Nejde o vysokú návštevnosť, ale výstava je úzko špecializovaná a je prístupná v priestoroch študovne, ktorá má obmedzené hodiny pre verejnosť. Navyše vstupy do budovy boli limitované protipandemickými opatreniami. Záujemcom bol poskytnutý lektoring kvôli odbornému sprievodnému slovu, no možno si ju prezrieť aj bez neho.

3. výstava: *Via trita est tutissima: Vychodená cesta je najbezpečnejšia*

Táto online výstava bola pripravená pre sprístupnenie v privátnej zóne a je dostupná od 30.09.2021 do 30.12.2022. Bola zrealizovaná v rámci DEKD 2021.

Výstava prezentuje zaujímavé staré tlače, kartografický materiál, teda mapy a atlasy, cestopisy učebnice zemepisu z obdobia 1. Československej republiky z HKF knižnice. Pozostáva z vybraných ukážok z oblasti geografie, kartografie, topografie s doplnením o cestopisnú a odbornú spisbu. Tematicky je delená do viacerých celkov cez jednotlivé kontinenty (Afrika, Amerika, Ázia, Európa), čím sa záujemcom ponúka pohľad na jednotlivé krajiny, destinácie, mapové zobrazovanie a popisovanie rôznych častí sveta očami našich predkov, vedcov či cestovateľov. Počet stiahnutí do konca roka 2021 bolo 31.

V nedávnej minulosti bol o naše výstavy vo fyzickej forme záujem aj z iných inštitúcií, napríklad Krajská knižnica P. O. Hviezdoslava v Prešove, ktorá prejavila záujem o výstavy OHKF a jedna z nich bola v jej priestoroch aj sprístupnená. Práve preto v budúcnosti plánujeme výstavy koncipovať v panelovej forme, pretože touto formou môžeme prezentovať inštitúciu a jej HKF aj mimo vlastných priestorov.

Obrázok 14 Plagát výstavy *Quidquid discis, tibi discis...*

Obrázok 15 Plagát výstavy *Homo historicus seu terrarum descriptor...*

Obrázok 16 Plagát výstavy *Via trita est tutissima*

VÝSTAVA Quidquid discis, tibi discis

Dostupnosť: <https://www.svkpo.sk> v privátnej zóne
Trvanie výstavy: 4. 3. 2021 – 4. 3. 2022

Vedecké konferencie:

1. konferencia *Non scholae, sed vitae discimus...* (knižná kultúra – osobnosti – školstvo a školský život) v Prešove, 7. – 8. 6. 2021

Bola usporiadaná ako vedecká konferencia s medzinárodnou účasťou z Ukrajiny, Rakúska a Poľska pri príležitosti pripomenutia si udalostí spojených s Memorandom národa slovenského. Uskutočnili sme ju v dňoch 07.–08.06.2021 online na platforme Microsoft Teams.

Do programu konferencie bolo zaradených 29 príspevkov, z toho zamestnanci knižnice vystúpili s piatimi referátmi, pričom štyri z nich boli venované výskumu dejín knižnej kultúry. Príspevky boli rozdelené do viacerých tematických okruhov týkajúcich sa problematiky školstva. Okrem hlavnej témy podujatia bola pozornosť venovaná dejinám školstva niektorých regiónov (Hontianska stolica, Užská stolica, Hanušovce nad Topľou), dejinám školských ustanovizní (Piaristické gymnázium v Podolínci), typom škôl (hospodárske školy), školskému životu (spolkový život), predstaveniu pedagógov a ich tvorby (V. Měrka, J. Koreň, T. Vécsey, M. Homičko), ale aj učebniciam slovenského a latinského jazyka a ich uplatneniu na rôznych typoch škôl.

2. konferencia *Cestou necestou... (non solum terrarum descriptio indagatioque... krajina – priestor – kultúra)*

Táto vedecká konferencia s medzinárodnou účasťou prednášajúcich z Ukrajiny, Poľska a Česka sa konala 29.09.2021 pri príležitosti 210. výročia úmrtia osvietenca, kartografa, pedagóga, lexikografa, redaktora, autora praktických príručiek a štatistik a prešovského rodáka Jána Mateja Korabinského (1740 – 1811). Konferencia sa tiež realizovala online na platforme Microsoft Teams.

Jej program tvorilo 18 referátov, dva z nich k výskumu dejín knižnej kultúry prezentovali odborní zamestnanci OHKF. Jednotlivé príspevky predstavovali osobnosti geografie a ich dielo (A. von Humboldt), územia a lokality zachytené v prácach geografického charakteru a cestopisoch (Lvov, Horné Uhorsko, Šariš, Štítnik). Ďalšia tematická skupina bola venovaná knižnej kultúre a ukážkam rôznych typov prác geografického charakteru zachovaných v pamäťových inštitúciách s dôrazom na knižnice (zbierka máp, historické atlasy, pohľadnice). Medzi referátmi odzneli aj príspevky venované problematike učebníc geografie a vlastivedy, monografií miest, metácií (diplomatika), školských výletov či cestovného ruchu.

Z obidvoch konferencií plánujeme v roku 2022 vydať zborníky.

Obrázok 17 Z vedeckej konferencie OHKF

C/ Udržateľnosť projektu v OPIS PO2

1. zabezpečiť tvorbu minimálne 100 digitálnych kultúrnych objektov v členení podľa typov kultúrnych objektov nasledovne: 42 videoobjektov, 16 audioobjektov, 22 fotografií, 20 skenov 2D objektov

V roku 2021 bolo spracovaných 115 digitálnych kultúrnych objektov, z čoho vyplýva, že cieľ sme splnili na 115 %. Ich prehľad je uvedený v tabuľke 8.

Pri tvorbe videodokumentov, ktoré sme plánovali v najväčšom počte, sme z obsahového hľadiska zamerali na všetky oblasti: spomienkové rozprávanie, hudbu a divadlo a nakoniec remeslá. Podklady na spracovanie DKO boli zaznamenané prevažne v roku 2020.

V oblasti spomienkového rozprávania to bola napríklad rehoľná sestra rádu Congregatio Jesu Sestra Maristella (vlastným menom Mária Kačová). Jej dlhoročné aktivity v oblasti pomoci týraným ženám, matkám s deťmi, aj bezdomovcom, pri zbierkach potravín a ošatenia boli ocenené Cenou mesta Prešov v roku 2009. Prešovčania ju poznajú aj ako organistku v konkatedrále sv. Mikuláša. O spomienkach na vojnové a povojnové obdobie, o hudobnej tradícii v rodine sú dve videá v slovenskom a rómskom jazyku s bývalým vodičom MHD v Prešove Ľudovítom Petikom. Podľa názoru odborníkov bol jeho otec druhým najlepším huslistom hneď po Rinaldovi Oláhovi v bývalom Československu. Veľmi zaujímavý a podnetný je videodokument s absolventkou Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre Elenou Činovou, ktorá pracuje v Rómskom vzdelávacom centre v Prešove a ktorá sa výrazne aktivizuje v rámci Únie rómskej telesnej výchovy a športu v rómskej osade Podskalka v Humennom. História Rómov sa zaoberá už vyše 25 rokov a v roku 2020 realizovala výskum regionálnych dejín Rómov z obce Brekov, odkiaľ pochádza. Upravené a spracované audio rozhovory z tohto výskumu, ktoré nám poskytla na ďalšie spracovanie, sú tiež výstupom práce centra.

Spomienkové rozprávania z hudobnej oblasti predstavujú hudobníkov z Ľudovej hudby Alexandra Daška, ale aj členov kapely Lomnické čháve. Výstupom sú aj samostatné videá inštrumentálnych a vokálno-inštrumentálnych skladieb. V rámci hudby sme ako video spracovali aj hudbu olašských Rómov, ktorú sme zaznamenali v obci Zlaté Klasy.

V oblasti divadla sme vytvorili videoobjekty troch divadelných predstavení zaznamenaných v roku 2020 v rámci realizácie medzinárodného projektu *Rómske divadlo – tajné hodnoty najväčšej menšiny vo Východnej Európe/Roma Theater – Secret Values of the Largest Minority in the Visegrad Region*, finančne podporeného Medzinárodným východným fondom. Sú to:

- rómska hudobná rozprávka *Čirikloro (Vtáčik)* na motívy romistky Mileny Hübschmannovej českého Občianskeho združenia Ara Art z Prahy, ktoré je určená pre deti a mládež;
- monodráma *Róm z perinky* rómskeho autora a zároveň jediného herca Františka Baloga z Košíc, ktorý prostredníctvom 9 komických bizarných postáv a za sprievodu klavíra s vtipom a autoironiou rozpráva historky inšpirované reálnymi udalosťami, ktoré zažil, a na základe skúseností s ľuďmi, ktorých stretol a ktorí ovplyvnili jeho ďalšie smerovanie v živote;
- monodráma *Chameleónka* maďarského The Independent Theatre Hungary /Nezávislé divadlo Maďarsko z Budapešti o príbehu rómskeho dievčaťa vyrastajúceho vo svete rodiny, školy, spoločnosti. Dievča so špeciálnymi schopnosťami dokáže čítať myšlienky a spomienky ľudí okolo seba. Nechce nasledovať príklad ostatných, rozhodne sa žiť svoj vlastný život. Príbeh superhrdinky vychádza zo skutočných príbehov rómskej mládeže a prostredia, z ktorého táto mládež pochádza.

Samozrejmosťou vo videách sú titulky v slovenskom, rómskom a anglickom jazyku, v prípade maďarskej monodrámy aj v maďarskom jazyku.

Pri spracovaní fotografií a skenov sme sa zamerali na kováčske artefakty rómskych kováčov, ktoré boli súčasťou podujatia *Európske rómske kováčske sympóziom*, pravidelne organizované v obci Dunajská Lužná. Súčasťou spracovania sú aj fotografie rezbárskych prác Jaroslava Cicka a Ondreja Gadžora.

V rámci výtvarného umenia sme sprístupnili druhú sériu desiatich portrétov svetových osobností, ktoré v závere roka 2020 vytvoril výtvarník Jozef Fečo a ktoré sú súčasťou celkovej výstavy s názvom *Neznáme farby osobností*. Výstava prostredníctvom veľkoformátových obrazov približuje významné svetové osobnosti s rómskym pôvodom. Portréty boli vytvorené v rámci projektu Roma Theater – Secret Va-

lues of the Largest Minority in Visegrad Region, ktorý bol podporený Medzinárodným vyšehradským fondom.

Ako samostatné DKO sme spracovali kresby a maľby žiakov Základnej školy v Jarovniciach, ktoré vznikli pod vedením výtvarníka a pedagóga Jána Sajka. Výtvarné práce sú známe svojim osobitným výtvarným prejavom, ktorý zaujal svet už od roku 1987.

2. zaznamenať minimálne 15 nových spomienkových rozprávání

Šírenie ochorenia Covid-19 a opatrenia prijímané štátom realizáciu tejto činnosti a napĺňanie jej cieľov výrazne ovplyvnili. Avšak aj napriek prísnyim opatreniam, ktoré na Slovensku trvali od začiatku roka do mája a neskôr od októbra do decembra, sme v priestoroch knižnice dokázali zaznamenať aspoň niektoré z plánovaných spomienkových rozprávání.

O rómskej literatúre a jazyku sme sa rozprávali s Lenkou Goroľovou z Ústavu rómskych štúdií Prešovskej univerzity. S kultúrnym antropológom a vysokoškolským učiteľom Alexandrom Mušinkom sme hovorili a monografiu Eleny Lackovej, ktorú sme vydali v roku 2020, ale aj o jeho práci vo výskumoch o rómskej národnostnej menšine na Slovensku. V spomienkovom rozprávaní nám bývalý poslanec NR SR Štefan Vavrek hovoril o výkone mandátu, ale aj o živote maďarsky hovoriacich Rómov z regiónu Gemer. V rovnakej téme maďarských Rómov a aktivizmu sme hovorili s Csabom Horváthom. O význame ocenenia Roma Spirit, ktorého laureátom v kategórii kultúra sa v roku 2019 stala aj knižnica, nám v rozhovore povedala Magdaléna Rothová z Asociácie pre kultúru, vzdelávanie a komunikáciu (ďalej len „ACEC“).

Jednou z oblastí, ktorú sme v roku 2021 začali zaznamenávať, je aj Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity a ľudia, ktorí tento úrad viedli. V roku 2021 sa nám poradilo uskutočniť spomienkové rozhovory s dvomi bývalými splnomocnencami – Miroslavom Pollákom a Ábelom Ravaszom.

Medzi novými nahrávaniami je aj rozhovor s Eduardom Čonkom, ktorý bol pri zakladaní komunitných centier na Slovensku a dlhodobo sa venuje rómskej téme v sociálnej oblasti aj ako vedúci zamestnanec Úradu splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity.

V spolupráci s Art Society s.r.o. sme na základe poskytnutej licencie do archívu centra získali nespracované spomienkové rozprávania piatich rómskych osobností (Milan Mižič, Gejza Adam, Jozef Červeňák, Helena Lalíková, Ján Hero) kultúrnospoločenského a politického života. Spoločnosť rozhovory uskutočnila v rámci realizácie voľného dokumentárneho cyklu Klieťka identity. Ich spracovanie do podoby digitálnych kultúrnych objektov sa uskutoční až v roku 2022, doplní zbierku DKO a poskytne lepší obraz o živote a kultúrnych tradíciách Rómov.

3. realizovať minimálne 3 podujatia k významným udalostiam spojených s rómskou kultúrou a životom rómskeho etnika

Súčasťou práce centra je od roku 2015 príprava a realizácia podujatí s názvom Živé knihy. Sú určené širokej verejnosti a ich cieľom je predstavovať zaujímavých Rómov a ich životné príbehy ako živé knihy. Realizácia týchto podujatí sa viaže k trom významným dňom – Svetovému dňu Rómov (apríl), Spomienke na obeť rómskeho holokaustu (august) a Svetovému dňu rómskeho jazyka (november). Túto aktivitu sa nám podarilo realizovať len čiastočne.

Realizácia podujatí tohto typu bola komplikovaná už na začiatku pandémie v roku 2020 a aj v roku 2021 sme podujatia pre verejnosť realizovali len čiastočne. V spolupráci s ACEC, ktorá je realizátorom ocenenia Roma Spirit, sme ako partneri pripravili spoločné podujatie s názvom Roma Spirit v Kežmarku. Ako živá kniha sa na podujatí predstavila speváčka, herečka a moderátorka Teri Čikoš.

Ďalšie dve podujatia v rámci formátu Živé knihy sme už pre verejnosť neuskutočnili. Pripravili sme však neverejné nahrávanie dvoch živých kníh, ktoré bude po spracovaní dostupné v roku 2022 vo vysielaní RTVS. Prvou takto zaznamenanou živou knihou je speváčka Adriana Dráfiiová, ktorá je známa pod umeleckým menom Gitana. V spolupráci s ľudovou hudbou Júliusa Bandyho sme zaznamenali 10 jej skladieb, ktoré vychádzajú z tradičných rómskych piesní na Slovensku a Maďarsku, ale zachytávajú aj jej vlastnú autorskú tvorbu. Druhou živou knihou je rodinná cimbalová kapela Júliusa Žigu z Gelnice. Rovnako sme zaznamenali 10 skladieb tradičných rómskych ľudových piesní, ktoré sú doplnené a spomienkové rozprávanie zakladateľa kapely Júliusa Žigu a jeho detí.

4. zrealizovať 2 odborné podujatia

Súčasťou aktivít centra sú podujatia pre verejnosť vo forme prednášok, besied, workshopov a konferencií. Vzhľadom k pandemickej situácii a prísnyim opatreniam sme podujatia aj v roku 2021 presunuli do online prostredia.

Plánovaná konferencia **Aktuálny stav rómskych štúdií II**, ktorú sme realizovali v spolupráci s Ústavom rómskych štúdií Prešovskej univerzity v Prešove a Spoločensko-vedným ústavom SAV Košice, sa konala 03.12.2021 prostredníctvom online platformy Microsoft Teams. Video z konferencie je dostupné na YouTube kanále knižnice. Konferencia bola rozdelená do 4 panelov a v rámci nich prednášatelia prezentovali 14 príspevkov z oblastí, podľa ktorých boli panely pomenované.

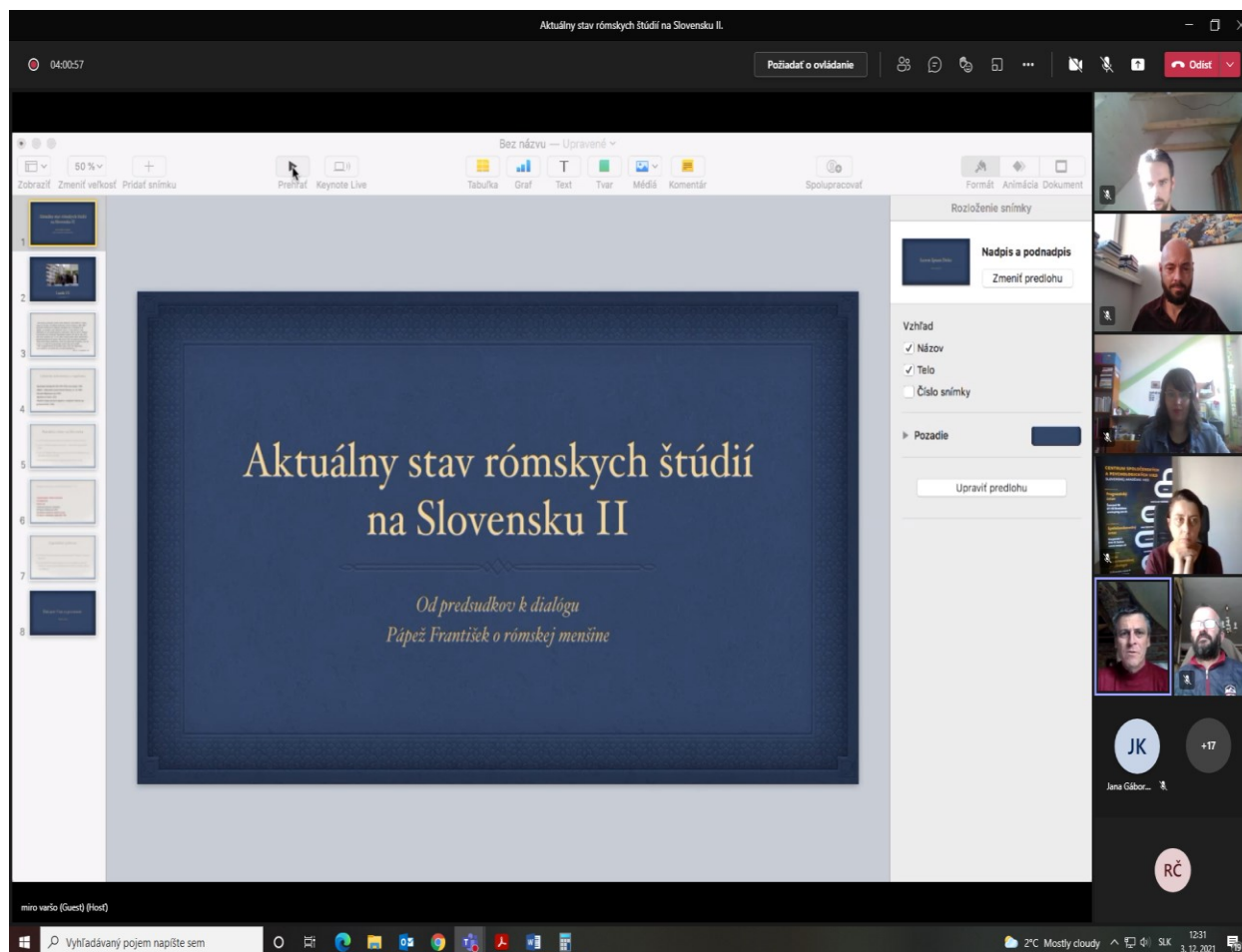
V paneli I *Regionálne dejiny* prof. PhDr. René Lužica, ArtD. prezentoval príspevok o Rómoch v slovenskej histórii 20. storočia, PaedDr. Elena Cínová príspevok *Brekovskí Rómovia v toku času II.*, Peter Kudráč hovoril o lokálnej histórii Rómov v osade Podsklaka *Nie sme tu odčera II* a Mgr. Lucia Segľová, PhD. sa venovala výskumu v príspevku *Rómovia v Turci v prvej polovici 20. storočia*.

V paneli II *Sociálna oblasť* sme zaznamenali príspevky od Mgr. et. Mgr. Richarda Kokyho a Ing. Svetlany Pavlovičovej, ktorí sa venovali téme *Rómov a pandémie Covid 19*, či zamestnanosti, inklúzií a novým výzvam pre marginalizované rómske komunity.

V paneli III *Lunika IX – aktuálny výskum* vystúpili so svojimi príspevkami Dr. Theol. Miroslav Varšo, Mgr. Klára Kohoutová, PhD, Ing. Ivana Studená, PhD., Ing. Anna Kalistová, Mgr. Alexander Mušíka, PhD, Mgr. Juraj Martonyik, PhD., Mgr. Ondrej Ficeri, PhD.

Posledný panel IV *Školstvo a vzdelávanie* bol venovaný prednášateľkám Mgr. Dominika Moravčíková, Mgr. Lenka Goroľová, Mgr. Jana Gáborová Kroková, Mgr. Eva Figurová s príspevkami *Mať to v krvi: Rómska hudba a hudobnosť v nerómskom vzdelávaní na Slovensku*, *Rómsky jazyk ako cesta k inklúziivnému vzdelávaniu žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia*, *Periodizácia rómskej literatúry na Slovensku - Literárna tvorba Rómov v Romano nevo I'il medzi rokmi 1991 – 2001*, *Současné projevy magie v každodennosti Romů ve vybraných lokalitách Brna*. Výstupom z tohto odborného podujatia bude zborník príspevkov, ktorý plánujeme vydať v roku 2022.

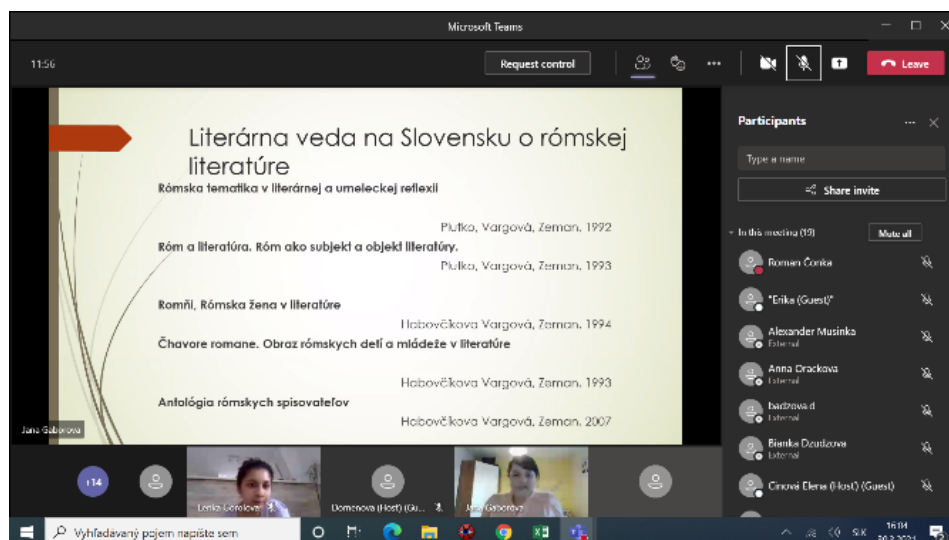
Obrázok 18 Online odborná konferencia Aktuálny stav rómskych štúdií na Slovensku II.

Druhé odborné podujatie plánované v novembri sa neuskutočnilo z dôvodu karantény zamestnancov celého útvaru. Počas roka sme však mimo plánu v spolupráci s partnermi uskutočnili online tri iné odborné aktivity.

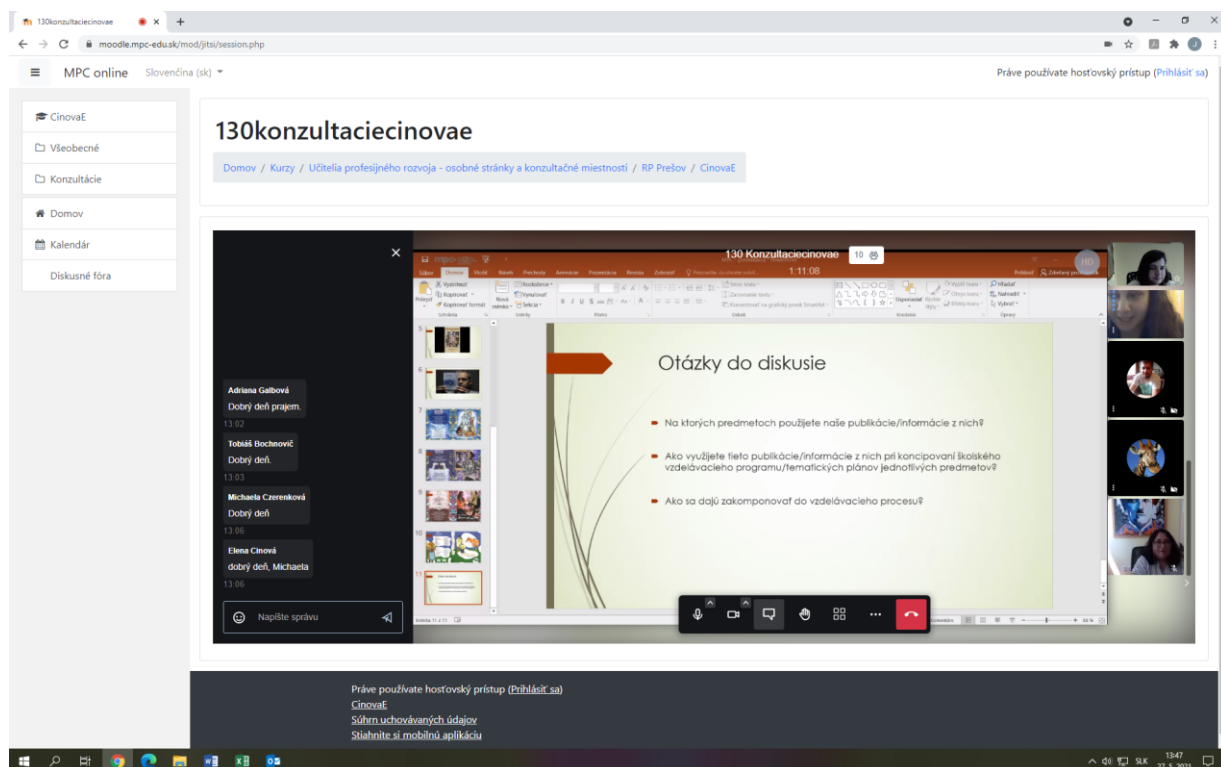
Prvá aktivita bolo podujatie o periodizácii rómskej literatúry na Slovensku sa konalo 30.03.2021 v spolupráci s Ústavom rómskych štúdií Prešovskej univerzity v Prešove. Jeho obsahom bol napríklad rozhovor so spisovateľkou rómskej poézie a prózy z Česka Ivetou Kokyovou. Na prednáške nechýbali študenti rómskej literatúry z Prešovskej univerzity, kultúrny antropológ Mgr. Alexander Mušínska, lingvistka Mgr. Lenka Gorošová, historička Mgr. Lucia Segľová, PhD., ale aj naši kolegovia z oddelenia historických knižničných fondov doc. Mgr. Marcela Domenová PhD. a Mgr. Šimon Kačmár.

Obrázok 19 Podujatie k rómskej literatúre na Slovensku

Druhé podujatie na tému využitia centrom vytvorených audiodramatizácií v rómskom jazyku vo vyučovaní procese sme realizovali 27.05.2021 v spolupráci s Metodicko-pedagogickým centrom v Prešove (ďalej len „MPC“). Uskutočnilo sa prostredníctvom online platformy MPC, zúčastnili sa ho učitelia, asistenti učiteľov prvého a druhého stupňa základných škôl s rómskymi žiakmi. Predstavili sme na ňom audio dramatizácie Obraz Doriana Greya od Oscara Wilde, Kukučínovu Rysavú jalovicu, klasiku Rómeo a Júlia a rozprávku Kráľovná vody autorky Zlatice Rusovej a možnosti ich využitia na hodinách literatúry.

Obrázok 20 Využitie audiodramatizácií vo vyučovacom procese

Tretím online podujatím bol príspevok k podujatiu Európsky deň jazykov 2021, ktoré sa konalo 29.09.2021 a realizátorom bol Štátny pedagogický ústav v Bratislave. Ústav nás ako odborné pracovisko vyzval na spoluprácu s cieľom pripraviť prezentáciu o rómskom jazyku a jeho využití v oblasti kultúry. Obsahom video príspevku boli audiodramatizácie a virtuálne prehliadky.

Obrázok 21 Európsky deň jazykov

9.30 – 10.00

Otvorenie vzdelávacieho podujatia / Opening of the event – naživo on-line

V slovenskom a anglickom jazyku

Program pre žiakov a žiačky

Streamované prezentácie (bez registrácie)

10.00 – 10.30

Rómska kultúra v digitálnom svete

V slovenskom jazyku / pre všetky cieľové skupiny

10.30 – 11.00

Rusínsky jazyk na Slovensku

V slovenskom jazyku / pre všetky cieľové skupiny

11.00 – 11.30

Интересные факты о русском языке

V ruskom a slovenskom jazyku / pre žiakov ZŠ a SŠ

11.30 – 12.00

Les nouvelles voix de la chanson française et francophone

Vo francúzskom jazyku / pre všetky cieľové skupiny

Interaktívne workshopy (nutná registrácia)

10.00 – 10.30

Viaggio per il mondo

V anglickom, talianskom a slovenskom jazyku / pre žiakov ZŠ a SŠ

10.30 – 11.30

Hra ako princíp tvorivosti (palindrómy a iné výčiny slovenčiny)

V slovenskom jazyku / pre každého, kto má rád slovné hračky

11.30 – 12.30

Zauberformel zum Sprachenlernen

V nemeckom jazyku (B2+) / pre žiakov SŠ – prihlásenie žiakov jednotlivito

12.30 – 13.30

Initiation au français

Vo francúzskom jazyku / pre žiakov SŠ – max. 15 účastníkov

5. uskutočniť minimálne 10 výstav obrazov Jozefa Feča s názvom *Neznáme farby osobností* v kultúrnych organizáciách Prešovského samosprávneho kraja

V roku 2021 sme v spolupráci s Prešovským samosprávnym krajom realizovali výstavu *Neznáme farby osobností* v kultúrnych zariadenia kraja.

Celkovo dvadsaťtri veľkoformátových obrazov svetových osobností rómskeho pôvodu putovalo v roku 2021 po kultúrnych inštitúciách Prešovského samosprávneho kraja. Medzi osobnosťami bola aj prvá rómska spisovateľka Elena Lacková, ktorej 100. výročie narodenia sme si v tomto roku pripomenuli. Výstavu v 16 organizáciách navštívilo spolu 5 494 návštevníkov.

Cieľom výstav bolo širokej verejnosti, ale aj rómskej minorite priblížiť osobnosti, ktoré sa preslávili vo svojej profesii, no o ktorých sa nevie, že mali rómsky pôvod. Zámerom bolo poukázať na to, že aj Rómovia tvoria významné hodnoty v kultúrnospoločenskom živote.

Autorom obrazov je mladý rómsky výtvarník Jozef Fečo z Kračúnoviec v okrese Svidník, ktorý prvých 13 obrazov namaloval pop-artovým štýlom na stavebný sadrokartón, a to ešte v roku 2015 v rámci projektu knižnice Živé knihy. Druhá séria desiatich obrazov na plátne bola vytvorená v roku 2020 v rámci medzinárodného projektu (*Rómske divadlo – tajné hodnoty najväčšej menšiny vo Vyšehradskom regióne/Roma Theater – Secret Values of the Largest Minority in the Visegrad Region*, finančne podporeného Medzinárodným vyšehradským fondom).

Pre tých, ktorí nemali možnosť originálne obrazy vidieť počas výstav sme pripravili a vydali **špeciálny katalóg *Neznáme farby osobností*** v tlačenej aj elektronickej verzii. Katalóg v náklade 600 kusov je určený na distribúciu do základných a stredných škôl, komunitných centier, ale aj do knižníc a osvetových zariadení, ktoré pracujú aj s rómskymi deťmi a mládežou. Obsahuje fotografie rómskych osobností s informáciami v slovenskom, rómskom a anglickom jazyku. Autorkou grafického vyhotovenia katalógu je zamestnankyňa oddelenia informačných technológií grafička a výtvarníčka Radka Riňáková Repková.

NEZNÁME

FARBY OSOBNOSTÍ

Štátna vedecká knižnica v Prešove
dokumentačno-informačné centrum rómskej kultúry

JOZEF FEČO
Katalóg obrazov

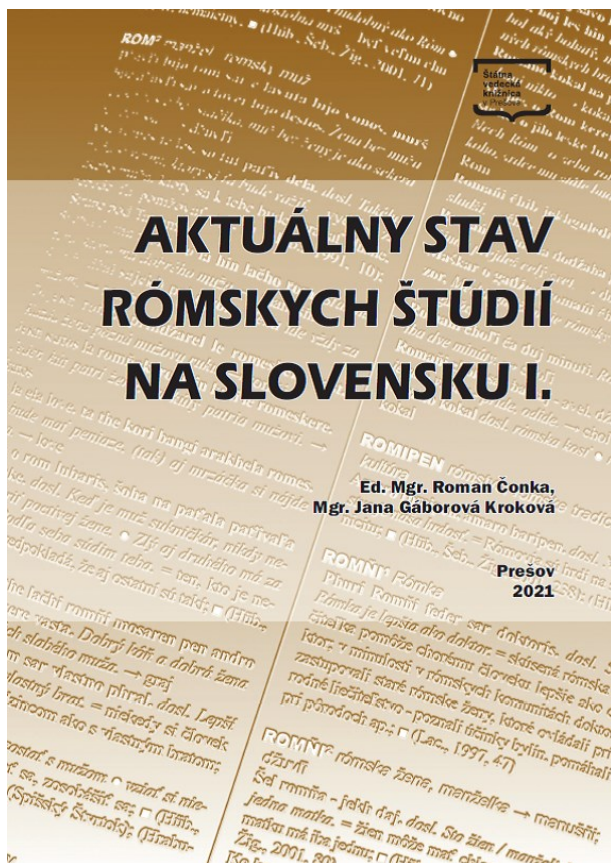
Tabuľka 8 Prehľad realizovaných výstav

P. č.	Termín výstavy	Organizácia	Počet návštevníkov
1.	1.3. - 31.3.2021	Hornozemplínska knižnica Vranov n./T.	586
2.	1.4. - 30.4.2021	Ľubovnianské osvetové stredisko S.Ľubovňa	52
3.	8.4. - 3.5.2021	VUC Prešov	300
4.	4.5. - 31.5.2021	Knižnica Dávida Gutgesela Bardejov	35
5.	5.5. - 31.5.2021	Krajská knižnica v Prešove	53
6.	2.6. - 30.6.2021	Hornošarišské osvetové stredisko v Bardejove	164
7.	2.6. - 30.6.2021	Kaštieľ Hanušovce nad Topľou_Krajské múzeum Prešov	900
8.	1.7. - 14.7.2021	Podduklianske osvetové stredisko Svidník	75
9.	1.7. - 31.7.2021	Podtatranské osvetové stredisko Poprad-Spišská Sobota	156
10.	14.7. - 31.7.2021	Krajské múzeum Prešov	426
11.	3.8.2021 - 30.8.2021	Vihorlatská knižnica Humenné	1801
12.	3.8.2021 - 30.8.2021	Vihorlatské múzeum v Humennom	89
13.	2.9.2021 - 30.9.2021	Hornozemplínske osv. stredisko Vranov n./T.	190
14.	2.9.2021 - 30.9.2021	Šarišské múzeum Bardejov	272
15.	1.10.2021 - 31.10.2021	Podduklianska knižnica vo Svidníku	47
16.	1.11.2021 - 30.11.2021	Ľubovnianska knižnica Stará Ľubovňa	324
17.	1.12.2021 - 7.1.2022	Ľubovnianska knižnica Stará Ľubovňa	450

Z dôvodu epidemiologickej situácie sa nepodarilo uskutočniť výstavu v Divadle Jonáša Záborského v Prešove a v dvoch organizáciách v Poprade, v Podtatranskej knižnici a v Podtatranskom múzeu. Ich realizáciu predpokladáme v roku 2022.

6. v rámci edičnej činnosti pripraviť publikáciu tematicky zameranú na mapovanie rómskych remesiel na Slovensku

V roku 2021 sme pripravili a vydali 3 tituly. Prvým výstupom bol vyššie spomínaný katalóg výstavy Neznáme farby osobností v tlačenej a elektronickej podobe. Katalóg obsahuje 23 obrazov a popisy jednotlivých osobností v slovenskom, rómskom a anglickom jazyku. Druhým výstupom je elektronický **zborník Aktuálny stav rómskych štúdií na Slovensku I.** V rokoch 2019 a 2020 sme usporiadali dve konferencie na témy súvisiace s rómskou kultúrou a romistickým výskumom na Slovensku.

Obrázok 23 Zborník Aktuálny stav rómskych štúdií na Slovensku I.

Prvá konferencia *Kultúra Rómov v digitálnom prostredí* bola realizovaná 20.11.2019 v spolupráci s Metodicko-pedagogickým centrom v Prešove a jej cieľom bolo zhromaždiť na jednom mieste výskumníkov, kulturológov, antropológov, knihovníkov a múzejníkov, ktorí sa vo svojej práci venujú rómskej kultúre a prezentujú ju prostredníctvom digitálneho priestoru širokej verejnosti. Záznam z konferencie sa postupne spracováva a bude dostupný na portáli knižnice www.portalsvk.sk. Časť príspevkov, ktoré odzneli na stretnutí je súčasťou tohto zborníka.

Druhá konferencia *Aktuálny stav rómskych štúdií na Slovensku* sa uskutočnila online 04.12.2020. Dokumentačno-informačné centrum ju realizovalo v spolupráci s Ústavom rómskych štúdií Prešovskej univerzity v Prešove a tematicky ju zameralo na rómske štúdiá v oblasti vzdelávacej, jazykovej, literárnej, sociálnej a kultúrnej (televízia, divadlo, digitálne prostredie). Cieľom podujatia bola prezentácia výsledkov vedecko-výskumnej a odbornej činnosti v zadefinovaných tematických okruhoch: školstvo a vzdelávanie, jazyk a literatúra, regionálne dejiny písané Rómami/regionálne dejiny Rómov v digitálnom prostredí, autorská tvorba, divadlo a televízia a sociálna oblasť.

Tretím vydaným titulom je fotografická kniha s názvom **Keriben, kumštos u Roma**, ktorá v tlačenej verzii vychádza len v rómskom jazyku a v elektronickej verzii bude kniha dostupná v slovenskom a anglickom jazyku. Kniha na 152 stranách prináša veľkoformátové fotografie, ktoré mapujú oblasť remesiel a hudby, keďže už od roku 2013 vzniká v centre unikátna zbierka digitálnych kultúrnych objektov vo forme videa, audio nahrávok, fotografií a skenov, mapujúcich rómsku kultúru v troch hlavných oblastiach: orálna história, hudobné dedičstvo a remeslá.

Publikácia prináša pestrý výber fotografií Rómov, ktorí sa venujú remeslám. V tomto prípade ide o tradičné remeslá, ktoré do 21. storočia vstúpili s prívlastkom umelecké. Prináša výber fotografií rómskych umeleckých remeselníkov a umelcov, zachytených priamo v akcii – umeleckí kováči, umeleckí rezbári a muzikanti tvoria jej gro.

Súčasťou tejto zbierky sú aj rómski výtvarníci, hlavne maliari. Publikáciu sme zostavili z výberu fotografií, ktoré vznikali v rozmedzí rokov 2013 – 2020 na území celého Slovenska. Fotografie majú dokumentačný charakter, vznikli súčasne s vykonávaním našej hlavnej činnosti, ktorou je tvorba audiovizuálneho záznamu. Priamo v mieste deja zachytávajú reálnu situáciu, aktivitu, ľudí, bez štylizácie či prvoplánového portrétu protagonistov. O to viac sú tieto fotografie autentické. Anotácie k fotografiám prinášajú viac informácií o zobrazených ľuďoch.

Obrázok 24 *Publikácia Remeslo, umenie a Rómovia*

Aj keď na Slovensku (ale aj vo svete) vzniká veľa fotografických kníh profesionálnych fotografov, ktoré

zobrazujú Rómov, táto kniha je predsa len trochu iná a svojim spôsobom aj ojedinelá. Rómov nezobrazuje v prostredí marginalizovaných komunít, chudoby a sociálneho vylúčenia, rovnako ich nezobrazuje ani v častokrát stereotypnom obraze. Autormi fotografií sú bývalí aj súčasní zamestnanci dokumentačno-informačného centra rómskej kultúry knižnice: Roman Čonka, Jana Paľová, Zdeněk Kovář, Vladimír Pa-prčka, Radka Riňáková Repková a Marcel Mravec.

4. ROZPOČET ORGANIZÁCIE

Plnenie rozpočtu v €

Tabuľka 9 Plnenie rozpočtu knižnice

Ukazovateľ	Skutočnosť 2020	Schválený rozpočet 2021	Upravený rozpočet 2021	Skutočnosť 2021	% čerpania 4:3	Index 21/20x100 4:1
a	1	2	3	4	5	6
Príjmy celkom, z toho:	25 968	20 500	20 500	20 689	101	80
200 Nedaňové príjmy, z toho:	25 968	20 500	20 500	20 689	101	80
210 Príjmy z vlastného majetku	2 304	2 300	2 304	2 304	100	100
220 Administratívne a iné poplatky	20 897	18 200	18 012	18 201	101	87
230 Kapitálové príjmy						
290 Iné nedaňové príjmy, z toho:	2 767		184	184	100	7

292 012 dobropisy	265		71	71	100	27
292 017 vrátky			113	113	100	
292 019 refundácie	2 502					
292 027 iné						
300 Granty a transfery						
600 Bežné výdavky, z toho:	1 192 702	1 252 946	1 292 483	1 292 481	100	108
610 Mzdy, platy, služobné príjmy a OOV	575 770	518 513	533 073	533 073	100	93
620 Poistné a príspevok do poisťovní	201 120	186 114	189 908	189 908	100	94
630 Tovary a služby, z toho:	412 748	545 106	557 636	557 634	100	135
631 Cestovné náhrady	754	4 000	716	716	100	95
632 Energie, voda a komun.	55 193	60 280	65 798	65 798	100	119
633 Materiál	122 730	87 900	170 719	170 719	100	139
634 Dopravné	4 767	6 450	7 803	7 803	100	164
635 Rutinná a štand. údržba	62 951	115 176	61 991	61 991	100	98
636 Nájomné za prenájom	76 485	180 000	157 213	157 213	100	205
637 Ostatné tovary a služby	89 868	91 300	93 396	93 394	100	104
640 Bežné transfery, z toho:	754	4 000	716	716	100	95
Členské príspevky	55 193	60 280	65 798	65 798	100	119
Odstupné	122 730	87 900	170 719	170 719	100	139
Odchodné	4 767	6 450	7 803	7 803	100	164
Náhrada príjmu	62 951	115 176	61 991	61 991	100	98
700 Kapitálové výdavky, z toho:	40 676	0	308 748	308 378	100	758
710 Obstaranie kapitálových aktív	40 676	0	308 748	308 378	100	758
Výdavky celkom / BV + KV /	1 233 378	1 252 946	1 601 231	1 600 859	100	130

Poznámka: v uvedenom prehľade sú zahrnuté všetky rozpočtové prostriedky organizácie, vrátane prostriedkov EÚ a na spolufinancovanie a mimorozpočtové výdavky
 BV – bežné výdavky
 KV – kapitálové výdavky

4.1 Zhodnotenie plnenia záväzných ukazovateľov

Rozpis záväzných ukazovateľov štátneho rozpočtu na rok 2021:

- záväzný ukazovateľ **príjmy ŠR** stanovený na 20 500 € a k 31.12.2021 dosiahol skutočnú výšku **20 689 €**, plnenie na 101,00 %;
- záväzný ukazovateľ **bežné výdavky** schválený vo výške 1 252 946 € bol v priebehu roka 2021 upravený na sumu 1 292 483 €, skutočnosť k 31.12.2021 je **1 292 481 €**, percentuálne plnenie je na 100%;
- záväzný ukazovateľ **kapitálové výdavky** nebol k 01.01.2021 schválený, rozpočtovým opatrením bol upravený na 308 748 €, skutočnosť k 31.12.2021 je **308 378 €**, plnenie na 100 %;
- záväzný ukazovateľ **mzdové prostriedky** vo výške 518 513 € bol navýšený na **533 073 €**, percentuálne plnenie je 100 %;
- záväzný ukazovateľ **limit zamestnancov** stanovený na 40 predstavuje k 31.12.2021 v priemernom evidenčnom prepočítanom stave hodnotu 41,5.

Tabuľka 10 Záväzné ukazovatele rozpočtu

Ukazovateľ	Klasifikácia	Rok 2021 (v €)
Príjmy ŠR (zdroj 111)	kat. 200	20 500

Kód programu 08S0105 Knižnice a knižničná činnosť		
Bežné výdavky spolu	kat. 600	1 252 946
01.3.3 Iné všeobecné služby, z toho:		1 244 946
- mzdy, platy, služobné príjmy a OOV	kat. 610	518 513
08.5.0 Výskum a vývoj v oblasti rekreácie, kultúry a náboženstva		8 000
Limit zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme		40

Prehľad vykonaných rozpočtových opatrení

V priebehu roka bolo k schválenému rozpočtu vykonaných **5 rozpočtových opatrení (RO)**:

- RO č. 1** – zvýšenie rozpočtu bežných výdavkov v prvku programovej štruktúry 08T 0106 Projekt akvizície zbierkových predmetov a knižničných fondov na projekt „Nákup dokumentov do knižničného fondu“ vo výške **10 000 €**;
- RO č. 2** – zvýšenie rozpočtu kapitálových výdavkov v prvku programovej štruktúry 08T 0109 Stratégia rozvoja slovenského knihovníctva na projekt „Rekonštrukcia a modernizácia ŠVK – interiérové a exteriérové úpravy OKIS“, IA 39 724 vo výške **265 248 €**, ktoré sú zdrojom roku 2020 a **13 500 €** v prvku programovej štruktúry 08S 0105 Knižnice a knižničná činnosť na IA 35 948 ŠVK PO – Nákup strojov, prístrojov, zariadení, techniky a náradia na obnovu hardvérovej základne zabezpečujúcej vnútro-knižničné systémy – dochádzkový systém, rezervačný systém, intranet a pod;
- RO č. 3** – zvýšenie rozpočtu kapitálových výdavkov v prvku programovej štruktúry 08T 0109 Stratégia rozvoja slovenského knihovníctva na IA 28 173 ŠVK PO – Implementácia RFID technológie na projekt „Implementácia RFID technológie v knižnici – nové služby“, ktorého predmetom je sprístupnenie objednaných dokumentov používateľom knižnice s využitím moderného technologického vybavenia, vo výške **30 000 €**;
- RO č. 4** – zvýšenie rozpočtu bežných výdavkov v prvku programovej štruktúry 08S 0105 Knižnice a knižničná činnosť o **19 650 €**, v tom kat. 610 Mzdy, platy, služobné príjmy a ostatné osobné vyrovnania vo výške **14 560 €** a kat. 620 Poistné a príspevok do poisťovní vo výške **5 090 €** na vyplatenie odmien podľa Dodatku č. 1 ku Kolektívnej zmluve vyššieho stupňa pre zamestnávateľov, ktorí pri odmeňovaní postupujú podľa zákona č. 553/2003 Z. z. o odmeňovaní niektorých zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme;

RO č. 5 – zvýšenie rozpočtu bežných výdavkov v prvku programovej štruktúry 08S 0105 Knižnice a knižničná činnosť o **9 887 €** na dofinancovanie nevyhnutných potrieb súvisiacich s činnosťou ŠVK v Prešove.

Tabuľka 11 Štruktúra rozpočtu po úpravách RO

Ukazovateľ	schválený rozpočet	úprava rozpočtu	upravený rozpočet k 31.12.2021
Príjmy celkom	20 500	-	20 500
Bežné výdavky spolu, z toho:	1 252 946	39 537	1 292 483
08S0105 Knižnice a knižničná činnosť	1 180 116	29 537	1 209 653
0EK 0103 Informačné technológie financované zo ŠR	72 830	-	72 830
08T0106 Projekt akvizície zbierkových predmetov a KF		10 000	10 000
Limit zamestnancov	40	-	40
Kapitálové výdavky spolu, z toho:	-	308 748	308 748
08S0105 Knižnice a knižničná činnosť		13 500	13 500
08T0109 Stratégia rozvoja slovenského knihovníctva		295 248	295 248
Výdavky vrátane kapitálových celkom	1 252 946	348 285	1 601 231

4.2 Príjmy organizácie

Príjmy organizácie podľa ekonomickej klasifikácie

Závazný ukazovateľ príjmy ŠR (zdroj 111) bol schválený vo výške 20 500 €, dosiahnuté príjmy vo výške 20 689 € predstavujú percentuálne plnenie na 101 %. Na plnení záväzného ukazovateľa príjmov štátneho rozpočtu sa prevažnou mierou podieľali príjmy z poplatkov za porušenie predpisov (nedodržanie výpožičnej lehoty), z poplatkov za predaj služieb a predaj publikácií z edičnej činnosti. K ďalším príjmom vo výške 2 304 € patrí príjem z vlastníctva majetku, a to z prenájmu pozemku na základe zmluvy, ale aj z krátkodobého prenájmu.

Tabuľka 12 Štruktúra príjmov

Ukazovateľ	schválený rozpočet	upravený rozpočet	skutočnosť k 31.12.2021	% plnenia
Príjmy celkom, z toho:	20 500	20 500	20 689	101
200 Nedaňové príjmy celkom, z toho:	20 500	20 500	20 689	101
210 Príjmy z vlastníctva majetku	2 300	2 304	2 304	100
220 Príjmy z vlastnej činnosti, z toho:	18 200	18 012	18 201	101
- pokuty a penále za porušenie predpisov	11 000	12 294	12 483	101
- predaj výrobkov, prác a služieb	7 200	5 718	5 718	100
230 Kapitálové príjmy	-	-	-	
290 Iné nedaňové príjmy	-	184	184	100
300 Granty a transfery	-	-	-	

Tabuľka 13 Plnenie príjmov

Ukazovateľ	Plnenie v €
210 príjmy z vlastníctva majetku, z toho:	2 304
- 212002 z prenajatých pozemkov (krátkodobý prenájom časti pozemku na prevádzkovanie luna-parkov)	120
- 212002 z prenajatých pozemkov (prenájom pozemku na umiestnenie reklamných zariadení podľa zmluvy)	2 184
220 administratívne a iné príjmy, z toho:	18 201
- 222003 z porušenia predpisov (sankcie za oneskorené vrátenie výpožičiek)	12 483
- 223001 z predaja služieb (príjmy za registráciu nových používateľov, reprografické služby, rešerše a poskytovanie medzinárodnej medziknižničnej výpožičnej služby)	5 718
230 kapitálové príjmy, z toho:	-
- 231 príjem z predaja kapitálových aktív	-
290 iné nedaňové príjmy, z toho:	184
- 292 ostatné príjmy (z dobropisov, vrátky poistného)	184
300 granty a transfery:	-

Vyhodnotenie mimorozpočtových príjmov

Mimorozpočtové príjmy v roku 2021 neboli poskytnuté.

4.3 Výdavky organizácie**Výdavky podľa ekonomickej klasifikácie**

Celkové rozpočtované výdavky knižnice pre rok 2021 boli vo výške **1 252 946 €**, po úprave sa rozpočet navýšil na 1 601 231 € (vrátane finančných prostriedkov z roku 2020 vo výške 278 748 € uplatnených v zmysle § 8 zákona 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách), skutočnosť k 31.12.2021 je **1 600 859 €**. Čerpanie bolo členené na:

- bežné výdavky 1 292 481 €
- kapitálové výdavky 308 378 €

a) čerpanie bežných výdavkov celkom:

Finančné prostriedky vo výške **1 292 481 €** boli použité na bežnú činnosť knižnice, na výplatu miezd a odvodov do poistných fondov, na nákup energií, materiálov a rôznych služieb pre zabezpečenie bezproblémovej prevádzky knižnice, na financovanie prevádzky odborného pracoviska dokumentačno-informačného centra rómskej kultúry a na vedecko-výskumnú činnosť.

610 Mzdy v hodnote **533 073 €** boli použité na výplatu tarifných miezd, osobných príplatkov, príplatkov za riadenie, príplatok za vedenie vozidla, nadčasovú prácu, odmien za pracovné zásluhy pri dosiahnutí 50 a 60 rokov veku, odmien podľa Dodatku č. 1 Kolektívnej zmluvy vyššieho stupňa a odmien pri príležitosti vianočných sviatkov (zdroj 111);

620 Poistné a príspevok do poisťovní v sume **189 908 €** boli použité v zákonom stanovenej výške;

Tabuľka 14 Čerpanie výdavkov v položke Tovary a služby (630)

Pol. Názov	upravený rozpočet	čerpanie k 31.12.2021	% čerpania
631 Cestovné výdavky	716	716	100
632 Energie, voda, komunikácie	65 798	65 798	100
633 Materiál a dodávky	170 719	170 719	100
634 Dopravné	7 803	7 803	100
635 Rutinná a štandardná údržba	61 991	61 991	100
636 Nájomné za nájom	157 213	157 213	100
637 Ostatné tovary a služby	93 396	93 394	100
Tovary a služby spolu	557 636	557 634	100

630 Tovary a služby v hodnote **557 634 €** boli použité na tieto účely:

631 Cestovné výdavky v sume 716 € boli vyplatené cestovné náhrady pri tuzemských pracovných cestách vo výške 365 €, z toho 200 € bolo čerpanie cez funkčnú klasifikáciu 08.5.0 - výskum a vývoj v oblasti rekreácie, kultúry a náboženstva a 351 € na 1 zahraničnú pracovnú cestu;

632 Energie, voda, komunikácie: suma 65 798 € bola čerpaná v týchto podpoložkách:

- 632001 – Energie: 50 272 € (elektrická energia a plyn);
- 632002 – Vodné, stočné: 3 068 €;
- 632003 – Poštové služby: 4 221 €;
- 632004 – Komunikačná infraštruktúra: 2 238 € (poplatky za užívanie rezortných komunikačných a počítačových sietí, prístup k internetu);
- 632005 – Telekomunikačné služby: 5 999 € (poplatky za práce a služby telekomunikácií vrátane IP telefónie);

633 Materiál: v rámci celej položky bolo čerpanie vo výške 170 719 €, ktoré boli použité v týchto podpoložkách:

- 633001 – Interiérové vybavenie: 48 875 € – vybavenie čítárne v rekonštruovaných priestoroch budovy na Hlavnej ul., nábytok pre rekonštruované priestory budovy na Námestí mládeže 1,
- 633002 – Výpočtová technika: 11 560 € na nákup a obmenu HW – PC 6x, multifunkčné zariadenie, operačná pamäť pre strižňu, UPS k dochádzkovému terminálu, čipové karty, 3x USB token pre štátnu pokladnicu, pamäťová karta pre kameru a PC, viacportový adaptér, USB rozbočovač,
- 633003 – telekomunikačná technika: 10 251 € – kamery do čítárne na Hlavnej ul., súprava mikrofónov na nahrávanie, zariadenie na live stream, okuliare na virtuálnu realitu k prezentácii 3D prehliadok;
- 633004 – Prevádzkové stroje, prístroje, zariadenia, technika, náradie: 784 € – germicídny žiarič, 2 ks skartovačka,
- 633006 – Všeobecný materiál: 21 887 €, nákup knižných zarážok do regálov v sklade knižničného fondu, kancelárskych, čistiach a hygienických potrieb, detektora CO v kotolni, magnetickej pásky na označenie regálov, LED žiaroviek, RFID etikiet,
- 633007 – Špeciálny materiál: 2 450 € na nákup materiálov pre knihársku dielňu, respirátorov;
- 633009 – Knihy, časopisy, noviny: suma 72 300 € bola čerpaná na bežné nákupy periodickej a neperiodickej literatúry, z toho 10 000 € bolo čerpaných v rámci účelovo určených finančných prostriedkov v prvku programovej štruktúry 08T 0106;
- 633010 – Pracovné odevy, obuv a PP: 285 € – tričká, plášte a zimná obuv pre skladníkov a dielňu;
- 633013 – Softvér: 1 073 €, softvér EDIUS PRO X – upgrade pre strižňu, SW na strih a SW k okuliárom na virtuálnu realitu;
- 633015 – palivo ako zdroj energie: 54 € na nákup nafty pre motorgenerátor (pre potreby DICRK);
- 633018 – Licencie: 1 200 € na SW na audiovizuálny záznam;

634 Dopravné – čerpanie 7 803 € bolo použité na nákup pohonných hmôt, úhradu havarijného a povinného zmluvného poistenia áut, opravy a údržbu áut, diaľničné známky;

635 Rutinná a štandardná údržba: 61 991 € bolo použitých na diagnostiku a kalibrovanie UPS, profylaktika UPS NETYS, podporu od výrobcu na HW a SW zariadení na DICRK, update portálu, upgrade firmvéru, opravu rezačky v kníhviazačskej dielni, servisnú prehliadku doplnovačky vody v kotolni, servisná prehliadka posuvných dverí na OKIS, klimatizácií EMERSON - HPM1, oprava sietí proti holubom;

636 Nájomné za prenájom priestorov skladu kníh a spotrebu energií, prenájom mobilného regálového systému, kopírovacieho stroja, 1 parkovacieho miesta pri sídelnej budove knižnice na Hlavnej ul. a kávomatu na oddelení služieb boli čerpané prostriedky v celkovej sume 157 213 €;

637 Služby: výdavky v sume 93 394 € boli čerpané na:

- 637001 – Školenia, kurzy, semináre, konferencie: 593 €, online seminár k novele zákonníka práce, účastnícky poplatok seminára *Remeslo a kniha*, ubytovanie účinkujúcich podujatia *Živá kniha*;
- 637002 – Konkurzy a súťaže 2 700 € na vyplatenie odmien podľa zmluvy na základe autorského zákona za umelecký výkon – spev, hudobné vystúpenie pri realizácii podujatia *Živá kniha* (slovo – obraz - zvuk) – z činnosti dokumentačno-informačného centra rómskej kultúry;
- 637004 – Všeobecné služby: 22 141 € za revízie elektrických a plynových zariadení, komínov, bleskozvodov, elektronického zabezpečovacieho systému, SHZ, EPS, polygrafické práce a grafické spracovanie publikácií v rámci vedecko-výskumnej činnosti, za autorské a grafické spracovanie fotografickej knihy pracovanej zamestnancami DICRK, tlač brožúry obrazov, umelecké preklady textov pri tvorbe digitálnych kultúrnych objektov, renováciu tonerov, zlatenie obalov kníh, 3-kamerový záznam z podujatia *Živá kniha*, profylaktika motorgenerátora, návrh, výroba a inštalácia svetelnej tabule s názvom a logom inštitúcie, kalibrácia detektorov CO/CH₄, kosenie;
- 637005 – Špeciálne služby: 3 623 € za právne služby, ochranu objektov, služby BOZP, PO;
- 637011 – Štúdie, expertízy, posudky: 2 472 € bolo použitých na audit dokumentácie k ochrane osobných údajov, reaudit pracovnej zdravotnej služby, vypracovanie geometrického plánu po rekonštrukcii OKIS;
- 637012 – Poplatky a odvody: 325 € bankové poplatky a odvod pre LITA z tržieb za reprografické služby;
- 637014 – Stravovanie: suma 26 234 € použitá ako príspevok zamestnávateľa na stravovanie zamestnancov v zmysle zákona;
- 637016 – Prídel do SF: 6 877 €;
- 637027 – Odmeny na základe dohôd vykonávaných mimo pracovného pomeru: suma 22 047 € na tieto činnosti: upratovanie – celoročne, vykurovanie – sezónne, verifikáciu a adjustáciu knižničného fondu, čipovanie knižničných dokumentov, zverejňovanie digitálnych kultúrnych objektov na portáli ŠVK, overenie zverejnenia na Slovakia.sk a vytvorenie podkladov pre ich sprístupnenie, príprava digitálnych objektov na import do CDA, záverečná kontrola digitálnych kultúrnych objektov, kontrola/revízia bibliografických záznamov, preklad abstraktov k štúdiám a kľúčových slov k štúdiám odborných zamestnancov OHKF, vypracovanie recenzentského posudku, jazykovú korektúru, korektorské práce ako súčasť edičnej činnosti OHKF, preklady charakteristík, obsahu podujatí a kľúčových slov k žiadosti o hodnotenie spôsobilosti pre výkon vedecko-výskumnej činnosti ŠVK;
- 637035 – Dane: 6 382 € daň z nehnuteľností, poplatky RTVS, vývoz odpadu;

640 Bežné transfery vo výške 11 866 € boli použité na členské príspevky, odstupné, odchodné, nemocenské dávky.

b) čerpanie kapitálových výdavkov celkom:

Knižnica v roku 2021 čerpala kapitálové výdavky v rámci prvku programovej štruktúry **08T 0109 Stratégia rozvoja slovenského knihovníctva** na IA č. 39 724 ŠVK PO – Rekonštrukcia a modernizácia objektov v správe ŠVK na projekt „Rekonštrukcia a modernizácia ŠVK Prešov – interiérové a exteriérové úpravy OKIS“ vo výške **265 111 €** (interiérové úpravy 2. nadzemného podlažia oddelenia služieb a vybudovanie bezbariérového vstupu na 1. aj 2. podlažie) a na IA 28 173 ŠVK PO – Implementácia RFID technológie na projekt „Implementácia RFID technológie v knižnici – nové služby“ vo výške **29 772 €** (inštalovanie rezervačného zariadenia na vyzdvihnutie objednaných dokumentov aj mimo otváracích hodín knižnice). V rámci prvku programovej štruktúry **08S 0105 Knižnice a knižničná činnosť** na IA 35 948 ŠVK PO – Nákup strojov, prístrojov, zariadení, techniky a náradia na obnovu hardvérovej základne zabezpečujúcej vnútroknížničné systémy vo výške **13 495 €** (nákup servera s virtualizačnou platformou).

Výdavky podľa funkčnej klasifikácie

a) 01.3.3. – Iné všeobecné služby, bežné výdavky spolu 1 284 483 €.

Tabuľka 15 Bežné výdavky (funkčná klasifikácia)

Program	Zdroj	Položka	Názov	Rozpočet	Čerpanie	% čerpania
08S0105	111	610	Mzdy, platy a OOV	533 073	533 073	100
		610	Mzdy, platy a OOV	533 073	533 073	100
08S0105	111	620	Poistné a príspevky do poisťovní	189 240	189 240	100
		620	Poistné a príspevky do poisťovní	189 240	189 240	100
08S0105	111	630	Tovary a služby	467 474	467 474	100
08T0106	111	630	Tovary a služby	10 000	10 000	100
0EK0103	111	630	Tovary a služby	72 830	72 830	

		630	Tovary a služby	550 304	550 304	100
08S0105	111	640	Bežné transfery	11 866	11 866	100
		600	Bežné výdavky spolu	1 284 483	1 284 483	100

b) 01.3.3 Iné všeobecné služby, kapitálové výdavky spolu 308 378 €

Tabuľka 16 Kapitálové výdavky (funkčná klasifikácia)

Program	Zdroj	Položka	Názov	Rozpočet	Čerpanie	% čerpania
08S0105	131K	710	Obstarávanie kapitálových aktív	13 500	13 495	100
08T0109	111	710	Obstarávanie kapitálových aktív	30 000	29 772	100
08T0109	131K	710	Obstarávanie kapitálových aktív	265 248	265 111	100
		700	Kapitálové výdavky	308 748	308 378	100

c) 08.5.0 Výskum a vývoj v oblasti rekreácie, kultúry a náboženstva, bežné výdavky 7 998 €

Tabuľka 17 Bežné výdavky (funkčná klasifikácia)

Program	Zdroj	Položka	Názov	Rozpočet	Čerpanie	% čerpania
08S0105	111	620	Poistné a príspevky do poisťovní	669	669	100
		620	Poistné a príspevky do poisťovní	669	669	100
08S0105	111	630	Tovary a služby	7 331	7 329	100
		630	Tovary a služby	7 331	7 329	100
		600	Bežné výdavky spolu	8 000	7 998	100

d) 08.5.0 Výskum a vývoj v oblasti rekreácie, kultúry a náboženstva, kapitálové výdavky neboli čerpané.

Vyhodnotenie plnenia programovej štruktúry

Tabuľka 18 Bežné výdavky (programová štruktúra)

Program	Zdroj	Názov	Rozpočet	Čerpanie	% čerpania
08S0105	111	Knižnice a knižničná činnosť	1 209 653	1 209 651	100
08T0106	111	Projekt akvizície zbierkových predmetov a knižničných fondov	10 000	10 000	100
0EK0103	111	Informačné technológie financované zo ŠR	72 830	72 830	100
		Spolu	1 292 483	1 292 481	100

Tabuľka 19 Kapitálové výdavky (programová štruktúra)

Program	Zdroj	Názov	Rozpočet	Čerpanie	% čerpania
08S0105	131K	Knižnice a knižničná činnosť	13 500	13 495	100
08T0109	111	Stratégia rozvoja slovenského knihovníctva	30 000	29 772	100
08T0109	131K	Stratégia rozvoja slovenského knihovníctva	265 248	265 111	100
		Spolu	308 748	308 378	100

Vyhodnotenie čerpania výdavkov v rámci prioritných projektov za rok 2021

1. V prvku programovej štruktúry **08T 0106 Projekt akvizície zbierkových predmetov a knižničných fondov** knižnica financovala 1 projekt:

Nákup knižničných dokumentov v sume 10 000,00 €. V rámci projektu bolo zakúpených 688 knižničných jednotiek, z toho 365 domácich titulov a 323 zahraničných titulov. Finančné prostriedky boli vyčerpané v plnej výške.

2. V prvku programovej štruktúry **08T 0109 Stratégia rozvoja slovenského knihovníctva**:

- a) *Rekonštrukcia a modernizácia ŠVK – interiérové a exteriérové úpravy OKIS* v sume 265 248 €. Realizáciou projektu sa zvýšil komfort poskytovaných služieb, odstránili sa architektonické bariéry a knižnica sa otvorila širšiemu okruhu používateľov. Finančné prostriedky neboli dočerpané vo výške 137,15 €.

Obrázok 25 Zrekonštruovaný vstup do knižnice na Námestí mládeže 1

- b) Implementácia RFID technológie v knižnici – nové služby v sume 30 000 € s cieľom umožniť vyzdvihnutie objednaných dokumentov v nepretržitom režime. Finančné zdroje neboli dočerpané vo výške 228 €.

Výdavky organizácie na financovanie projektu Dokumentačno-informačné centrum rómskej kultúry

Národný projekt **Dokumentačno-informačné centrum rómskej kultúry** podporený v rámci Operačného programu Informatizácia spoločnosti, prioritná os 2 „Rozvoj pamäťových a fondových inštitúcií a obnova ich národnej infraštruktúry“ a spolufinancovaný Európskym fondom regionálneho rozvoja bol vecne ukončený 31.10.2014. Finančné ukončenie bolo uzavreté 16.6.2015, čím sa projekt dostal oficiálne do obdobia trvalej udržateľnosti. Na financovanie prevádzky DICRK v roku 2021 za zdroj 111 sa čerpali finančné prostriedky nasledovne:

Tabuľka 20 Prehľad čerpania výdavkov v období udržateľnosti k 31.12.2021

Položka EK	Rozpočet v €	Upravený rozpočet 2021	Skutočnosť 2021	% plnenia
610	97 475	103 775	103 775	100
620	34 067	36 269	36 269	100
630	112 869	107 303	107 303	100
v tom: 631		404	404	100
632		15 867	15 867	100
633		12 727	12 727	100
634		2 685	2 685	100
635		54 790	54 790	100
636		890	890	100
637		19 940	19 940	100

640	1000	2 038	2 038	100
600 Spolu	245 411	249 385	249 385	100
700 Spolu				
600+700 Celkom	245 411	249 385	249 385	100

V rámci čerpania bežných výdavkov najväčší podiel predstavuje spotreba energií, výdavky na maintenance zariadení, opravu a údržbu zariadení, odmeny vyplácané podľa zmlúv na základe autorského zákona – preklady textov vytvorených pri spracovaní digitálnych kultúrnych objektov zo slovenského do anglického a rómskeho jazyka, umelecké výkony pri realizácii pravidelných podujatí *Živé knihy*.

Vyhodnotenie mimorozpočtových výdavkov

Mimorozpočtové výdavky knižnica nečerpala.

Vyhodnotenie čerpania finančných prostriedkov na zahraničné pracovné cesty

Knižnica čerpala v roku 2021 výdavky na 1 zahraničnú pracovnú cestu – aktívna účasť 1 zamestnanca oddelenia dokumentačno-informačného centra rómskej kultúry na medzinárodnej konferencii Gypsy Lore society v Prahe k oblasti výuky rómskeho jazyka a rómskej literatúry vôbec. Čerpané prostriedky boli vo výške 351 €.

4.4 Zhodnotenie plnenia kontraktu podľa činností

Výkon odborných knižničných činností

Tabuľka 21 Plnenie kontraktu podľa činností – výkon odborných knižničných činností

Výdavky na projekt v členení podľa ekonomickej klasifikácie	Finančné krytie						Rozpočtované príjmy z financovanej činnosti	
	Výdavky celkom		Z prostriedkov ŠR		Z mimorozp. zdrojov			
	*	**	*	**	*	**	*	**
a	1	2	3	4	5	6	7	8
610 - Mzdy, platy, služobné príjmy a OOV spolu	435 598	429 298	435 598	429 298				
620 - Poistné a príspevok do poisťovní spolu	157 137	152 970	157 137	152 970				
630 - Tovary a služby spolu:	444 124	443 002	444 124	443 002				
640 - Bežné transfery spolu:	2 213	9 828	2 213	9 828				
600 - Bežné výdavky spolu	1 039 072	1 035 098	1 039 072	1 035 098			20 500	20 689
710 - Obstarávanie kapitálových aktív spolu:	308 748	308 378	308 748	308 378				
700 - Kapitálové výdavky spolu								
600 + 700 SPOLU	1 347 820	1 343 476	1 347 820	1 343 476			20 500	20 689

* údaj, ktorý je v zhode s údajom uvedeným v Kontrakte na rok 2021

** skutočnosť čerpania k 31.12.2021 v celých číslach

Vedecko-výskumná činnosť

Tabuľka 22 Plnenie kontraktu podľa činností – VVČ

Výdavky na projekt v členení podľa ekonomickej klasifikácie	Finančné krytie						Rozpočtované príjmy z financovanej činnosti	
	Výdavky celkom		Z prostriedkov ŠR		Z mimorozp. zdrojov			
	*	**	*	**	*	**	*	**
a	1	2	3	4	5	6	7	8
610 - Mzdy, platy, služobné príjmy a OOV spolu								
620 - Poistné a príspevok do poisťovní spolu		669		669				
630 - Tovary a služby spolu:	8 000	7 329	8 000	7 329				

640 - Bežné transfery spolu:								
600 - Bežné výdavky spolu	8 000	7 998	8 000	7 998			0	0
710 - Obstarávanie kapitálových aktív spolu:								
700 - Kapitálové výdavky spolu	0	0	0	0				
600 + 700 SPOLU	8 000	7 998	8 000	7 998			0	0

* údaj, ktorý je v zhode s údajom uvedeným v Kontrakte na rok 2021

** skutočnosť čerpania k 31.12.2021 v celých číslach

Zabezpečenie financovania udržateľnosti projektov

Tabuľka 23 Plnenie kontraktu podľa činností – udržateľnosť NP

Výdavky na projekt v členení podľa ekonomickej klasifikácie	Finančné krytie						Rozpočtované príjmy z financovanej činnosti	
	Výdavky celkom		Z prostriedkov ŠR		Z mimorozp. zdrojov			
	*	**	*	**	*	**	*	**
a	1	2	3	4	5	6	7	8
610 - Mzdy, platy, služobné príjmy a OOV spolu	97 475	103 775	97 475	103 775				
620 - Poistné a príspevok do poisťovní spolu	34 067	36 269	34 067	36 269				
630 - Tovary a služby spolu:	112 869	107 303	112 869	107 303				
640 - Bežné transfery spolu:	1 000	2 038	1 000	2 038				
600 - Bežné výdavky spolu	245 411	249 385	245 411	249 385			0	0
710 - Obstarávanie kapitálových aktív spolu:								
700 - Kapitálové výdavky spolu								
600 + 700 SPOLU	245 411	249 385	245 411	249 385			0	0

* údaj, ktorý je v zhode s údajom uvedeným v Kontrakte na rok 2021

** skutočnosť čerpania k 31.12.2021 v celých číslach

4.5 Samostatné účty

Počiatočný stav na účte sociálneho fondu bol **1 035 €**, príjmy tvoril odvod z objemu vyplatených miezd vo výške 1,5 %, čo predstavovalo **6 877 €**. Výdavky z účtu sociálneho fondu v priebehu roka mali celkovú hodnotu **6 441 €** a boli použité ako príspevok na stravovanie zamestnancov. **Konečný stav** sociálneho fondu k 31. 12. 2021 je **1 471 €**.

Depozitný účet mal v roku 2021 príjem vo výške **420 €** – ide o vrátenie zrážky zo mzdy za mesiac december jedného zamestnanca

5. PROSTRIEDKY EURÓPSKEJ ÚNIE A NA SPOLUFINANCOVANIE

Knižnica nečerpala finančné prostriedky z rozpočtu Európskej únie ani iné prostriedky zo zahraničia.

6. PERSONÁLNE OTÁZKY

6.1 Organizačná štruktúra

Odborná činnosť knižnice v roku 2021 bola poznačená znížením limitu počtu zamestnancov o 10 %, t. j. o 4 osoby. Pre tak malú organizáciu so 44 zamestnancami akou knižnica je, je tento počet veľmi vysoký. Pre knižnicu je ťažké zabezpečiť kvalitný výkon odborných činností a zároveň dosiahnuť plánované ukazovatele, ak viaceré činnosti vykonávajú zamestnanci kumulovane.

Zriaďovateľ však povolil prekročenie stanoveného limitu počtu zamestnancov za podmienky, že nebude prekročený záväzný limit mzdových finančných prostriedkov. To sme dodržali a prekročenie finančných prostriedkov sa uskutočnilo iba na základe pridelenia finančných prostriedkov na odmeny zamestnancov v závere roka v celkovej výške 19 650 € vrátane príspevkov do poisťovní.

V zmysle uvedených informácií ako aj v súlade aj s inými nevyhnutnými organizačnými zmenami bol aktualizovaný knižničný poriadok a upravená organizačná štruktúra. Knižnica má v súčasnosti 7 odborných útvarov a útvar riaditeľky, ktoré zodpovedali za nasledovné činnosti:

1. dokumentačno-informačné centrum rómskej kultúry (5 zamestnancov):

- a) mapovanie a dokumentovanie prejavov živej rómskej kultúry v rámci celého Slovenska, zber dát a dokumentov, odbornú evidenciu a spracovanie získaných dát a dokumentov,
- b) budovanie geografickej databázy informácií z oblasti rómskej kultúry – mapová služba,
- c) podieľa sa na edičnom spracovaní získaných kultúrnych objektov a dát v oblasti rómskej kultúry,
- d) organizovanie kultúrnych, vzdelávacích, popularizačných a prezentačných podujatí so vzťahom k rómskemu etniku na celoslovenskej i medzinárodnej úrovni, atď.;

2. oddelenie akvizície a spracovania fondov (7 zamestnancov):

- a) akvizíciu dokumentov do knižničného fondu, medzinárodnú výmenu dokumentov, kontrolu dodávania povinných výtlačkov, akvizíciu domácej i zahraničnej periodickej literatúry a jej evidenciu,
- b) spracovanie všetkých získaných dokumentov,
- c) analytické spracovanie seriálov,
- d) vyraďovanie dokumentov z knižničného fondu, atď.;

3. oddelenie ekonomiky a prevádzky (3,5 zamestnanca):

- a) rozpočtovanie a financovanie príjmov a výdavkov v rámci organizácie v súlade so zákonom o rozpočtových pravidlách
- b) ekonomickú agendu súvisiacu s prevádzkou knižnice a so systémom Štátnej pokladnice,
- c) mzdovú a odvodovú agendu zamestnancov,
- d) verejné obstarávanie,
- e) správu všetkých objektov a ochranu majetku knižnice,
- f) prevádzku a údržbu motorových vozidiel, expedíciu a prísun poštových zásielok,
- g) hotovostné operácie knižnice, atď.;

4. oddelenie historických knižničných fondov (4 zamestnanci):

- a) budovanie historických knižničných fondov, ich akvizícia a odborné analytické spracovanie,
- b) vedecko-výskumná činnosť v oblasti dejín knižnej kultúry,
- c) edičnú, publikačnú činnosť a prezentáciu knižnice v oblasti dejín knižnej kultúry,
- d) poskytovanie knižnično-informačných služieb súvisiacich s historickým knižničným fondom, atď.;

5. oddelenie informačných technológií (5 zamestnancov):

- a) zabezpečovanie systémovej analýzy knižničných procesov, rozvoj, údržbu a prevádzku počítačov, lokálnych sietí a pripojenia knižnice na internet,
- b) implementáciu, koordináciu nasadzovania a prevádzku knižnično-informačného systému a ďalšieho softvéru používaných vo všetkých organizačných útvaroch knižnice,
- c) dodržiavanie štandardov v oblasti IT, určuje pravidlá a režimy práce s prostriedkami IT, dodržiavanie licencií a zmlúv, atď.;

6. oddelenie knižnično-informačných služieb (7 zamestnancov):

- a) poskytovanie knižnično-informačných služieb v zmysle zákona č. 126/2015 Z. z. o knižniciach v platnom znení, realizáciu služieb všetkých študovní, prístup k internetu a elektronickým informačným zdrojom,
- b) poskytovanie konzultačných služieb a realizáciu informačnej výchovy, atď.;

7. oddelenie ochrany fondov (8 zamestnancov):

- a) správu, ochranu, prísun a odsun knižničného fondu ŠVK, starostlivosť o sklady,
- b) revíziu a vyraďovanie knižničného fondu,
- c) preventívnu starostlivosť o dokumenty, väzbu periodík, základnú ochranu historických tlačí, atď.;

8. útvar riaditeľa (2,5 zamestnanca):

- a) manažovanie knižnice v súlade s príslušnými právnymi predpismi,
- b) správu registratúry, evidenciu písomností v zmysle zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám, správu archívu, spisového protokolu, evidenciu a správu majetku organizácie, prevádzka vzdelávacieho centra,
- c) realizáciu kontrolnej činnosti, ochrana osobných údajov

- d) správu agentúry v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia, požiarnej ochrany, civilnej obrany a utajovaných skutočností,
- e) personálnu evidenciu a pracovnoprávnú agendu, vykonávanie úloh v oblasti sociálnej a zdravotnej starostlivosti o zamestnancov,
- f) zabezpečovanie právnych služieb,
- g) projektová činnosť všeobecne, riadenie a publicitu národného projektu počas udržateľnosti.

6.2 Stav zamestnancov

Závazný limit zamestnancov pre rok 2021 bol stanovený vo výške 40, priemerný evidenčný prepočítaný počet zamestnancov bol 41,5. Prekročenie limitu zamestnancov sa dialo s vedomím MK SR s podmienkou dodržania finančného limitu na mzdy.

Pohyb v zamestnanosti v roku 2021 je nasledovný: pracovný pomer sme ukončili s 3 zamestnancami – 1x skončenie pracovného pomeru zrušením pracovného miesta, 2x ukončenie pracovného pomeru na dobu určitú. Prijali sme 1 zamestnanca na zastupovanie počas rodičovskej dovolenky. Na dohodu o vykonaní práce knižnica zamestnávala celkovo 8 zamestnancov, práce na dohodu o pracovnej činnosti vykonávali 5 zamestnanci (upratovacie práce – celoročne a vykurovanie – sezónne).

Knižnica vlani zamestnávala 5 zamestnancov so zmenenou pracovnou schopnosťou, 2 zamestnanci pracovali na skrátený pracovný úväzok. Týždenný pracovný čas bol v zmysle prijatej kolektívnej zmluvy 37,5 hodiny, priemerný vek zamestnanca bol 48,12 roka.

Tabuľka 24 Počet zamestnancov - vývoj

Stav	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
fyzický	39	45	45	43	44	44	44	45	45	42
prepočítaný	37,3	44	44,9	42,4	43,1	43,6	42,8	43,1	43,3	41,5

Tabuľka 25 Veková štruktúra zamestnancov k 31.12.2021

18r.-25r.	26r.-30r.	31r.-35r.	36r.-40r.	41r.-45r.	46r.-50r.	51r.-55r.	56r.-60r.	nad 60r.
0	1	3	5	6	8	6	4	9

Tabuľka 26 Vzdelanostná štruktúra zamestnancov k 31.12.2021

Vysokoškolské (VŠ)	z toho VŠ knihovnícke	Úplné stredné odborné (ÚSO)	z toho ÚSO knihovnícke	Stredné odborné (SO)
22	6	16	1	4

Tabuľka 27 Kvalifikačná štruktúra zamestnancov k 31.12.2021

Zaradenie	Počet celkom	VŠ	ÚSO	SO
vedúci zamestnanci	8	7	1	-
odborní knihovnícki zamestnanci	20	12	8	-
ostatní odborní zamestnanci	5	3	2	-
ekonomicko-administratívni zamestnanci	3	-	3	-
manuálne pracujúci zamestnanci	6	-	2	4
SPOLU	42	22	16	4

6.3 Priemerná mzda

Závazný ukazovateľ čerpania mzdových prostriedkov s limitom 533 073 € bol splnený na 100 %, priemerná mesačná mzda pri fyzickom stave počtu zamestnancov k 31.12.2021 činila 1 057 € na zamestnanca, pri priemernom evidenčnom prepočítanom počte je dosiahnutá priemerná mesačná mzda vo výške **1 070 €**. Zamestnanci boli odmeňovaní v zmysle zákona č. 553/2003 Z. z. v novelizovanom znení a bol im poskytovaný základný tarifný plat, osobný príplatok, príplatok za riadenie, príplatok za vedenie vozidla, príplatok za nadčas u 1 zamestnanca a odmeny pri príležitosti životného jubilea a pri príležitosti vianočných sviatkov

Tabuľka 28 Vývoj priemernej mzdy v €

Priem. mzda	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
v SR	805	824	858	883	912	954	1 013	1 092	1 133	1 170*

v ŠVK	660	762	667	722	767	838	928	1 023	1 090	1 070
-------	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-------	-------	-------

* 1.-3. Q. 2021 (Zdroj: Štatistický úrad SR)

Priemerná mesačná mzda zamestnancov knižnice v roku 2021 mierne poklesla oproti roku 2020 z dôvodu zníženia finančných zdrojov na mzdy v rezorte kultúry o 10 %. Pokles objemu pridelených finančných prostriedkov bol čiastočne kompenzovaný aj vyplatením odmien podľa Dodatku č. 1 ku Kolektívnej zmluve vyššieho stupňa prostredníctvom rozpočtového opatrenia, bez tejto kompenzácie by bola priemerná mzda ešte nižšia.

6.4 Personálna politika, sociálna starostlivosť

V oblasti sociálnej a zdravotnej starostlivosti knižnica umožnila zamestnancom reštauračné stravovanie poskytnutím stravovacích poukázok, preventívne lekárske prehliadky a vstupné lekárske prehliadky nových zamestnancov.

S odborovou organizáciou pôsobiace v knižnici bola podpísaná **Kolektívna zmluva na rok 2021**, v ktorej boli dohodnuté, resp. spresnené niektoré ustanovenia pracovného poriadku knižnice ako aj premietnuté ustanovenia Kolektívnej zmluvy vyššieho stupňa, napr. pružný pracovný čas, 7,5 hodinový pracovný čas, 1 deň voľna v prvom polroku, odmena vo výške 100 € v 2. polroku, 5 dní dovolenky navyše, percentuálna úprava náhrad v čase pracovnej neschopnosti, podmienky tvorby a čerpania sociálneho fondu a pod. Pre nepriaznivú situáciu súvisiacu so šírením ochorenia Covid-19 sme neuskutočnili žiadne športovo-relaxačné či spoločenské aktivity pre zamestnancov.

V oblasti **ochrany osobných údajov** postupujeme v súlade s európskou aj slovenskou legislatívou. Ešte v roku 2020 sme oslovili spoločnosť Osobnyudaj.sk, s.r.o. Košice v snahe aktualizovať bezpečnostnú dokumentáciu spracovávaní osobných údajov v súlade s Nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje smernica 95/46/ES (všeobecné nariadenie o ochrane údajov) (ďalej len „Nariadenie GDPR“) a zákonom č. 18/2018 Z. z. o ochrane osobných údajov (ďalej len „zákon o ochrane osobných údajov“). Aktualizácia bola ukončená v roku 2021. Išlo o nasledovné dokumenty:

- Projekt o spracovávaní osobných údajov,
- Smernica o spracovávaní osobných údajov,
- IT smernica,
- Projekt a posúdenie vplyvu na ochranu osobných údajov pre kamerový informačný systém,
- Smernica a posúdenie vplyvu na ochranu osobných údajov pre kamerový informačný systém,
- Test proporcionality na posúdenie nevyhnutnosti a dĺžky kamerového záznamu.

Zároveň sme aktualizovali pre zamestnancov potrebné poverenia, súhlasy a oboznámenia, a to *mlčanlivosť* v zmysle § 79 ods. 2 zákona o ochrane osobných údajov, *oboznámenie dotknutej osoby* s informáciami potrebnými k spracúvaniu osobných údajov podľa článku 13 Nariadenia GDPR, resp. podľa § 19 ods. 1 a 2 zákona o ochrane osobných údajov, *poverenie oprávnenej osoby* na spracúvanie osobných údajov v zmysle čl. 32 ods. 4 Nariadenia GDPR a *súhlas so spracovaním osobných údajov* v zmysle čl. 6 ods. 1 písm. a) Nariadenia GDPR.

Všetci zamestnanci knižnice absolvovali v máji a júni 2021 online školenie fyzickej osoby ako *oprávnenej osoby* prevádzkovateľa, ktorá spracúva osobné údaje v zmysle čl. 32 Nariadenia GDPR a získali Osvedčenie o absolvovaní školenia. Zamestnanci sa oboznámili s najnovšou bezpečnostnou dokumentáciou.

V roku 2021 bola zaškolená v oblasti ochrany osobných údajov jedna zamestnankyňa pri prijatí do zamestnania a traja zamestnanci absolvovali v máji online prednášky organizované Prešovskou univerzitou v Prešove v rámci projektu *Cestovanie bez hraníc – Interreg* na tému GDPR v súlade s príslušnými právnymi predpismi.

6.5 Bezpečnosť a ochrana zdravia, požiarne ochrana

Snaha knižnice v starostlivosti o zamestnancov bola orientovaná na dodržiavanie zákonných predpisov v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia, požiarnej ochrany, čo sa, v rámci možností knižnice, prejavilo hlavne v skvalitnení pracovného prostredia a vo vytváraní lepších pracovných podmienok.

V oblasti **bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a požiarnej ochrany** boli činnosti zabezpečované zmluvne prostredníctvom dodávateľských služieb realizované spoločnosťou Falck Fire Services, a.s. Bratislava, s ktorou knižnica opäťovne uzatvorila zmluvu na poskytovanie uvedených služieb ešte začiatkom roka 2019 na 48 mesiacov. Počas roka boli vykonané úlohy, ktoré vyplývajú zo zákonných opatrení:

- a) aktualizácia a doplnenie predpísanej dokumentácie,

- b) vstupné školenia u novoprijatých zamestnancov,
- c) verejná komplexná previerka BOZP s opatreniami a ich následným odstránením,
- d) poskytovanie osobných ochranných pracovných prostriedkov v zmysle internej smernice,
- e) vypracovanie smerníc pre dodržiavanie základných povinností v oblasti BOZP v zmysle zákona č. 367/2001 Z. z.

V roku 2021 boli v oblasti **požiarnej ochrany** realizované úlohy v zmysle platných vyhlášok. Úlohy sa plnili najmä v týchto oblastiach:

1. aktualizácia a doplnenie predpísanej dokumentácie,
2. vstupné školenia novoprijatých zamestnancov,
3. revízia ručných hasiacich prístrojov a hydrantov,
4. kontrola depozitárov kníh a ostatných priestorov v rámci prevencie,
5. periodické školenie zamestnancov o ich povinnostiach pri vzniku požiaru a úlohy vyplývajúce z požiarnych poplachových smerníc a evakuačných plánov,
6. školenie členov protipožiarnych hliadok, ich pripravenosť preverená cvičným požiarom poplachom.

Dodávateľ v priebehu roka 2021 zabezpečil školenie pre jednu novoprijatú zamestnankyňu.

7. ZÁVER

Silné stránky

S istou dávkou sebavedomia môžeme konštatovať, že za posledné desaťročie sme sa posunuli tak, že silné stránky našej inštitúcie prevažujú nad tými slabšími. Realizovali sme aktivity, v rámci ktorých patríme medzi jedinečné inštitúcie, ale napriek tomu nepovažujeme tento stav za ideálny a určite budeme pracovať na jeho zlepšení.

1. Jednou z veľmi silných stránok knižnice je jednoznačne **technologická vybavenosť**, najmä vo vzťahu k používateľom. Technológia RFID, ktorú sme implementovali s prestávkami od roku 2012, sme vlni

zavŕšili obstaraním posledného samoobslužného zariadenia, o ktoré sme mali záujem a ktoré vieme pre naše účely využívať. Táto technológia sa ukázala ako veľmi komfortná a efektívna nielen smerom k používateľskej verejnosti, ale aj do vnútra knižnice, keď umožnila niektoré pracovné postupy urýchliť. Dobrým príkladom je manipulácia s výpožičkami či revízia knižničného fondu. Zariadenia s RFID technológiou, ktoré k týmto činnostiam používame, ich pomohli výrazne zjednodušiť.

Pre používateľov sa výhoda tejto technológie naplno prejavila v tejto pandemickej dobe, keď sme boli nútení v súvislosti so šírením ochorenia COVID-19 a opatreniami prijatými štátom obmedziť výpožičné služby. Návratový automat na vrátenie výpožičiek a dnes už aj knihomat na vypožičanie dokumentov mimo otváracích hodín – v režime 24/7/365 – sa stali pre nás skutočne efektívnymi pomocníkmi, a to až natoľko, že ušetrené personálne kapacity sme vedeli využiť na iné odborné činnosti.

Vysokým benefitom je technológia získaná v rámci národného projektu Dokumentačno-informačné centrum rómskej kultúry. Prostredníctvom nej posúvame naše aktivity na vyššiu úroveň, snažíme sa o atraktivitu výstupov a ich prezentácie. Technologické zázemie získané z projektu je využité na aktivity v prospech celej knižnice, jej používateľov a celej verejnosti.

2. Za silnú stránku našej knižnice jednoznačne považujeme neustálu **modernizáciu objektov**, a to aj napriek tomu, že ju môžeme realizovať iba v rámci tých priestorových a dispozičných možností, aké v súčasnosti máme. Všetky prevádzky, ktoré spravujeme, modernizujeme v rámci našich finančných, ale aj stavebných možností. Nie je totiž jednoduché rekonštruovať, ak snahy o modernizáciu obmedzujú stavebné alebo územné limity, resp. ak ide o objekty mestskej pamiatkovej rezervácie. O to viac nás teší, že pre imobilných a starších občanov či matky s deťmi v kočiaroch sme vlni konečne vyriešili problematický vstup do budovy oddelenia knižnično-informačných služieb vybudovaním úplne nového hlavného vchodu, vrátane nájazdovej rampy a inštaláciou výťahu. Tým sme odstránili architektonické bariéry a zabezpečili bezbariérový prístup k študovni na poschodí.
3. Oblasť, v ktorej sme sa za posledný rok výrazne posunuli, je **propagácia a prezentácia našej činnosti** a jej výsledkov. Kiosk v požičovni, Window Gallery na Hlavnej ul., webová stránka knižnice a privátna zóna na webstránke, fanúšikovská stránka knižnice na sociálnej sieti Facebook, masovokomunikačný kanál knižnice na online zhromaždisku YouTube, webstránka Mestského informačného centra <http://www.gopresov.sk/>, facebooková a webová stránka MK SR, to sú technologicky a funkcionalitami pomerne jednoduché možnosti, ktorými sa neustále pripomínáme a upozorňujeme na naše činnosti a výsledky, prezentujeme ich v novej podobe, v online priestore napríklad ako video upútavky na vydané publikácie.

Pozitívom je nielen to, že sa snažíme využívať rôzne spôsoby na prezentáciu a sprístupňovanie našich vlastných výstupov, ale naše snaženie smeruje k prezentácii kultúry v regióne ako celku. Rôzne formy spolupráce s kultúrnymi a vzdelávacími organizáciami, tretím sektorom a pod. priniesli výsledky v prezentácii našich výstupov aj tam, kde sme o tom pred rokom neuvažovali.

4. **Spravovanie historických knižničných fondov a vedecko-výskumná činnosť** sú navzájom prepojené činnosti, ktoré nás prezentujú v rámci Slovenska, aj v zahraničí. Nami organizované vedecké konferencie, aktívna účasť našich odborníkov na iných konferenciách, edičné a publikačné výstupy sú výsledkom práce kolegov oddelenia historických knižničných fondov. Ich zásluhou získala knižnica nielen dobré hodnotenie spôsobilosti na vedu a výskum, udelené po prvý raz v roku 2016, ale aj jej predĺženie na ďalšie 6-ročné obdobie do roku 2028.

Odborné kapacity, ktoré v knižnici máme, sú natoľko erudované, že poskytujú odborné konzultácie v tejto oblasti aj pre iné kultúrne inštitúcie. Vzhľadom na pomerne vysoký počet dokumentov vo fonde HKF (vlastný aj v trvalej správe), nehovoriac o historických fondoch v regióne, je nevyhnutné uvažovať o rozšírení personálnych kapacít útvaru, ktorý je po odbornej stránke jediným pracoviskom v regióne schopné zabezpečiť kvalitné odborné spracovanie (tvorbu popisných metadát), udržať nastolené trendy a odprezentovať aj parciálne výskumy v publikačných a edičných výstupoch.

5. Hlavným poslaním odborného pracoviska dokumentačno-informačné centrum rómskej kultúry je **dokumentácia živých prejavov rómskej kultúry**, ich virtuálna prezentácia a trvalé uchovávanie v rámci vlastného lokálneho úložiska a v Centrálnom dátovom archíve v Univerzitnej knižnici v Bratislave. Dokumentovanie prejavov rómskej kultúry, ktoré začína mapovaním a identifikáciou rôznorodých prejavov rómskej kultúry, pokračuje zberom materiálu v teréne, spracovaním a sprostredkovaním hotových digitálnych kultúrnych objektov, je časovo náročný proces, pretože sa tvorí prevažne úplne nový obsah s požadovanou umeleckou hodnotou.

Angažovanosť knižnice v oblasti rómskej kultúry prostredníctvom najmladšieho odborného pracoviska nás za takmer 10-ročné obdobie jeho činnosti doviedla až k získaniu ocenenia Roma Spirit. Je pre nás veľmi potešujúce, že prácu centra si všimli aj iní mimo knižnice a mimo rezortu kultúry, pretože nás

to motivuje k ďalším zmysluplným aktivitám. Osobný umelecký vklad tvorcov je pridanou hodnotou každého vzniknutého digitálneho kultúrneho objektu. Pracovisko svojím zameraním plní aj poslanie modernej kultúrnej inštitúcie, ktorá búra bariéry a predsudky vo vnímaní rómskej menšiny, objavuje mladé talenty a dáva im priestor na zviditeľnenie a budovanie sebavedomia.

Slabé stránky

Hoci sme uviedli, že naše pozitíva prevažujú nad negatívami, predsa len existuje slabá stránka našej inštitúcie, ktorá je natoľko výrazná, že jej vyriešenie by nielen odstránilo takmer všetky menšie i väčšie problémy, ale pomohlo by realizovať rozvojové aktivity vo všetkých vyššie spomínaných oblastiach.

1. Viaceré rozvojové aktivity nie sme schopní realizovať pre **nevyhovujúcu priestorovú situáciu**. V súčasnosti spravujeme tri objekty, prevádzku však máme v štyroch objektoch. Štvrtý objekt – budova skladu knižničného fondu – je prenajatý.

Samotné budovy v správe knižnice sú pre ňu z hľadiska vnútornej dispozície nevhodne riešené, pretože neboli stavané pre knižničné účely. Dva objekty sú súčasťou mestskej pamiatkovej rezervácie a vyžadujú si neustále výdavky na opravy, pričom odstránenie niektorých nedostatkov (napríklad vysoká vlhkosť) vzhľadom na vek objektov je problematické. Rovnako je problém realizovať niektoré stavebné úpravy (zateplenie), keďže ide o pamiatkovo chránené objekty.

Veľkým problémom je aj dislokácia jednotlivých prevádzok, čo spôsobuje zbytočné časové straty pri presunoch zamestnancov. Veľkým mínusom je málo parkovacích miest, napríklad na Námestí mládeže, kde sú výpožičné služby a kde realizujeme naše podujatia, máme vytvorených celkom 8 parkovacích miest (aj pre návštevníkov, aj pre zamestnancov), čo je maximum, ktorý sme vzhľadom na priestor mohli dosiahnuť. Na Hlavnej ul. máme iba 1 parkovacie miesto, a aj to si prenajímame od vlastníka susedného objektu, aby bolo možné na krátky čas zaparkovať aspoň služobné motorové vozidlá. Prístup služobným vozidlom do centra mesta (napríklad pre prevoz dokumentov do skladu) neumožňuje zase rozhodnutie vedenia mesta. Situácia s parkovaním je teda značnou komplikáciou nielen pre zamestnancov, ale aj pre návštevníkov, a to najmä pri realizovaných podujatiach, kedy návštevnosť jednoznačne stúpa.

Spomínali sme prenájom budovy na uloženie knižničného fondu a musíme konštatovať, že hoci z pohľadu hospodárenia nie je prenájom priestorov ideálnym stavom, je jediným možným riešením uloženia knižničného fondu. Naše vlastné skladové objekty, ktoré sme spravovali, boli malé, dispozične nevhodné a schátralé a vzhľadom na absenciu iných riešení bol prenájom jedinou možnosťou.

Do budúcnosti, z hľadiska efektívnosti prevádzky a nadväzne aj vynakladania finančných prostriedkov, je potrebné sa naozaj zamýšľať nad tým, ako pre knižnicu zabezpečiť vlastný priestor nielen pre poskytovanie služieb, ale aj pre uloženie fondu. V tejto súvislosti je ideálnym riešením myšlienka **výstavby novej knižnice**, keďže stavebný pozemok knižnica stále má. Za úvahu stojí možné odkúpenie prenajímaného objektu, ktorý už dnes spĺňa väčšinu podmienok pre dobrý depozit knižničného fondu, ale vzhľadom na vyššie uvedené informácie, išlo by len o dočasné riešenie.

2. Druhým problémom, ktorý sa vyskytol v minulom roku je **zásah do limitu zamestnancov**. Jeho zníženie sa výrazne odrazilo v základných odborných činnostiach a zároveň nám znemožnilo adaptovať sa na nové činnosti. Mrzí nás, že dochádza k plošnému znižovaniu bez znalosti personálnej situácie v jednotlivých organizáciách. Nemáme problém prehodnocovať naše aktivity v nadväznosti na pozitívne dopady zavádzania vyššie spomínaných technologických projekt. Hľadáme efektívnosť v našich činnostiach a v prípade potreby zmenami organizačnej štruktúry posilňujeme iné alebo zabezpečujeme nové činnosti.

Problémom je však rušenie pracovných miest, pretože to negatívne ovplyvňuje jednak motiváciu zamestnancov k lepším výkonom, jednak možnosti a snahy knižnice pripravovať a realizovať rozvojové projekty.

Príloha č. 1

ŠTATISTIKA VÝKONOV

Ukazovateľ	Merná Jednotka	Skutočnosť 2019	Skutočnosť 2020	Skutočnosť 2021
AKVIZÍCIA A SPRACOVANIE				
CELKOVÝ STAV FONDU	kn. j.	629 343	650 040	658 652

Ročný prírastok , z toho:		11 484	10 201	9 115
– knihy	kn. j.	9 994	8 642	7 470
– periodické dokumenty		1 278	1 343	1 094
– špeciálne dokumenty		212	216	551
Ročný prírastok , z toho:		11 484	10 201	9 115
– nákup	kn. j.	5 370	4 299	4 219
– povinný výtlačok		4 131	3 904	3 458
– dary		1 632	1 652	1 167
– výmena		235	200	132
– digitálne kultúrne objekty		81	133	115
– vlastné publikácie		28	6	10
– bezodplatný prevod, náhrady		7	7	14
Úbytky knižničného fondu	kn. j.	1 064	16	1 910
Spracovanie nových prírastkov	záznamy	11 484	13 055	9 115
Analytické spracovanie	záznamy	1 518	1 504	1 432
Spracovanie HKF	tituly	717	1 003	671
NÁVŠTEVNOSŤ A VÝPOŽIČNÉ SLUŽBY				
REGISTROVANÍ POUŽÍVATELIA , z toho:		5 472	4 998	4 494
– aktívni používatelia		4 316	3 676	3 220
POČET NÁVŠTEVNÍKOV celkom, z toho:		343 689	305 700	330 254
– požičovňa	osoby	69 095	52 337	47 363
– študovne		5 204	3 566	3 383
– OPAC, webová stránka, portál		265 622	244 685	218 432
– podujatia		3 768	5 112	61 076
VÝPOŽIČKY celkom, z toho:		252 768	206 475	183 812
– absenčné	kn. j.	204 743	172 271	165 633
– prezenčné		48 025	33 754	18 179
– MVS a MMVS spolu, v tom:		3 504	3 273	3 620
– iným knižniciam		2 883	2 793	3 009
– z iných knižníc		621	480	611
KULTÚRA, VZDELÁVACIA, INFORMAČNÁ A EDIČNÁ ČINNOSŤ				
Podujatia celkom , v tom:		158	103	153
– lektorované výstavy, besedy, prednášky	počet	64	33	86
– výstavy nových kníh		45	42	45
– informačná výchova		45	19	18
– odborné podujatia (konferencie, semináre)		4	9	4
Informačná a rešeršná činnosť:				
– bibliografické informácie	počet	9 774	8 110	7 921
– faktografické informácie		7 123	11 706	8 196
– rešerše		223	338	312
Edičná činnosť:				
– tlačené	tituly	2	2	2
– elektronické		2	2	2
Reprografické služby pre používateľov	počet	18 120	19 343	10 597
OCHRANA FONDŮV				
Knihviazačské a knihárske práce , z toho:	počet	3 277	3 320	3 344
– oprava dokumentov	kn. j.	1 151	1 359	1 678
– väzba novín a časopisov	zv.	2 126	1 903	1 605
Revízne práce – signatúry		27 749	28 000	27 900
Revízne práce – knižničné jednotky	počet	44 254	42 314	41 686

Príloha č. 2

ZHODNOTENIE VÝSLEDKOV INTERNÝCH, EXTERNÝCH KONTROL A AUDITOV VYKONANÝCH ZA OBDOBIE ROKA 2021

Interné kontroly

„Kontrolou sa zisťujú odchýlky od stanovených cieľov a prijatých kritérií v organizácii. Kontrola navodzuje také správanie pracovníkov, aby sa vyhli nepriaznivej spätnej väzbe, pretože odklon od kritérií ich upozorňuje na potenciálny alebo existujúci problém skôr, ako sa naplno rozvinie do kritického stavu.“

Na základe Smernice o kontrolnej činnosti a vybavovaní sťažností v Štátnej vedeckej knižnici v Prešove (Smernica o vnútornej kontrole) a v súlade s Organizačným poriadkom ŠVK v Prešove, Pracovným poriadkom ŠVK v Prešove a právnymi predpismi vykonáva knižnica vnútornú kontrolnú činnosť. Kontrolné akcie realizovali predovšetkým zamestnanec poverený vnútornou kontrolou, vedúci zamestnanci, ktorým kontrolná činnosť vyplýva z riadiacej funkcie, zodpovedná osoba pre oblasť ochrany osobných údajov a bezpečnostný manažér pre oblasť dodržiavania informačnej bezpečnosti.

V roku 2021 sme uskutočnili **35 interných kontrol, z toho:**

- a) 19 kontrol vykonávaných odborných činností a pracovných postupov,
- b) 9 kontrol v oblasti ochrany osobných údajov,
- c) 7 kontrol pre oblasť dodržiavania informačnej bezpečnosti.

Neuskutočnila sa jedna plánovaná, a to kontrola prevádzky študovne romistiky zameraná na dôslednosť sledovania prezenčných výpožičiek, konzultácií a využitie fondu, a to z dôvodu rekonštrukcie a modernizácie OKIS. Študovňa romistiky na obdobie rekonštrukcie slúžila ako všeobecná študovňa, ktorej priestory sa rekonštruovali.

Interné kontroly boli zamerané na plnenie úloh a dodržiavanie predmetu činnosti knižnice, na dodržiavanie platnej legislatívy pri spracovávaní osobných údajov, na hospodárenie a nakladanie s majetkom a majetkovými právami knižnice, ktoré nadobudla v priebehu svojej činnosti a zaevidovanie, prešetrovanie a vybavenie sťažností. Cieľom vykonaných kontrol bolo zistenie súladu pri plnení úloh a dodržiavaní predmetu činnosti knižnice v rámci kompetencií vymedzených organizačným poriadkom a ostatnými dokumentmi upravujúcimi organizačné usporiadanie, ako aj súladu s legislatívou.

Kontroly boli realizované na všetkých organizačných útvaroch a v používaných informačných systémoch alebo vo výstupoch z informačných systémov, resp. tlačených dokumentov:

- knižnično-informačný systém Virtua,
- kniha jász – výstupy zo systému na monitorovanie dopravy s názvom COMMANDER - monitoring vozidiel satelitným systémom,
- výstupy z ekonomického systému SOFTIP PROFIT na spracovanie pokladničnej knihy, spracovanie údajov z personalistiky a mzdy a účtovníctva,
- elektronický dochádzkový systém,
- kamerové systémy,
- webové stránky: www.svkpo.sk, www.portalsvk.sk,
- zoznam úbytkov,
- prírastkový zoznam.

Súčasťou kontrolnej činnosti boli kontroly **v oblasti ochrany osobných údajov** a dodržiavania platnej legislatívy v oblasti ochrany osobných údajov a dodržiavania bezpečnostnej dokumentácie na spracovanie a ochranu osobných údajov. Kontroly realizované zodpovednou osobou v rámci jednotlivých informačných systémov boli uskutočnené priebežne v rámci plánu kontrol a v súlade s uvedenou bezpečnostnou dokumentáciou na spracovávanie a ochranu osobných údajov. **Kontroly v oblasti informačnej bezpečnosti** boli zamerané na inštaláciu legálne zakúpeného softvéru, inštaláciu shareware, freeware, trial a demo, aktuálnosť antivírusovej a spywareovej ochrany na počítačoch OASF, OHKF, OKIS a DICRK.

Pri kontrolách neboli zistené žiadne väčšie nedostatky. Všetky návrhy menších zmien a úprav na jednotlivých oddeleniach, ktoré vzišli z kontrolnej činnosti, sa začali realizovať ihneď po ich navrhnutí, resp. sa zrealizovali

v blízkej dobe po kontrole.

V roku 2021 sme nerealizovali žiadne mimoriadne kontroly.

Externé kontroly a audity

V roku 2021 boli zrealizované tieto externé kontroly:

1. Kontrolný orgán: Sociálna poisťovňa
Dátum kontroly: do 18.05.2021

Predmet kontroly: kontrola odvodu poistného na sociálne poistenie a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie a kontrola plnenia povinnosti zamestnávateľa voči Sociálnej poisťovni v zmysle zákona za obdobie od 01.01.2020 do 31.03.2021 v súlade s § 243 ods. 2 písm. a) zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov.

Výsledok kontroly: požadované doklady boli kontrolnému orgánu doručené osobne a v požadovanom termíne. Kontrolou bol v mesačnom výkaze poistného a príspevkov u dvoch zamestnancov zistený nesprávny počet kalendárnych dní, za ktoré sa platí poistné na sociálne poistenie. Knižnica zaplatila vyššie poistné a príspevky a preplatky, ktoré takto vznikli, boli vrátené na účet knižnice bez právneho nároku.

2. Kontrolný orgán: Ministerstvo kultúry SR

Dátum kontroly: do 31.12.2021

Predmet kontroly: vykonanie kontroly vyplácania miezd, cestovných náhrad a príspevkov na stravovanie zamestnancov za čas, počas ktorého vykonávali činnosť v inej organizácii. Kontrolované obdobie boli roky 2016 – 2020. V prípade zistených pochybení bolo potrebné zrovnáť nápravu, vyvodiť dôsledky a prijať opatrenia na predchádzanie a zamedzenie vzniku prípadných pochybení v budúcom období.

Výsledok kontroly: Kontrola bola zrealizovaná oddelením ekonomiky a prevádzky, kontrolou neboli zistené žiadne rozdiely medzi nárokom a uplatneným výdavkom v našej organizácii. Na rozšírenie kontroly o krížovú kontrolu u druhého zamestnávateľa sme však nemali oprávnenie. Odpoveď bola zaslaná na MK SR dňa 14. 12. 2021.

Audity

V roku 2021 sa v knižnici neuskutočnili žiadne audity. V uplynulom roku neboli zaevidované žiadne sťažnosti ani petície.

Prešov, 22. február 2022

Mgr. Valéria Závadská, riaditeľka